JAARSTUKKEN 2023

Gemeente Ameland

Inhoudsopgave

SAMENSTELLING VAN HET COLLEGE VAN B&W 5

INLEIDING 7

1. JAARVERSLAG 11

1.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING 13
Programma 1 Bestuur 15
Programma 2 Sociaal Domein 23
Programma 3 Onderwijs 37
Programma 4 Fysieke Leefomgeving 45
Programma 5 Economie 57
Programma 6 Duurzaamheid 63
Programma 7 Volkshuisvesting 67
1.2 OVERHEAD 73
1.3 DEKKINGSMIDDELEN 75
1.4 PARAGRAFEN 81
Paragraaf 1 Lokale heffingen 83
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 91
Paragraaf 3 Grondbeleid 97
Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen 103
Paragraaf 5 Financiering 109
Paragraaf 6 Bedrijfsvoering 113
Paragraaf 7 Verbonden partijen 119
Paragraaf 8 Rechtmatigheid 131

2. JAARREKENING 137

2.1 GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 139
2.2 BALANS 145
2.3 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2023 149
2.4 TOELICHTING BALANS EN BATEN EN LASTEN 153
Toelichting balans 155
Toelichting baten en lasten 163
2.5 OVERIGE TOELICHTINGEN 189
Overzicht structurele en incidentele baten en lasten 191
Recapitulatie per taakveld 197
Gebeurtenissen na balansdatum 201
EMU-saldo 203
WNT-Verantwoording 205
Verantwoording rechtmatigheid 207

3. OVERIGE GEGEVENS 209

Bestemming rekeningsaldo 211
Controleverklaring 213

BIJLAGEN 215

Staat van activa 217
Staat van reserves en voorzieningen 237
Staat van langlopende geldleningen 243
Staat van salariskosten 245
SiSa 247
Beleidsindicatoren 265

Samenstelling van het college van B&W

Burgemeester Leo Pieter Stoel
Portefeuillehouder van:

- Openbare Orde en Veiligheid
- Algemene en Bestuurlijke zaken
- Dagelijks Bestuur De Waddeneilanden
- Personeel en Organisatie
- Dienstverlening
- Voorlichting en Communicatie
- Financiën
- Handhaving
- Onderwijs
- Veerverbinding

Wethouder Theo Faber (AmelandÉén)
Portefeuillehouder van:

- Economie, Recreatie en Toerisme
- Infrastructuur en Vervoer
- Ruimtelijke Ordening en Vergunningen
- Grondzaken
- Huisvesting
- Gemeentelijk Woningbedrijf
- Algemeen Bestuur De Waddeneilanden
- Locoburgemeester

Wethouder Piet IJnsen (Algemeen Belang Ameland)
Portefeuillehouder van:

- Landbouw en natuur
- Duurzaamheid en Energietransitie
- Werk en Inkomen
- Sociaal Domein
- Gezondheid, Welzijn en Sport
- Jeugd en Jongeren
- Cultuur
- Milieu
- Water en Kustbescherming
- Algemeen Bestuur De Waddeneilanden
- 2e Locoburgemeester

Secretaris-directeur Iwan Valk

- Secretaris college van burgemeester en wethouders
- Directeur ambtelijke organisatie

Inleiding

Indeling jaarverslag

Bij het opstellen van de jaarstukken wordt rekening gehouden met de inrichting van de begroting 2023; de verantwoording sluit daarmee zoveel mogelijk aan bij de voornemens en plannen die zijn vastgesteld in de begroting. Het jaarverslag 2023 sluit daarom aan bij de indeling van de meerjarenbegroting 2023-2026, welke november 2022 is vastgesteld.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

In het BBV zijn de verslaggevingsvoorschriften opgenomen voor provincies en gemeenten. Het gaat hier om regels voor de indeling van jaarverslaggeving (en begrotingsdocumenten), voor waardering, activering en afschrijven, voor het gebruik van hoofdstukken en taakvelden, hoe moet worden omgegaan met rente en overhead en dergelijke. Het voorliggende jaarverslag 2023 is opgesteld met inachtneming van hetgeen bepaald in het BBV.

Overhead

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap te geven over die kosten, wordt voorgeschreven dat in het programmaplan een apart overzicht wordt opgenomen van de kosten van de overhead.
In de programma's zelf worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. De definitie van overheadkosten is in het Wijzigingsbesluit BBV aangegeven en in een notitie Overhead van de Commissie BBV is nog eens verduidelijkt welke kosten wel en niet tot overhead worden gerekend.

De overheadkosten worden uitgedrukt in een percentage van alle overige kosten, wat leidt tot een opslagpercentage van 24,59% (2022: 23,29%) op alle gemaakte kosten. Een uitzondering op deze systematiek vormt het Gemeentelijk Woningbedrijf, waaraan vanuit bedrijfseconomische overwegingen een genormeerd bedrag wordt toegerekend.

Verantwoordingsniveau

De gemeenteraad stelt een programmabegroting vast op het niveau van 'activiteitengroepen'. De raad stelt, met andere woorden, financiële middelen beschikbaar voor bijvoorbeeld de activiteitengroep Infrastructuur (als onderdeel van het programma Fysieke leefomgeving).

Het college legt in dit jaarverslag dan ook verantwoording af aan de gemeenteraad over 2023 op het niveau van activiteitengroepen. Binnen het totaalbudget, zoals dat geldt voor bijvoorbeeld de genoemde activiteitengroep Infrastructuur, kan het college middelen op een alternatieve wijze besteden, wanneer dat noodzakelijk is voor de realisatie van de door de raad aangegeven doelen en maatschappelijke effecten.

Leeswijzer

De opbouw van de jaarstukken wordt in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV en is als volgt:

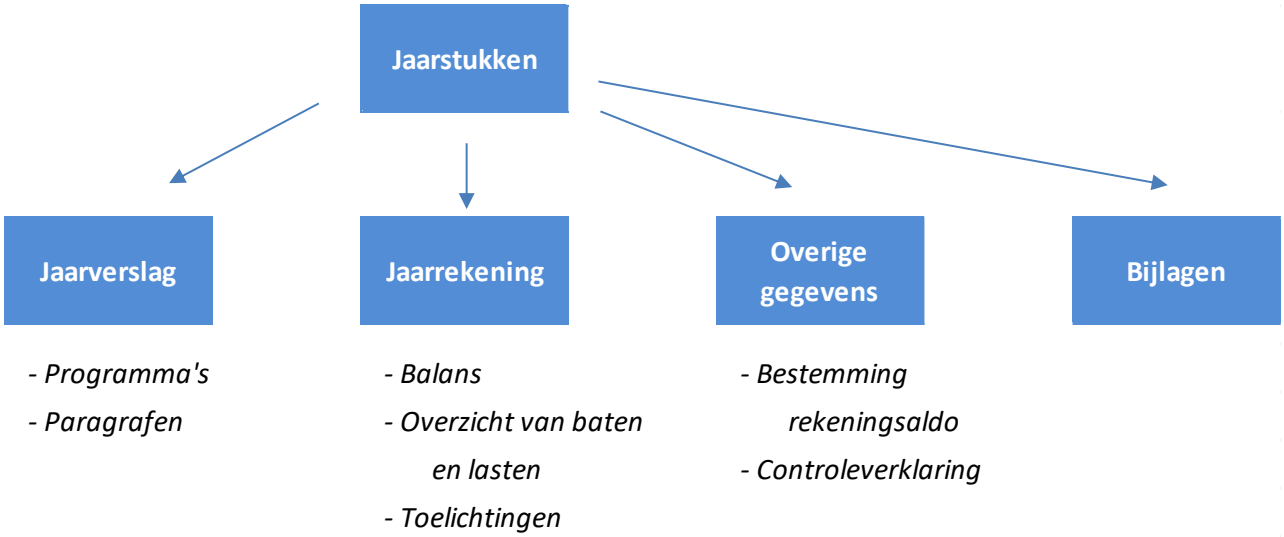

Het **Jaarverslag** bevat:

- Een toelichting op de vastgestelde **programma's** op hetgeen gerealiseerd is van de beleidsmatige voornemens van 2023. Verder wordt in dit hoofdstuk per programma een overzicht van de cijfers per activiteitengroep gegeven. Een nadere toelichting op deze cijfers, gericht op opvallende verschillen tussen begroting 2023 en de werkelijke cijfers over dat jaar, wordt gegeven in de jaarrekening, bij punt 2.4 Toelichting baten en lasten.
- Een toelichting met beleidsverantwoording in diverse **paragrafen**. Iedere paragraaf is een dwarsdoorsnede van de voorgaande programma's op verschillende beheersmatige aspecten.

De **Jaarrekening** bevat de financiële verantwoording over 2023. De jaarrekening bestaat uit de volgende onderdelen:

- Beschrijving van de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling
- Balans
- Overzicht van baten en lasteninclusief een toelichting op de balans
- Toelichting balans
- Toelichitng baten en lasten
- Overige toelichtingen waaronder de gebeurtenissen na balansdatum, recapitulatie per taakveld, het overzicht voor structurele en incidentele baten en lasten en de rechtmatigheidsverantwoording

De **overige gegevens** bevatten:

- Bestemming van het rekeningsaldo
- Controleverklaring bij de jaarrekering

In de **Bijlagen** zijn diverse financiële overzichten opgenomen ter onderbouwing van de financiële en beleidsmatige verantwoording over 2023. Overzichten die zijn opgenomen in de bijlagen zijn onder meer de activastaat, de staat van geldleningen, de staat van reserves en voorzieningen en de Sisa-verantwoording over 2023.

1. Jaarverslag

1.1 Programmaverantwoording

Programma 1 Bestuur

Ameland staat voor duurzaam, ondernemend en sociaal.

Na de verkiezingen van 16 maart 2022 zijn er verschillende sessies geweest met vertegenwoordigers van alle partijen. Dit heeft geleid tot een zo breed mogelijk gedragen raadsagenda 2022-2025. De raadsagenda geeft de hoofdlijnen weer van het voorgenomen beleid voor de raadsperiode 2022-2025.

Dit zijn de tien meest belangrijke en omvangrijke opgaven en thema's uit het raadsbreed akkoord;
1) Leefbaarheid en duurzaamheid lopen als rode draad door alle beleidsterreinen
2) Energietransitie alle gebouwen op Ameland naar fossielvrije energie
3) Veerverbinding betrouwbaar en toekomstbestendig (*gemeente heeft hier geen beslissingsbevoegdheid)
4) Welzijnswerk (toekomst)vraag van burgers is leidend, niet de organisatie, effectievere besteding van middelen
5) Toerisme en vervoer nieuw beleid is in ontwikkeling en staat in het teken van 'dempen van de drukte'
6) Sociale en reguliere huisvesting afmaken lopende projecten, ontwikkelen van nieuwe praktische plannen
7) Ouderenhuisvesting De Stelp start nieuwbouw begin 2023
8) Personeelshuisvesting een gezamenlijke kijk op toekomstbestendige huisvesting van werkenden op Ameland
9) Omgevingswet de invoering van de omgevingswet legt een (onzichtbaar) groot beslag op organisatie en bestuur
10) (On)voorzien: stikstof, corona, vluchtelingenopvang, enz. (nieuwe) ontwikkelingen kunnen ineens zeer urgent zijn.

Samen willen we werken aan een aantrekkelijk en toegankelijk eiland, het behoud van natuurwaarden, een houdbare economische ontwikkeling en een vitale gemeenschap waarbinnen jongeren en ouderen zich op hun plaats voelen.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

- Bestuur
- Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

Willen we als bestuur in complexe omstandigheden stappen voorwaarts blijven zetten, dan helpt het om naast de gebruikelijke 'wat?' en 'hoe?' vraag ook vaker de 'waarom?' met elkaar - en betrokkenen - scherp te krijgen. Het is belangrijk gaandeweg te proberen het onderscheid te zien tussen enerzijds korte termijn crisissen, incidenten en problemen en anderzijds wat we voor ons eiland willen bereiken op de lange termijn. We hopen de opgebouwde open en constructieve houding tussen raad, college en organisatie voort te zetten. In ons handelen en ons beleid staat het belang van de Amelander gemeenschap centraal. We bekijken branche breed per vraagstuk of er een rol voor de gemeente is weggelegd en op welke manier de gemeente dit projectmatig met specialisme en capaciteit kan ondersteunen, conform raadsagendapunt 6.5. Daarnaast is de bestuurlijke zelfstandigheid van het eiland een cruciaal uitgangspunt. Samenwerking blijft belangrijk, zowel met andere Waddengemeenten als op nationaal en internationaal niveau. We zoeken samenwerking met andere gemeenten of regio's wanneer dat effectief en/of efficiënt is.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 6.5 – 7.1 – 7.2 – 7.3**

Wat gaan we daarvoor doen

- Het college en de raad bespreken periodiek de belangrijke dossiers;
- In Waddenverband werken we blijvend samen, met als belangrijk doel behoud en versterking van de leefbaarheid op de eilanden (7.3);
- We voeren op dit moment het gesprek over het eilander beleid, waar de uitgangspunten simpel en doeltreffend een belangrijke rol spelen (7.2);
- We investeren blijvend in onze organisatie. Door opleiding en training van medewerkers, trainees en raadsleden, investering in werkplek, software en informatiebeveiliging en investering in goede arbeidsomstandigheden blijft de organisatie voortdurend in ontwikkeling;
- De gemeente investeert in mensen. Door goed management, goede arbeidsvoorwaarden en inhoudelijk interessant werk is de gemeente een aantrekkelijke werkgever;
- De gemeente investeert in goed werkgeverschap. Door middel van een talentenpool, het opleiden van trainees, uitwisselingen met andere organisaties, gerichte arbeidsmarktbenadering en een goede gesprekkencyclus met alle werknemers positioneert Ameland zich als een aantrekkelijke werkgever;
- De gemeente investeert in extra formatie, zodat de omvangrijke opgaven en thema's uit de raadsagenda gerealiseerd kunnen worden;
- Doordat de gemeente de komende jaren voor verschillende grote opgaven staat, wordt een stelpost opgenomen in de meerjarenbegroting die rekening houdt met enkele grote uitgaven die gemoeid gaan met de grote opgaven;
- We zetten in op goede communicatie en participatie om doelgroepen bij het beleid te betrekken (7.1);
- We besteden aandacht aan de evaluatie van lopende samenwerkingen met Fanø en Kleve.

Wat hebben we bereikt?

- Het college en de raad hebben periodiek de belangrijke dossiers besproken, waarbij vooral de ontwikkeling van bestemmingsplan buitengebied en de ontwikkelingen ten aanzien van de veerdienst voorop stonden;
- Het Programma Waddeneilanden is in 2022 vastgesteld in de gemeenteraden van de vijf eilanden, de stuurgroep van de GR Waddeneilanden heeft ingestemd en het DB van de Waddeneilanden heeft er een definitief akkoord op gegeven. Eind 2022 is de Regiodeal Waddeneilanden toegekend. In dit kader is de bezetting op het Waddenkantoor in 2023 met een aantal formatieplaatsen uitgebreid;
- De participatievisie en de 'Inspraak- en participatieverordening gemeente Ameland 2023' zijn vastgesteld;
- In 2023 zijn de bestaande samenwerkingen geëvalueerd en is er onderzoek gedaan naar internationalisering. Geconcludeerd is dat bestaande samenwerkingen zich niet in de richting hebben ontwikkeld zoals ze bedoeld waren. Besloten is de bestaande gemeentelijke partnerschappen in principe om te vormen. Ameland heeft zich voorgenomen een subsidieregeling vast te stellen op het gebied van internationalisering. Toekomstige doelen van internationale samenwerking worden rechtstreeks gekoppeld aan gemeentelijke doelstellingen en het raadsakkoord, waarbij gerichte en bij voorkeur tijdelijke samenwerkingsverbanden worden gekozen gericht op verwerving van Europese subsidies. De beschikbaar gestelde middelen zijn aangewend voor het uitvoeren van de evaluatie, het doen van onderzoek, vertalingen en aan de facilitering van het laatste bezoek aan Kleve;
- Voor de stand van zaken met betrekking tot bedrijfsvoering wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfvoering.

Wat heeft het gekost

Bestuur				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.001.00	Raad en raadscommissies	193.689	195.700	200.418
6.001.05	Burgemeester en wethouders	476.657	520.112	462.634
6.001.10	Ambtswoning burgemeester	54.669	52.973	99.632
6.001.15	Commissie Bezwaar	6.250	6.250	5.514
6.001.20	Samenwerkings- en belangenorganisaties	30.200	34.200	28.401
6.001.25	De Waddeneilanden	329.017	361.517	266.934
6.001.26	De Waddeneilanden, dienstverlening	85.689	85.689	73.808
6.001.30	(Inter)nationale samenwerking	0	0	16
6.001.35	Griffie	128.133	131.491	128.418
6.001.40	Rekenkamer gemeenteraad	6.500	8.500	7.090
6.001.45	Programbegroting en jaarverslag	22.500	36.500	49.746
6.001.51	Auditcommissie	1.000	1.000	2.650
6.002.00	Burgerlijke stand	58.413	58.413	24.316
6.002.05	Bevolkingsadministratie	57.827	57.827	49.626
6.002.10	Rij- en reisdocumenten	39.690	39.690	18.025
6.002.15	Verkiezingen	9.800	20.200	22.759
6.530.05	Bijzondere subsidies: Ontwikkelingshulp, etc	5.500	5.500	5.357
6.540.15	Archiefbewaarplaatsen	20.000	20.470	21.805
Saldo		**1.525.534**	**1.636.032**	**1.467.150**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.001.10	Ambtswoning burgemeester	14.400	14.400	16.960
6.001.26	De Waddeneilanden, dienstverlening	75.000	120.000	119.493
6.001.30	(Inter)nationale samenwerking	0	0	6.692
Saldo		**89.400**	**134.400**	**143.145**

Resultaat Bestuur	**-1.436.134**	**-1.501.632**	**-1.324.005**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Ameland is een gemeente waar iedereen zich prettig, veilig en beschermd voelt. Toezicht en handhaving is nodig voor een veilige en leefbare gemeente. In de raadsagenda is dit vertaald onder punt 1.9 en punt 1.10.

Op een toeristisch eiland als Ameland komen regelmatig veel mensen bij elkaar. Er zijn dan ook afspraken nodig over onder meer het gebruik van de soms beperkte ruimtes, het houden van evenementen, openingstijden het gebruik van voorzieningen en het terugdringen van (geluids)overlast. Ook op het gebied van een aantal specifieke kwesties, bijvoorbeeld scheepvaart ten noorden van Ameland, ontwikkelingen rondom opvang vluchtelingen, de oorlog in Oekraïne, Covid-19 en de vogelgriep blijft aandacht noodzakelijk.

Gelet op de eilandsituatie is het belangrijk dat de verschillende hulpdiensten in noodsituaties snel en gecoördineerd worden ingezet. Iedereen moet immers kunnen vertrouwen op adequate hulp bij ongelukken en calamiteiten.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.9 – 1.10 – 6.3**

Wat gaan we daarvoor doen

- Actueel houden van rampenplannen;
- Trainen medewerkers voor rampenbestrijding;
- Deelnemen in bestuur en ambtelijke werkgroepen op het gebied van openbare orde en veiligheid;
- Acties ondernemen richting de Rijksoverheid bij onaanvaardbare gevolgen van het rijksbeleid;
- Actualiseren van het bestaande evenementenbeleid (Raadsagendapunt 6.3);
- Uitvoeren plan van aanpak voor het opgestelde ondermijningsbeeld;
- Uitvoeringsprogramma Integraal Veiligheidsplan realiseren;
- Uitvoering geven aan het toezichts- en handhavingsprogramma;
- Ons blijven inzetten voor (de gevolgen van) corona en meewerken aan de evaluatie;
- We nemen effectieve maatregelen om de openbare orde en veiligheid te handhaven.

Wat hebben we bereikt

- Er is uitvoering gegeven aan het plan van aanpak Ondermijning. Zo zijn er bewustwordingssessies georganiseerd en zijn het Damoclesbeleid (artikel 13b opiumwet) en het beleidsplan aanpak Mensenhandel vastgesteld;
- In het kader van de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbestrijding zijn er twee waterputten geboord die gebruikt kunnen worden als bluswatervoorziening;
- Er is meegedaan aan de Veiligheidsmonitor 2023. De subjectieve veiligheidscijfers uit deze monitor ontvangen we in het eerste kwartaal van 2024;

- Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma 2023 van het Integraal Veiligheidsplan 2021-2024;
- In 2023 is er een vaccinatieronde geweest op Ameland voor inwoners boven de 60 jaar en mensen met een kwetsbare gezondheid;
- De deelplannen van het gemeentelijk crisisteam zijn ook in 2023 geactualiseerd. Voor de Leiders CoWa zijn er twee oefendagen gehouden waarbij er is geoefend, processen zijn doorlopen en ervaringen zijn gedeeld. Ook zijn er verschillende inzetten geweest waarbij er gemeentelijke inzet nodig was. In maart is de herhalingscursus voor BHV-ers gehouden en in november is voor het personeel de cursus reanimatie en gebruik AED aangeboden. Het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) heeft in oktober samen met het Team Bevolkingszorg (TBz) geoefend, In november is er een multi-oefening geweest voor alle hulpdiensten;
- In 2023 zijn er op verschillende momenten Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) ingezet op verkeersovertredingen;
- In 2023 is gewerkt aan het nieuwe evenementenbeleid. De verwachting is dat het document in het tweede kwartaal van 2024 ter besluitvorming wordt aangeboden;
- Begin december is een draaiboek geactualiseerd voor de jaarwisseling. Tijdens het overleg met de verschillende hulpdiensten zijn goede afspraken gemaakt en nummers van dienstdoende functionarissen uitgewisseld. Het aantal overlastmeldingen van zwaar vuurwerk lag relatief laag. Tijdens de jaarwisseling zelf is het carbidschieten ordentelijk verlopen en was er nagenoeg geen schade aan straatmeubilair als gevolg van (zwaar) vuurwerk. Ook het oud en nieuwfeest in Buren is goed verlopen;
- Eind november en begin december is overlegd met de Politie en het Openbaar ministerie over mogelijk ordeverstoringen ten tijde van het traditionele Sunneklaasspel. Hiervoor zijn een aantal scenario's onderkend en uitgewerkt ter voorbereiding op de traditie;
- Ook in 2023 hebben we voor de actualisatie van de Samenwerkingsregeling Bestrijding Kustverontreiniging van Rijkswaterstaat een ambtelijke bijdrage in de projectgroep geleverd.

Wat heeft het gekost

Openbare orde en veiligheid				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.110.00	Crisisbeheersing en brandweer	44.685	53.010	42.019
6.110.05	Huisvesting brandweer	76.264	70.064	56.311
6.110.10	Brandpreventie	654.047	654.047	650.139
6.110.15	Crisisbeheersing	21.089	21.089	22.168
6.110.20	Sigma-team (crisisbeheersing)	18.450	18.450	17.072
6.120.00	Vergunningen horecea, APV en kansspelen (lasten)	82.331	82.331	154.826
6.120.10	Overige beschermende maatregelen/openbare orde	800	2.500	593
Saldo		**897.665**	**901.490**	**943.128**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.110.05	Huisvesting brandweer	51.000	51.000	56.357
6.110.15	Crisisbeheersing	0	0	1.600
Saldo		**51.000**	**51.000**	**57.957**

Resultaat Openbare orde en veiligheid	**-846.665**	**-850.490**	**-885.171**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Programma 2 Sociaal Domein

Iedereen doet mee.

Binnen het sociaal domein heeft de gemeente brede verantwoordelijkheden in de zorg en ondersteuning aan inwoners (op gebied van zorg, gezondheid, ontwikkeling, participatie en zelfredzaamheid, werk en jeugdhulp). De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de wetten: Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Jeugdwet en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. In de ruime, integrale zin van het woord vallen onder 'sociaal domein' ook alle aanverwante taken. Zoals handhaving bij leerplicht, het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, leerlingenvervoer, de reguliere en bijzondere bijstand, (jeugd)gezondheidzorg, sport, cultuur, kinderopvang, welzijnswerk. De gemeente wil deze taken zo doeltreffend mogelijk uitvoeren en zorgen voor meer samenhang en maatwerk in het aanbod van zorg en ondersteuning voor de inwoners.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

- Algemene voorzieningen
- Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Jeugdhulpwet
- Participatiewet
- Sportevenementen
- Musea en culturele voorzieningen

Wat willen we bereiken

Met algemene voorzieningen wil de gemeente bereiken dat (groepen) inwoners vanuit de eigen vraag laagdrempelig kunnen deelnemen aan en gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen die ondersteunen bij zelfredzaamheid en participatie op Ameland. Het gaat om voorzieningen als bibliotheekwerk, peuteropvang, (jeugd)gezondheidszorg, activiteiten jeugdbeleid, sportvoorzieningen, maatschappelijk werk, welzijnswerk, dorpshuizen, museaal werk, subsidies ouderenhuisvesting met zorg, etc. De inzet van algemene voorzieningen kenmerkt zich door een combinatie van professionals en vrijwilligers en kan de inwoners ondersteuning bieden bij een hulpvraag en/of het meedoen in de samenleving. De inzet heeft een preventieve werking en is voorliggend aan de inzet van individuele, geïndiceerde, hulp, ondersteuning en zorg (in de tweede lijn).

De inzet en het faciliteren van algemene voorzieningen heeft een koppeling met de onderwerpen: Nieuwbouw De Stelp, aanpak 'jeugdproblematiek', inclusieve samenleving, toekomstbestendige organisatie en uitvoering welzijnswerk, IKC-vorming, preventief armoedebeleid en beleid/strategie maatschappelijk vastgoed zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025.

➔ **Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.1 – 4.4 – 4.5 – 7.6**

Wat gaan we daarvoor doen

- Starten met de realisatie van (fase 1) ouderenhuisvesting en omgeving, inclusief verbinding met het bestaande gebouw van Ons Hol. Planvorming verbouw /aanpassing bestaande gebouw (fase 2) wordt na de realisatie van de nieuwbouw opgepakt (4.1);
- Subsidiëren en huisvesten van verenigingen, stichtingen en instellingen gericht op ontwikkeling, ondersteuning, zelfredzaamheid en participatie zoals het welzijnswerk, de bibliotheekvoorziening, de sportvoorzieningen en het maatschappelijk werk;
- Beschikbaar stellen van (huisvesting) voorzieningen voor sport, welzijn en cultuur;
- Zorgdragen voor de basis openbare gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg inclusief lokale speerpunten via de inzet van een aanvullend pakket en het programma 'Kansrijke Start';
- Inzetten van combinatiefunctionarissen sport en bewegen, inclusief samenwerking met Gebiedsteam, sociaal werk en sportverenigingen;
- Opstellen nieuw sportbeleid, inclusief een uitwerking van een visie voor de accommodaties Hollum, Nes en Buren;
- Via een uitvoeringsplan starten met realisatie nieuwe organisatorische inrichting welzijnswerk breed (sociaal werk, dorpshuisfuncties, kinderopvang), inclusief de verbinding met het gebiedsteam en buurtsportcoaches. De nieuwe organisatorische inrichting is in de lijn van de vernieuwde visie (4.5);

- Bieden van de mogelijkheid om de eigen woning voor ouderen met een ‘smalle beurs’ tegen beperkte kosten aan te passen c.q. te verbeteren, door middel van een Stimuleringsfonds Woningaanpassingen;
- Uitvoeren van het mantelzorg- en vrijwilligersbeleid;
- Opstellen lokale Inclusieagenda (4.4);
- Opstellen startnotitie voor het strategisch plan maatschappelijk vastgoed (7.6);
- Opstellen en monitoren van ondersteuningsplannen door middel van overleg tussen het Gebiedsteam en de inwoners;

Wat hebben we bereikt

- De nieuwbouw van “Ambla” (ouderenhuisvesting, -zorg en -verpleging) en de aanpassing van de omgeving in dit gebied is gestart. De verwachting is dat de nieuwbouw, inclusief verbinding met bestaand gebouw “Ons Hol”, en de aanpassing van de omgeving eind 2024 is afgerond. (4.1);
- Subsidies ter ondersteuning van de activiteiten van de verenigingen en stichtingen zijn verleend. Er is aan 20 Amelander verenigingen een subsidie verleend. Het gaat hier om culturele-, muziekverenigingen, sportverenigingen en dorpsbelangen. Daarnaast hebben professionele organisaties subsidie ontvangen voor het organiseren van algemene voorzieningen (zoals de bibliotheekvoorzieningen, muziekonderwijs, welzijnswerk en peuteropvang);
- Voor het uitvoeren van de activiteiten sport, welzijn en cultuur zijn de beschikbare ruimten en voorzieningen aan de betreffende organisaties beschikbaar gesteld;
- Conform het basispakket algemene en openbare gezondheidszorg, het aanvullende pakket met lokale speerpunten jeugdgezondheidszorg en lokale afspraken over ‘Kansrijke Start’ zijn de acties ingezet en uitgevoerd. Dit betrof onder andere pedagogische ondersteuning van ouders, kinderen en beroepsopvoeders en prenatale voorlichting en huisbezoeken;
- Het sportbeleid is niet geactualiseerd. Het sportbeleid gaat deel uitmaken van het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein. Het streven is het Uitvoeringsprogramma in het eerste half jaar van 2024 af te ronden. De visie voor de sportaccommodaties gaat deel uitmaken van het accommodatiebeleid maatschappelijk vastgoed waaraan in 2024 verder wordt gewerkt;
- De nieuwe organisatorische inrichting van het ‘welzijnswerk breed’ is gerealiseerd. Vanaf januari 2024 gaat de vernieuwde organisatie van start. Het zal enige tijd duren voordat de transformatie helemaal is doorgevoerd (4.5);
- Van het Stimuleringsfonds Woningaanpassingen is er door ouderen met een ‘smalle beurs’ nog geen gebruik gemaakt voor het verbeteren van eigen de woning;

- De mantelzorgers in onze gemeente zijn op verschillende manieren ondersteund. Onder meer via het Gebiedsteam en het Vrijwilligers Steunpunt Ameland. Het Vrijwilligers Steunpunt Ameland heeft in opdracht van en met subsidie van de gemeente uitvoering gegeven aan het vrijwilligersbeleid;
- In 2023 is er in overleg met Sociaal Werk en een aantal betrokken inwoners een (concept) Inclusie Agenda opgesteld. Hierin zijn verschillende levensdomeinen benoemd, zoals Thuis (wonen), Vervoer, Welzijn, Vrije tijd. De verdere prioritering en uitwerking worden zoveel mogelijk meengenomen in het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein. Inclusie/toegankelijkheid is meegenomen in de 'Visie spelen op Ameland' en er is bij de inrichting van nieuwe openbare voorzieningen, zoals bushaltes, aandacht voor inclusie/toegankelijkheid (4.4) ;
- Voor het strategisch plan maatschappelijk vastgoed (accommodatiebeleid) is een startnotitie op- en vastgesteld. In het verlengde hiervan is het 'project accommodatiebeleid' opgezet en in uitvoering genomen. Het streven is het project (opzet accommodatiebeleid) begin 2025, inclusief besluitvorming, af te ronden (7.6) ;
- De medewerkers Gebiedsteam hebben het gehele jaar door in overleg met inwoners ondersteuningsplannen (zelfredzaamheid, participatie, opgroeien en opvoeden, werk en inkomen) opgesteld en de uitvoering van lopende plannen gevolgd en op resultaten geëvalueerd.

Wat heeft het gekost

Algemene voorzieningen				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.430.45	Peuterspeelzalen	111.617	111.617	95.292
6.510.00	Sportbeleid en activering algemeen	34.929	34.929	12.242
6.510.10	Buurtsportcoaches	95.000	95.000	47.847
6.510.15	Regeling sportakkoord	0	0	21.385
6.520.00	Accommodaties sport	377.739	377.513	829.711
6.520.10	Groene sportvelden en terreinen	150.518	153.058	123.582
6.530.10	Vormings- en ontwikkelingswerk	500	500	250
6.560.00	Bibliotheekvoorziening	138.200	142.610	133.031
6.560.05	Lokale omroep	2.629	2.629	199
6.610.00	Samenkracht en burgerparticipatie	215.708	219.198	237.074
6.610.15	Sociaal-cultureel werk	355.221	363.221	365.990
6.610.16	Administratie SCW	5.257	5.257	9.079
6.610.20	Buurt- en Clubhuizen	17.390	21.690	23.954
6.610.25	Jeugdbeleid	20.000	0	0
6.610.40	Mantelzorg / vrijwilligersbeleid	20.000	20.000	19.275
6.610.45	WMO overig	3.208.400	8.400	8.400
6.610.50	Noodopvang vluchtelingen	0	9.000	34.426
6.620.00	Coördinatie gebiedsgericht werken	29.702	29.702	30.173
6.620.05	Eerstelijns WMO en jeugd	66.900	197.400	197.102
Saldo		**4.849.709**	**1.791.723**	**2.189.011**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.430.45	Peuterspeelzalen	65.000	65.000	64.000
6.510.10	Buurtsportcoaches	15.000	15.000	908
6.510.15	Regeling sportakkoord	0	0	18.858
6.520.00	Accommodaties sport	0	0	483.526
6.560.00	Bibliotheekvoorziening	0	0	3.539
6.610.00	Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	78.630
6.610.16	Administratie SCW	4.100	4.100	4.827
6.610.50	Noodopvang vluchtelingen	0	0	-8.322
Saldo		**84.100**	**84.100**	**645.965**

Resultaat Algemene voorzieningen	**-4.765.609**	**-1.707.623**	**-1.543.046**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Inwoners van Ameland, ook inwoners met beperkingen, kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving en sociale activiteiten. Wanneer inwoners in hun dagelijks functioneren problemen ervaren, biedt de gemeente via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp in de vorm van bijvoorbeeld woningaanpassingen, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, begeleiding/dagopvang en huishoudelijk hulp.
Een belangrijk uitgangspunt hierbij is zelfredzaamheid, de toepassing van het eigen netwerk en het gebruik van algemene voorzieningen. Op het moment dat dit onvoldoende is, kunnen aanvullend individuele voorzieningen worden ingezet. De inzet van maatschappelijke ondersteuning heeft een koppeling met het onderwerp begeleid wonen zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 4.2**

Wat gaan we daarvoor doen

- Via gebiedsteam uitvoeren van de verordening Wmo; preventief bieden van hulp/ondersteuning in de eerste lijn en bieden van maatwerkvoorzieningen in de tweede lijn (hulp bij het huishouden, begeleiding, dagbesteding, vervoer, hulpmiddelen, woningaanpassingen, bieden veiligheid in afhankelijkheidsrelaties);
- Wat betreft begeleid wonen zal de komende tijd de inhoudelijke vraag en mogelijkheden verder onderzocht worden om de haalbaarheid van met name de begeleiding helder te krijgen (4.2);
- Uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek.

Wat hebben we bereikt

- Medewerkers van het Gebiedsteam hebben door het jaar heen vraaggericht preventief hulp/ondersteuning geboden (zelf of in overleg met professionals in eerste lijn waarmee wordt samengewerkt). Aanvullend zijn op basis van de ondersteuningsplannen in overleg met inwoners en in het verlengde van de inzet van algemene-/basisvoorzieningen, diverse maatwerkvoorzieningen (122) verstrekt. Dit betreft hulp bij het huishouden (46), begeleiding (18), dagbesteding (8), verstrekken van hulpmiddelen (22), woningvoorzieningen (7) en collectief vervoer (21).
- Voor het onderzoek naar mogelijke en haalbare begeleiding bij wonen op het eiland is een opdracht opgesteld en uitgezet. Er is een start gemaakt met de uitvoering van het onderzoek. In het eerste kwartaal 2024 wordt dit afgerond (rapport met conclusies en aanbevelingen), waarna een keuze voor de uitwerking wordt gemaakt. (4.2)
- Er is een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder Wmo-cliënten. De respons was 42%. 89% van de respondenten gaf aan de hulp/ondersteuning van goede kwaliteit te vinden en 90% van hen gaf aan dat de hulp/ondersteuning paste bij de hulpvraag.

Wat heeft het gekost

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.620.10	Eerstelijns WMO en Jeugd (tm 2022)	110.000	0	0
6.660.00	Coördinatie en uitvoering WMO	70.290	81.290	81.148
6.660.05	Woningaanpassingen en hulpmiddelen	185.000	160.000	156.989
6.660.06	Vervoer	0	112.000	120.352
6.671.60	Huishoudelijke hulp	266.000	280.000	254.427
6.671.70	Begeleiding	135.000	135.000	86.182
6.671.80	Dagbesteding	50.000	50.000	40.659
6.681.60	Beschermd wonen (WMO)	26.828	26.828	-52.005
6.681.70	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	15.000	15.000	-6.537
6.710.00	Openbare gezondheidszorg	46.000	31.000	61.269
6.710.10	Jeugdgezondheidszorg	145.949	170.949	178.238
Saldo		**1.050.067**	**1.062.067**	**920.722**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.660.10	Diverse eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen WMO	15.000	22.000	22.077
6.710.00	Openbare gezondheidszorg	0	0	11.224
Saldo		**15.000**	**22.000**	**33.300**

Resultaat Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	**-1.035.067**	**-1.040.067**	**-887.422**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Jongeren op Ameland groeien veilig en gezond op tot volwassenen. Voor het opgroeien en ontwikkelen van jongeren is een sterke samenleving nodig. De opvoeding vindt plaats binnen de gezinnen, het onderwijs en in de buurt. Wanneer door omstandigheden onvoldoende sprake is van een gezonde en veilige ontwikkeling, kan basishulp worden geboden via huisarts, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, welzijnswerk, of het gebiedsteam. Wanneer deze lichte ondersteuning niet volstaat, wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 4.3**

Wat gaan we daarvoor doen

- Via gebiedsteam uitvoeren verordening Jeugdhulp door het preventief bieden van hulp en ondersteuning bij opgroeien en opvoeden in de eerste lijn en het bieden van individuele voorzieningen in de tweede lijn (specialistische Jeugdhulp, dyslexiebegeleiding, pleegzorg, onder toezichtstelling) (4.3);
- Vormgeven plan preventie, toezicht en handhaving vermindering alcohol en drugsgebruik jongeren;
- Uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek.

Wat hebben we bereikt?

- Er zijn op basis van opgestelde ondersteuningsplannen door het Gebiedsteam in overleg met inwoners en via directe verwijzingen door huisartsen 39 individuele voorzieningen Jeugdhulp verstrekt (waaronder dyslexietrajecten);
- In de tweede helft van 2023 is via een externe deskundige onderzoek gedaan naar de mogelijke opzet en uitvoering van jongerenwerk, inclusief aandacht voor preventie van alcohol en drugs onder jongeren, in de vernieuwde organisatie Sociaal Werk. In het eerste kwartaal van 2024 wordt de opvolging op basis van de conclusies en aanbevelingen bepaald;
- Er is een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder cliënten Jeugdhulp en hun ouders of verzorgers. De respons was 29%. Het gemiddelde cijfer met betrekking tot de aanvragen (omgang en deskundigheid medewerker, snelheid hulp en informatie over oplossingen) was een 8,2.

Wat heeft het gekost

Jeugdhulpwet				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.672.60	Coördinatie en uitvoering jeugdhulp	196.933	196.933	21.006
6.672.61	Jeugdhulp begeleiding	0	0	9.033
6.672.70	Jeugdhulp behandeling	162.500	197.500	290.978
6.672.80	Jeugdhulp dagbesteding	20.000	20.000	0
6.672.90	Jeugdhulp zonder verblijf overig	15.000	15.000	0
6.673.60	Pleegzorg	15.000	15.000	17.113
6.673.70	Gezinsgericht	15.000	15.000	0
6.673.80	Jeugdhulp met verblijf overig	15.000	15.000	0
6.674.60	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	15.000	15.000	0
6.674.70	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	15.000	15.000	0
6.674.80	Gesloten plaatsing	15.000	15.000	0
6.682.60	Jeugdbescherming	20.257	20.257	107.337
6.682.70	Jeugdreclassering	15.000	15.000	4.847
Saldo		**519.690**	**554.690**	**450.314**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
Saldo		**0**	**0**	**0**

Resultaat Jeugdhulpwet	**-519.690**	**-554.690**	**-450.314**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Inwoners nemen naar hun mogelijkheden deel aan het arbeidsproces. Wanneer mensen niet zelfstandig in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen, biedt de gemeente via de Participatiewet ondersteuning. Bij voorkeur wordt getracht om mensen regulier werk te bieden. Wanneer dit niet lukt, worden extra instrumenten ingezet. Inwoners die moeten rondkomen van een laag inkomen en niet in eigen onderhoud kunnen voorzien, kunnen financiële steun ontvangen in de vorm van bijvoorbeeld bijzondere bijstand of kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Ter voorkoming van en begeleiding bij financiële problemen wordt financieel advies gegeven.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 4.7**

Wat gaan we daarvoor doen

- Uitvoeren van de Participatieverordening;
- Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar werk;
- Inzetten van loonkostensubsidies;
- Verlenen van bijstandsuitkeringen;
- Bieden van vangnetvoorzieningen (minima) (4.7);
- Uitvoeren van de SW binnen de eigen gemeentelijke organisatie;
- Inzetten PING-loket en Kredietbank ter voorkoming van en ondersteuning bij schulden;
- Inrichten signaleringssysteem betalingsachterstanden, zodat de gemeente proactief inwoners kan benaderen en hulp kan bieden.

Wat hebben we bereikt

- Er is frequent overlegd met inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en diverse werkgevers over het begeleiden van deze inwoners naar werk. Een aantal inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt is, deels in combinatie met een loonkostensubsidie, begeleid naar werk. Er werken nu ongeveer 13 inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt op het eiland met een loonkostensubsidie. Het aantal bijstandsuitkeringen dat is verstrekt is laag (gemiddeld over het jaar ongeveer 3 uitkeringen);
- De organisatie van de Wsw wordt vanaf 2014 door de gemeentelijke organisatie zelf uitgevoerd. Hierbij werken een aantal Wsw-ers met begeleiding in de buitendienst van de gemeente en bij andere organisaties, waaronder de STAM;
- Er zijn aan een 5-tal inwoners kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen verleend;
- Vanuit preventief werken is er maandelijks zitting van het PING-loket in het gemeentehuis. Daarnaast is er regelmatig overleg met inwoners thuis. Er zijn ongeveer 35 huishoudens financieel begeleid in 2023. Het doel hiervan is het voorkomen van grotere betalingsachterstanden of schulden en indien nodig begeleiding bij schuldhulpverleningstrajecten;

- Het signaleringssysteem bij betalingsachterstanden (huur woning, energiekosten, ziektekostenverzekering) is ingericht en in uitvoering genomen;
- De uitvoering van de verlening van de Energietoeslag 2023 is voorbereid (op- en vaststellen regeling, inrichten uitvoeringsorganisatie, bekendmaking). Ten opzichte van de Energietoeslag 2022 is de regeling versoberd. In 2024 wordt uitvoering gegeven aan deze regeling.

Wat heeft het gekost

Participatiewet				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.630.00	Inkomensvoorzieningen	41.805	41.805	41.623
6.630.10	Inkomensvoorziening participatiewet	75.000	75.000	50.969
6.630.20	Besluit bijstand zelfstandigen	0	0	7.693
6.630.25	Loonkostensubsidies op grond van participatiewet	85.000	130.000	163.312
6.630.30	Bijzondere bijstand	6.000	6.000	1.337
6.630.35	Gemeentelijk minimabeleid	15.000	255.000	17.660
6.630.40	Overige voorzieningen	5.000	5.000	2.000
6.630.46	Schuldhulpverlening	16.000	16.000	18.433
6.630.60	Kwijtschelding afvalstoffen- en rioolheffing	2.800	2.800	1.962
6.640.00	Begeleide participatie	13.668	13.668	8.674
6.640.05	Sociale werkvoorziening	327.698	313.955	290.078
6.650.00	Arbeidsparticipatie	27.074	27.074	18.842
6.650.10	Participatiebudget	24.000	24.000	33.355
Saldo		**639.044**	**910.301**	**655.938**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.630.10	Inkomensvoorziening participatiewet	160.000	275.000	275.453
6.630.35	Gemeentelijk minimabeleid	0	0	12.380
Saldo		**160.000**	**275.000**	**287.833**
Resultaat Participatiewet		**-479.044**	**-635.301**	**-368.105**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Sportevenementen

Wat willen we bereiken

De gemeente voert het beleid rond sportevenementen uit. Het gaat om evenementen die passen bij Ameland wat betreft de beleving van het eiland, de economie en de betrokkenheid van eilanders.

Wat gaan we daarvoor doen

- Subsidiëren van sportevenementen.

Wat hebben we bereikt?

- 6 sportevenementen hebben subsidie van de gemeente ontvangen.

Wat heeft het gekost

Sportevenementen				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.510.05	Ondersteuning sportevenementen	14.000	14.000	11.644
Saldo		**14.000**	**14.000**	**11.644**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
Saldo		**0**	**0**	**0**
Resultaat Sportevenementen		**-14.000**	**-14.000**	**-11.644**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Behoud en expositie van het specifieke eilander cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke waarden.

Toelichting

Stichting Amelander Musea (STAM) exploiteert een aantal musea in gebouwen die ze van gemeente Ameland huurt. De Musea vormen een belangrijk onderdeel van het toeristische aanbod op het eiland. Onder het cultuurhistorisch erfgoed vallen ook historische kerken, begraafplaatsen en dergelijke. Daarnaast is de STAM nadrukkelijk betrokken bij onderzoeken en het behoud van de flora, fauna en de natuur op Ameland.

Wat gaan we daarvoor doen

- Verlenen subsidie aan STAM voor de exploitatie van de musea en de museale en natuurbelevingsactiviteiten op Ameland;
- Verlenen subsidie aan organisatoren van culturele evenementen.

Wat hebben we bereikt

- Aan de STAM is subsidie verleend voor de inhoudelijke lijnen: inrichting en ontwikkeling exposities, excursies en educatie, begeleiding medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt en voor groot onderhoud aan de musea (erfpachtconstructie);
- Er zijn 5 subsidies verleend aan organisatoren van culturele evenementen.

Wat heeft het gekost

Musea en culturele voorzieningen				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.530.00	Culturele voorzieningen	67.757	67.757	67.025
6.540.05	Musea (incl. molens en vuurtoren)	369.086	369.086	371.391
6.830.20	Torens	11.477	11.477	12.827
Saldo		**448.320**	**448.320**	**451.243**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.530.00	Culturele voorzieningen	500	500	0
6.830.20	Torens	0	0	5.325
Saldo		**500**	**500**	**5.325**
Resultaat Musea en culturele voorzieningen		**-447.820**	**-447.820**	**-445.918**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar paragraaf 3.3.3, Toelichting programmarekening.

Programma 3 Onderwijs

De Amelander jeugd kennis en vaardigheden aanreiken en laten vergaren om zich te ontwikkelen en voor te bereiden op hun deelname aan de samenleving.

De gemeente wil alle leerlingen op het eiland onderwijs aan kunnen bieden, afgestemd op hun niveau. Dit geldt zowel voor het primair als het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs wordt op vmbo-niveau aangeboden. De eerste drie leerjaren kunnen ook op havo en vwo niveau worden gevolgd.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

- Openbaar primair en voortgezet onderwijs
- Lokaal onderwijsbeleid

Wat willen we bereiken

We willen het openbaar primair - en het openbaar voortgezet onderwijs faciliteren door het bieden van administratieve en beleidsmatige ondersteuning. De kwaliteit van het onderwijs heeft grote invloed op de toekomst van onze jeugd. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt op basis van de wettelijke taak bij de ouders, de leerlingen, de schoolbesturen, de onderwijsinspectie en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit sluit aan bij punt 4.6 uit de raadsagenda.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 4.6**

Wat gaan we daarvoor doen

- Administratieve en beleidsmatige ondersteuning bieden aan de directie en de bestuurscommissie voor het openbaar primair onderwijs en de directie van het voortgezet onderwijs;
- Administratie voeren van het openbaar primair en voortgezet onderwijs;
- We gaan aan de slag met, en nemen besluiten over het eindrapport van de stuurgroep bestuurlijke fusie primair onderwijs West Ameland;
- We gaan het intern toezicht op het openbaar basis- en openbaar voortgezet onderwijs door de gemeenteraad instellen, uitvoeren en verbeteren;
- We gaan uitvoering geven aan de herstelopdracht van de inspectie van het onderwijs voor de Burgemeester Walda Scholengemeenschap. In 2022 is er een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd, waarbij door de inspectie tekortkomingen zijn vastgesteld;
- We gaan in nauw overleg met de nieuwe accountant (Aksos) het proces met betrekking tot en de inhoud van de jaarrekeningen voor de twee onderwijs instellingen verbeteren, voor het eerst over het kalenderjaar 2022.

Wat hebben we bereikt

Openbaar primair onderwijs

- De openbare basisscholen “de Schakel” en ‘’t Ienster” hadden op 1 februari 2023 respectievelijk 36 en 27 leerlingen. Voor OBS de Schakel zijn dat er drie meer dan op 1 oktober 2022 en voor ’t Ienster is dat aantal gelijk. In verband met de vereenvoudiging van de bekostiging van het Rijk is de wettelijke teldatum met ingang van 2023 verplaatst van 1 oktober naar 1 februari van ieder jaar;
- Er is door de raad een meerjarenbegroting 2023-2026 vastgesteld. Een nieuwe begroting voor 2024-2027 is ontwikkeld en wordt in procedure gebracht, zodat de gemeenteraad deze kan vaststellen;

- De zittingstermijn van één zittend lid van de bestuurscommissie is door de raad per 1 augustus 2023 verlengd, waardoor de bestuurscommissie volledig bemenst blijft;
- In de bestuurlijke openbare kolom van het basisonderwijs zijn voorbereidingen getroffen voor de beoogde bestuurlijke fusie. Er zijn voorbereidende gesprekken gevoerd met het college, intern toezichthouders en de gemeenteraad en er zijn afspraken gemaakt tussen bestuurscommissie en gemeentelijke organisatie over ontvlechting van de taken als administratiekantoor;
- De inspectie van het onderwijs heeft in oktober 2019 een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij de bestuurscommissie OPO Ameland. Hieruit kwamen twee herstelopdrachten naar voren. De eerste opdracht ging over het opnemen van de verplichte onderdelen van de continuïteitsparagraaf in het bestuursverslag. Aan de hand van het jaarverslag 2021 heeft de inspectie vastgesteld dat aan deze opdracht is voldaan. De tekortkoming is opgeheven en hierover heeft de inspectie van het onderwijs partijen in maart 2023 geïnformeerd. De tweede herstelopdracht ging over de wijze waarop het intern toezicht bij OPO Ameland wordt uitgeoefend en dat dit destijds niet voldeed aan de code goed bestuur. Het opheffen van deze tekortkoming is in december 2023 door de inspectie vastgesteld. Hiermee zijn formeel alle tekortkomingen opgeheven en hebben we voor het primair onderwijs aan alle onderdelen van de herstelopdracht voldaan.

Openbaar voortgezet onderwijs

- De Burgemeester Walda Scholengemeenschap (BWS) had op 1 oktober 2023 147 leerlingen. Dat zijn er 2 meer dan in 2022 en 10 (2021) en 23 (2020) minder dan de jaren ervoor;
- Er is een meerjarenbegroting 2024-2028 voor de BWS ontwikkeld. Deze zal naar verwachting aan het begin van de 2024 bij de gemeenteraad ter besluitvorming worden aangeboden. Met deze begroting zal de school op lange termijn aan de financiële verplichtingen kunnen voldoen;
- Het eigen vermogen per 31 december 2023 is gedaald ten opzichte van het jaar ervoor vanwege het negatieve exploitatiesaldo van 2023. Vanwege de leerlingen daling zullen de rijksinkomsten dalen en is de verwachting dat door negatieve exploitatiesaldo het eigen vermogen in de toekomst verder zal dalen. Het doel is nu en in de toekomst een gezonde financiële huishouding te hebben en gelijktijdig te voldoen aan de eisen die het ministerie over het maximale eigen vermogen stelt;
- Met ondersteuning van besturenorganisatie VOS-ABB hebben we invulling gegeven aan de herstelopdracht van de inspectie. Er is een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. In september 2023 heeft de inspectie van het onderwijs een herstelonderzoek ingesteld. De inspectie beoordeelde de bestuurlijke kwaliteitszorg opnieuw als onvoldoende. Op twee van de drie standaarden wordt nog een onvoldoende gegeven. Er is sprake van verbetering, vooral waar het gaat om het interne toezicht en de medezeggenschap. De herstelopdracht voor het intern toezicht is vervuld. Er zijn nog verbeteringen nodig als het gaat om bewaking van de onderwijskwaliteit, het stellen van toetsbare doelen, het jaarverslag en de normering van het toezichtkader informatievoorziening. In de onderwijskwaliteit op de school zijn geen risico’s aangetroffen;

Algemeen openbaar onderwijs

- In 2023 heeft Aksos accountants voor het eerst de twee jaarrekeningen van het openbaar onderwijs gecontroleerd. In samenspraak met het onderwijs en de ambtelijke organisatie hebben we zowel inhoudelijk als qua opmaak een kwalitatieve impuls aan de jaarrekeningen kunnen geven;
- Er is een reglement intern toezicht en een toezichtkader informatievoorziening op en vastgesteld voor het voortgezet onderwijs;
- Er is conform de wettelijke verplichting toezicht gehouden op het openbaar onderwijs en er zijn gesprekken gevoerd met betrokken partijen. Aan het begin van het jaar zijn de leden van de commissie intern toezicht geïnformeerd over hun rol en taken en ze zijn getraind door besturenorganisatie VOS-ABB;
- Voor alle openbare scholen is een nieuw meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Het onderhoudsplan dient als basis voor het uitvoeren van noodzakelijk onderhoud in de komende jaren en het plannen en verantwoorden van de kosten die daarmee gepaard gaan;
- De scholen hebben in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs hun schoolbestuurlijke middelen ingezet conform Wet en regelgeving en passend bij de lokale situatie. Verantwoording van de besteding vindt plaats via de jaarrekeningen van de scholen. Subsidiëring vanuit het rijk hiervan is geëindigd met ingang van het schooljaar 2023-2024. Eventueel niet besteedde middelen kunnen voor een beperkte periode na 1 augustus 2024 nog ingezet worden.

Wat heeft het gekost

Openbaar primair en voortgezet onderwijs				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.410.00	Exploitatie basisonderwijs	917.937	917.937	1.159.687
6.410.03	Bestuurscommissie OPO	13.700	13.700	13.245
6.410.05	Gemeentelijke ondersteuning openbaar basisonderwijs	21.088	17.088	25.873
6.410.06	Adminstratie OPO	41.267	41.267	27.472
6.430.00	Exploitatie voortgezet onderwijs	1.988.300	1.988.300	2.419.298
6.430.05	Gemeentelijke ondersteuning voortgezet onderwijs	5.783	5.783	23.658
6.430.06	Administratie VO	41.267	41.267	23.054
Saldo		**3.029.343**	**3.025.343**	**3.692.287**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.410.00	Exploitatie basisonderwijs	917.936	917.936	1.159.687
6.410.06	Adminstratie OPO	11.000	11.000	13.359
6.430.00	Exploitatie voortgezet onderwijs	1.988.300	1.988.300	2.419.298
6.430.06	Administratie VO	11.000	11.000	13.359
Saldo		**2.928.236**	**2.928.236**	**3.605.703**

Resultaat Openbaar primair en voortgezet onderwijs	**-101.107**	**-97.107**	**-86.584**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

De eilander jeugd mogelijkheden bieden zich te ontplooien tot zelfstandige burgers, zodat ze in sociaal economisch en maatschappelijk opzicht op een goede wijze in de samenleving kunnen functioneren.

Wat gaan we daarvoor doen

- Preventief uitvoeren van de leerplicht;
- Stimuleren van de samenwerking tussen besturen en directies van de scholen voor primair onderwijs;
- Het ondersteunen en faciliteren van de schoolbesturen en directies in het primair onderwijs op West Ameland bij de voorgenomen bestuurlijke fusie;
- Uitvoeren van de verordening leerlingenvervoer;
- Uitvoeren van diverse financiële regelingen voor uitwonende studerenden;
- Uitvoeren van de educatieve agenda;
- Uitvoeren van een regionaal plan vroegtijdige schoolverlaters;
- Verdubbelen van het rijksbudget voor schoolbegeleiding;
- Ondersteunen en adviseren van directies, schoolbesturen en gemeenten van andere Waddeneilanden;
- Bieden van administratieve en beleidsmatige ondersteuning aan de Samenwerkende Waddenscholen Primair Onderwijs (Swap) en Wad Voortgezet Onderwijs (Wad VO);
- Bieden van financiële en beleidsmatige ondersteuning van de gezamenlijke plusklas in het basisonderwijs en de plusklas in het voortgezet onderwijs met als doel dit permanent op te nemen in het aanbod;
- Uitvoeren van het vastgestelde onderwijsachterstandenbeleid en de subsidieregeling peuteropvang inclusief het behandelen van de aanbevelingen die destijds door de inspectie van het onderwijs zijn gedaan ten aanzien van de voor- en vroegschoolse educatie;
- Het uitvoeren (en afhankelijk van de voortgang wellicht afwikkelen) van het vastgestelde plan voor de inzet van de middelen die de gemeente krijgt in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Deze middelen worden in overleg met partijen ingezet, aansluitend op bestaande beleidsvoornemens. Het doel is om deze middelen binnen de wettelijke kaders zo in te zetten dat de achterstanden die door corona en schoolsluitingen zijn opgelopen, zoveel als mogelijk weg worden genomen;
- Afhankelijk van de ontwikkelingen in het veld, en afhankelijk van het rijksbeleid, gaan we in overleg met partijen in het onderwijs en de opvang, verkennen hoe de toekomstige huisvesting er uit kan zien. Dit moet uiteindelijk leiden tot een visie op de ontwikkeling van onderwijs en jeugd op het eiland, met een daarbij behorend eindplaatje voor optimale huisvesting.

Wat hebben we bereikt

- In het verleden stelden de schoolbesturen voor primair onderwijs op West Ameland vast dat er geen belemmeringen waren de bestuurlijke fusie te realiseren. In 2023 zijn er documenten ontwikkeld om te komen tot de bestuurlijke fusie op West Ameland. Het gaat hierbij om de statuten voor de nieuw op te richten stichting en een fusie effect rapportage. Partijen zijn in de loop van het jaar tot de conclusie gekomen dat er meer tijd nodig is om te komen tot een volledig gedragen fusie. Deze wens bestond vooral bij het bestuur van de Koningin Wilhelminaschool. Daarom is er in september een gezamenlijke onderwijsdag georganiseerd. De beoogde invoeringsdatum van de bestuurlijke fusie is verplaatst van 1 augustus 2023 naar 2024. Verder is er decentraal georganiseerd overleg gevoerd met de vakbonden en is er overleg gevoerd met de medezeggenschapsraden van de scholen. Het gewenste eindresultaat is onveranderd; een bestuurlijke fusie van het openbaar en bijzonder basisonderwijs op West Ameland. Als gemeente hebben we een positief advies gegeven over de fusie effect rapportage, de bestuurlijke fusie en het oprichten van een nieuwe stichting;
- Met de financiële middelen van het rijk voor het gemeentelijk onderwijs achterstanden beleid subsidieert en stimuleert de gemeente de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse (VVE) educatie in de gemeente. Zo voeren we jaarlijks overleg met de scholen en instellingen voor peuter- en kinderopvang over de wettelijk verplichte onderwerpen maar ook om de kwaliteit telkens en blijvend te verbeteren;
- De bovenschoolse plus klas in het basisonderwijs alsmede het plusproject op de BWS zijn gesubsidieerd via gemeentelijke subsidie. Het doel ervan is het onderwijsaanbod zo breed mogelijk te houden om leerlingen zo lang mogelijk op het eiland te houden en van zo passend mogelijk onderwijs te voorzien;
- De specifieke financiële middelen die we als gemeente hebben ontvangen in het kader van het nationaal programma onderwijs in de periode 2021-2023 zijn in overeenstemming met het onderwijsveld ingezet voor extra kosten van dyslexiebegeleiding, extra logopedische screening, plus klas en plus project onderwijs en preventieve jeugdhulp voor jongeren. Hiermee zijn alle financiële middelen ingezet en over het jaar 2023 zal via de Sisaregeling eindverantwoording worden afgelegd aan het rijk;
- Op basis van het raadsakkoord zijn we eind 2022 gestart met accommodatiebeleid voor de gemeente Ameland. Het onderwijs, en de vijf onderwijsgebouwen, maken hier integraal deel van uit. De afgelopen periode hebben we in de inventarisatiefase informatie op diverse gebieden verzameld welke we als basis nodig hebben om keuzes voor de toekomst te kunnen maken. We zijn en blijven in overleg met de directies en de besturen over de huisvesting. Het vastgestelde procesplan en de vastgestelde procesopdracht worden verder uitgevoerd.

Wat heeft het gekost

Lokaal onderwijsbeleid				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.420.00	Onderwijshuisvesting openbaar basisonderwijs Hollum	31.776	31.776	26.574
6.420.05	Onderwijshuisvesting openbaar basisonderwijs Ballum	30.627	30.627	22.560
6.420.10	Onderwijshuisvesting bijzonder basisonderwijs Hollum	19.618	19.618	11.187
6.420.15	Onderwijshuisvesting bijzonder basisonderwijs Nes	40.581	40.581	37.804
6.420.20	Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	231.805	231.805	215.411
6.430.08	Gem. ondersteuning bijzonder basisonderwijs	12.100	12.100	14.919
6.430.09	Lokaal onderwijsbeleid	20.502	30.502	35.836
6.430.10	Onderwijsbegeleiding	49.900	49.900	44.777
6.430.15	Samenwerking Waddenscholen Primair onderwijs	2.103	2.103	2.890
6.430.20	Wad VO	0	0	250
6.430.25	Toelage uitwonende studerenden	29.257	29.257	23.178
6.430.27	Uitvoering verordening leerlingenvervoer	81.542	81.542	73.535
6.430.30	Overige voorzieningen t.b.v. onderwijs	11.500	11.500	13.659
Saldo		**561.312**	**571.312**	**522.579**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.420.20	Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	37.100	37.100	40.055
6.430.09	Lokaal onderwijsbeleid	0	0	16.237
6.430.10	Onderwijsbegeleiding	18.800	18.800	19.071
6.430.15	Samenwerking Waddenscholen Primair onderwijs	2.500	2.500	5.156
6.430.30	Overige voorzieningen t.b.v. onderwijs	400	400	557
Saldo		**58.800**	**58.800**	**81.075**

Resultaat Lokaal onderwijsbeleid	**-502.512**	**-512.512**	**-441.504**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Programma 4 Fysieke Leefomgeving

Ameland in fysiek opzicht netjes, schoon, heel en veilig houden.

Op Ameland is het goed wonen, werken en recreëren. Met inachtneming van de belangen van onze burgers en gasten wil gemeente Ameland de bijzondere leefomgeving in stand houden en ontwikkelen.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

- Infrastructuur
- Openbare ruimte
- Afval en milieu
- Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken

Gemeente Ameland is als eigenaar of (mede)beheerder verantwoordelijk voor de kwaliteit en staat van onderhoud van de infrastructurele voorzieningen. Voor de gemeentelijke infrastructuur streven we naar een behoud van het hoge kwaliteitsniveau. Werkzaamheden zijn in principe gebaseerd op actuele beheer- en onderhoudsplannen. Het streven is in 2023 een nieuw wegenonderhoudsplan voor te leggen aan de raad, conform punt 5.6 van de raadsagenda. Dit in combinatie met punt 1.2 van de raadsagenda om zo veel mogelijk koppelkansen te benutten met de revitalisatie en reconstructie 2.0 van dorpen en wijken. Hiervoor wordt een meerjarenaanpak/-planning nagestreefd. Naast de werkzaamheden die voortvloeien uit deze plannen, zijn er incidentele ontwikkelingen die extra planvorming vragen. De vervoersvisie, raadsagendapunt 5.1, wordt opgesteld nadat het toeristisch beleid is vastgesteld.
Tevens wordt ingezet op goede oplossingen voor de veerverbinding, zowel op de korte als de lange termijn om een betrouwbare veerverbinding te blijven nastreven. Dit sluit aan bij punt 5.2 en punt 5.3 van de raadsagenda. Wij blijven in gesprek met het Rijk en de regio over een lange termijn oplossingsrichting gericht op 2029, het jaar waarin de nieuwe concessieperiode start.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.2 – 5.1 – 5.2 – 5.3 – 5.4 – 5.5 – 5.6**

Wat gaan we daarvoor doen

- Wij zetten ons ambtelijk en bestuurlijk in voor een goede verbinding met het vaste land op korte en lange termijn. Wij blijven in gesprek met de regio en het Rijk over de hudige en toekomstige veerdienst gericht op het jaar 2029 wanneer de nieuwe concessieperiode start (5.2 en 5.3);
- De vervoersvisie Ameland wordt na afronding van de toeristische visie voorgelegd aan de gemeenteraad (5.1);
- Een aanvraag indienen voor cofinanciering met betrekking tot verkeersveiligheid;
- Na de vaststelling van de vervoersvisie, wordt de optimalisatie van de fiets- en wandelinfrastructuur opgepakt (5.5);
- Het vliegveld toekomstbestendig maken door het verder uitwerken van de kwaliteitsimpuls;
- Uitvoering geven aan het nog vast te stellen beheerplan Wegen (5.6);
- Uitvoering geven aan het nog vast te stellen Onderhoudsplan Havens;
- Een quick scan uitvoeren om te kijken naar verschillende alternatieven om het (lang) parkeren in de omgeving van de veerdam te bevorderen, en vervolgens het voorkeursalternatief voorleggen ter besluitvorming;
- Uitvoeren van werkzaamheden volgend uit het Gemeentelijk Rioleringsplan, met name het verder afkoppelen en infiltreren van regenwater om het riool klimaatbestendig te maken.

Wat hebben we bereikt

- In 2023 zijn verschillende formele en informele gesprekken gevoerd met de betrokken partijen over de veerverbinding. Mede als gevolg van onze inzet vaart de rederij sinds september 2023 een ruimere dienstregeling, zodat het aantal afvaarten met vertraging is gedaald;
- De vervoersvisie is in oktober vastgesteld;
- De aanvraag voor cofinanciering met betrekking tot verkeersveiligheid is gehonoreerd. Het uitvoeringsprogramma wordt naar verwachting begin 2024 vastgesteld door het college;
- Er is veel tijd besteed aan het beheerplan wegen maar het is niet gelukt om in 2023 het plan te completeren en ter besluitvorming aan te bieden. De verwachting is dat het plan in het tweede kwartaal van 2024 ter besluitvorming wordt aangeboden. De uitvoering van dit plan volgt na vaststelling (5.6);
- Ook de realisatie van het onderhoudsplan havens heeft vertraging opgelopen, maar de verwachting is dat dit plan in het tweede kwartaal van 2024 ter besluitvorming wordt aangeboden. De uitvoering van dit plan volgt na vaststelling;
- De quick scan om te kijken naar verschillende alternatieven om het (lang) parkeren in de omgeving van de veerdam te bevorderen is nog niet uitgevoerd. Wel is er vooruitlopend op deze scan in overleg met Arriva een gedeeltelijke oplossing gevonden. Men kan parkeren op het parkeerterrein van het Verdekspad en de laatste meters met de bus naar de veerdam reizen;
- Voor het vliegveld is een quickscan uitgevoerd om te bepalen of elektrisch vliegen op dit moment een realistische oplossing is. Uit de resultaten is gekomen dat op korte termijn elektrisch vliegen geen directe invloed heeft op de bebouwing van het vliegveld. Daarentegen is het moeilijk in te schatten welk effect elektrisch vliegen in de toekomst heeft op de infrastructuur van het vliegveld. Om die reden wordt er voor eerst gekeken naar modellen, waarbij een kwaliteitsimpuls voor het vliegveld wordt verkregen voor de middellange termijn;
- Er zijn een aantal werkzaamheden volgens uit het Gemeentelijk Rioleringsplan uitgevoerd.

Wat heeft het gekost

Infrastructuur				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.210.00	Wegen, straten, pleinen en (fiets)paden	943.084	1.158.788	1.126.139
6.210.10	Gladheidsbestrijding	5.000	15.000	7.792
6.210.15	Openbare verlichting	100.120	130.120	125.293
6.210.20	Abri's	400	400	555
6.210.25	Verkeersmaatregelen	175.706	103.706	55.886
6.210.35	Vliegveld (lasten)	333.306	197.537	214.898
6.210.45	Watergangen	45.100	55.100	67.029
6.220.00	Parkeerterreinen	24.689	16.638	12.761
6.230.00	Passantenhaven (lasten)	189.400	184.578	194.309
6.240.00	Veerdam (lasten)	147.493	168.824	163.377
6.330.00	Eigendommen (lasten)	24.656	24.238	14.200
6.330.10	Exploitatie landerijen/gronden (lasten)	36.943	37.349	46.443
6.720.00	Riolering	684.451	684.451	687.985
Saldo		**2.710.349**	**2.776.730**	**2.716.666**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.210.35	Vliegveld (lasten)	70.000	70.000	95.322
6.240.00	Veerdam (lasten)	2.100	0	0
6.720.00	Riolering	16.000	16.000	92.398
Saldo		**88.100**	**86.000**	**187.721**

Resultaat Infrastructuur	**-2.622.249**	**-2.690.730**	**-2.528.945**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Goed beheer van openbare ruimte en aanwezige gemeentelijke voorzieningen heeft de blijvende aandacht. Verbeteren van de beeldkwaliteit van onder andere beschermde dorpsgezichten nemen we mee, conform punt 1.1 van de raadsagenda. Gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het beheer van grote delen van de openbare ruimte op het eiland. Variërend van groen in de dorpen en speeltoestellen over het hele eiland, tot strandovergangen en recreatiegebieden zoals De Aanleg en De Vleijen.

De gemeente wil een schone leefomgeving in stand houden, waarbij kleinschalig cultuurhistorisch medegebruik en toegankelijkheid van natuurgebieden de uitgangspunten zijn van het gemeentelijk beleid. Dit speelt in op punt 1.7 van de raadsagenda. Op het gebied van de natuur worden de meeste taken uitgevoerd door andere overheidsorganisaties en terrein beherende organisaties. Samenwerking en afstemming over het beheer met deze instanties vraagt een meer planmatige benadering. Onderwerpen als verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel zijn daarbij belangrijke items, conform punt 1.8 van de raadsagenda.

➔ **Raadagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.1 – 1.7 – 1.8**

Wat gaan we daarvoor doen

- Onderhoud van de openbare ruimte op basis van bestaande en nieuwe beheerplannen;
- Onderhouden en vervangen van straatmeubilair en speel- en recreatieve voorzieningen;
- Het opstellen van een visie bovenlokale speelvoorzieningen,en op basis daarvan realiseren van voorzieningen zoals een pumptrackbaan en uitvoering geven aan het nog op te stellen integrale plan voor de Vleijen;
- Een scan voor het terrein van de Buitendienst uitvoeren om dit efficiënter in te richten en laten voldoen aan wet- en regelgeving;
- Bijdrage leveren aan extra openbaar toilet bij KNRM Ballumerbocht;
- Uitvoering geven aan een pilot voor een toiletvoorziening nabij de Oerdhut;
- Realiseren van een hekwerk rondom het uitkijkplateau bij het Oerd;
- Meewerken aan strandreinigingsacties;
- Uitvoering geven aan het groenplan “ruimte voor waardevol groen’;
- Aanschaffen van een beluchter voor de sportvelden en vervanging van kurk op het kunstgrasveld van Geel-Wit.

Wat hebben we bereikt

- Een schone, aantrekkelijke en veilige openbare ruimte;
- Verschillende (speel)toestellen zijn vervangen en aan meerdere speeltoestellen is onderhoud gepleegd. Alle speeltoestellen voldeden in 2023 dan ook weer aan de veiligheidseisen;
- In de openbare ruimte zijn meerdere objecten vervangen of, of heeft onderhoud plaatsgevonden (onder meer afvalbakken, banken, fietsenstallingen);
- In 2023 is de visie voor de speelplaatsen op Ameland vastgesteld. Het locatieonderzoek voor de pumptrackbaan is in 2023 uitgevoerd en er is een start gemaakt met een gebiedsplan voor de Vleijen, waar de verbetering van de zwemwaterkwaliteit ook deel van uitmaakt. De verwachting is dat het voorstel om de pumptrackbaan te realiseren in het eerste kwartaal van 2024 ter besluitvorming wordt aangeboden;
- Er is een toiletvoorziening geplaatst op het Oerd. In 2024 volgt een evaluatie;
- Er is een nieuw hekwerk op en naar het Oerdplateau geplaatst;
- De beluchter is aangeschaft en er is nieuw kurk op het kunstgrasveld aangebracht;
- Voor de herinrichting van het terrein van de buitendienst is een extern bureau ingehuurd om een uitvoeringsontwerp te maken;
- Voor realisatie van een extra openbaar toilet in de Ballumerbocht wordt gewacht op de planvorming van de KNRM;
- Er is een matrixbord geplaatst op de dijk om te informeren over hoge waterstanden.

Wat heeft het gekost

Openbare ruimte				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.570.00	Openbare ruimte en (openlucht)recreatie	1.202.639	1.267.967	1.198.463
6.570.15	De Vleijen	0	0	0
6.570.20	De Aanleg	0	0	0
6.570.25	Strandrecreatie	422.281	461.683	484.485
6.750.00	Begraafplaatsen	100.037	95.037	47.296
Saldo		**1.724.956**	**1.824.686**	**1.730.245**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.750.00	Begraafplaatsen	100	100	136
Saldo		**100**	**100**	**136**
Resultaat Openbare ruimte		**-1.724.856**	**-1.824.586**	**-1.730.109**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Bij de afvalinzameling willen we streven naar een adequate duurzame inzameling en verwerking. Hierbij is veel aandacht voor zwerfvuil. De opdracht om een realistisch en integraal actieplan op te stellen om effectief zwerfafval tegen te gaan op Ameland ligt nog bij de Waddencampus.

Wat gaan we daarvoor doen

- Handhaven van en toezien op milieutaken;
- Aanschaffen van nieuwe gegalvaniseerde glas inzamelcontainers;
- Tegengaan zwerfafval;
- Permanente aandacht voor de efficiëntie en verbetering van afvalinzameling en – verwerking.

Wat hebben we bereikt

- De reguliere overleggen met beheerorganisaties zijn gevoerd;
- Er zijn het afgelopen jaar reguliere milieucontroles door de FUMO bij bedrijven uitgevoerd;
- In 2023 zijn er weer verschillende strandschoonmaakacties geweest, waaronder de milieujutweek van Sier aan Zee en de Beachcleanup tour van Stichting De Noordzee;
- Samen met onze afvalverwerker Omrin wordt continu gewerkt aan optimalisatie van afvalscheiding;
- Er is veel aandacht geweest voor de herstructurering van afvalinzameling op campings;
- Er zijn nieuwe glascontainers besteld en geleverd.

Wat heeft het gekost

Afval en milieu				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.330.20	Destructie	15.837	15.837	11.917
6.730.00	Afvalinzameling algemeen	479.462	533.683	439.586
6.730.05	Afvalinzameling oud papier	40.000	40.000	46.009
6.730.15	Afvalinzameling dorpen en vakantieonderkomens	546.848	542.684	477.643
6.730.20	Afvalinzameling vakantieonderkomens	0	0	0
6.730.25	Afvalinzameling campings	0	0	0
6.730.30	Afvalinzameling bedrijven (incl. campings)	284.831	291.831	288.273
6.730.40	Afvalinzameling glas	10.700	20.000	19.732
6.740.00	Milieubeleid, beheer en handhaving	329.719	329.719	356.712
6.740.10	Ongediertebestrijding	29.461	29.461	27.729
Saldo		**1.736.860**	**1.803.217**	**1.667.601**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.730.00	Afvalinzameling algemeen	102.000	148.200	198.086
6.730.05	Afvalinzameling oud papier	50.000	38.000	35.643
6.730.30	Afvalinzameling bedrijven (incl. campings)	5.400	5.400	5.013
6.730.40	Afvalinzameling glas	0	3.300	0
6.740.10	Ongediertebestrijding	600	600	3.035
Saldo		**158.000**	**195.500**	**241.776**

Resultaat Afval en milieu	**-1.578.860**	**-1.607.717**	**-1.425.825**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

We willen een veilige, gezonde en leefbare gemeente waarin wonen, werken en leven goed is geregeld. Voldoende woningen voor de verschillende doelgroepen, bedrijven afgestemd op de omgeving en de vraag naar producten, en een leefomgeving waar het prettig vertoeven is. Bestemmingsplannen, vergunningen, beschikbaarheid van woningen en het toezicht daarop zijn belangrijke instrumenten. Gestreefd wordt naar een goede toepassing van regels.

➔ **Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 1.1 - 1.3 - 1.4 - 1.5 - 1.6 - 3.9 – 2.1**

Wat gaan we daarvoor doen

- Afronden van de ingezette procedure ter vervanging van de beheersverordening Buitengebied door een nieuw bestemmingsplan Buitengebied;
- Omzetten van Bestemmingsplan Hollum naar een nieuw omgevingsplan, conform de Omgevingswet (pilot);
- Voorbereiden om te komen tot één Omgevingsplan dat uiterlijk 2029 moet zijn vastgesteld;
- Opstellen van een Omgevingsvisie Ameland die uiterlijk 3 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet moet zijn vastgesteld;
- Implementeren van beeldkwaliteit en omgevingskwaliteit en wat hiermee samenhangt afgestemd op de Omgevingswet. Hierbij trachten te komen tot meer klantgerichte processen voor burgers en bedrijven (1.1, 1.3 en 1.6);
- Bijsturen van ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen met (andere) maatregelen zoals eerder toegepast: het kelderbesluit, het uitpondingsverbod en strengere regels rondom functiewijzigingen van groepsverblijven (1.5);
- Uitwerken en invulling geven aan verschillende beleidsuitgangspunten met betrekking tot knelpunten op het gebied van verblijfsrecreatie;
- Opstellen van een archeologische verwachtingskaart;
- Afronden van de implementatie van het gemeentelijke monumentenbeleid (1.4):
- Betrokken blijven bij de uitvoering van de ‘Gebiedsagenda Wadden 2050’.

Wat hebben we bereikt

- Het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied is in 2023 ter visie gelegd. Aangegeven kan worden dat er verschillende zienswijzen zijn ingediend. De planning is dat in 2024 het bestemmingsplan wordt voorgelegd aan de raad om het bestemmingsplan definitief vast te stellen. Nieuw is en relevant te benoemen dat het bestemmingsplan is voorgelegd aan de Commissie MER. De advisering van de commissie wordt verwacht in begin 2024;
- De omzetting van het bestemmingsplan Hollum naar een nieuw omgevingsplan heeft twee doelen. Allereerst het ontwikkelen en vastleggen van de structuur en basis van het omgevingsplan Ameland dat in 2032 klaar moet zijn. Daarnaast het actualiseren van het bestemmingsplan Hollum en vertalen en omzetten naar een omgevingsplan. De structuur en basis voor het omgevingsplan Ameland zijn ontwikkeld en klaar. De actualisatie van bestemmingsplan Hollum is voor een deel hierin opgenomen en zal in 2024 verder uitgewerkt en in procedure genomen gaan worden;
- De Omgevingsvisie Ameland moet in 2027 zijn vastgesteld. De planning was om in 2023 te starten met het opstellen van de visie. Besloten is om dit uit te stellen naar 2024. Dit is gedaan omdat de implementatie van de Omgevingswet, (procedures, digitalisering, voorbereidingen etc.) naast de regulieren taken, heel veel tijd in beslag nam. Daarnaast om dit proces en het opstellen van de Omgevingsvisie zo zorgvuldig mogelijk te laten verlopen;
- In 2023 is de pilot van het project Handhaving omgevingskwaliteit beschermd dorpsgezicht afgerond, waarin met bewoners onder andere gesproken is over (de aantasting van de omgevingskwaliteit door) bermparkeren en diversiteit in inritbestrating. Over de evaluatie van die pilot is op 11 juli 2023 middels een collegebrief met de raad gecommuniceerd. De verdere aanpak van beide onderwerpen (bermparkeren en inritbestrating) bestaat vooral uit het aanpassen van bestaande regelgeving; we verwachten dit in de tweede helft van 2024 af te kunnen ronden. Juli 2023 is door de raad het beleid met betrekking tot het plaatsen van zonnepanelen en collectoren in de beschermde dorpsgezichten en bij of op monumentale, beeldbepalende en karakteristieke panden of objecten vastgesteld. Hiermee is er een verruiming gekomen;
- Bij het zien van een eerste schetsontwerp van de vernieuwde Amelander Kaap in Hollum werd voorzien dat er ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen zou ontstaan. Op dat moment is er een voorbereidingsbesluit genomen ter voorkoming van deze ontwikkeling. In overleg met de initiatiefnemer is het plan aangepast en heeft dit geresulteerd in een plan met een meer gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Een ontwerp bestemmingsplan is vastgesteld.
- In Mei 2023 zijn de Beleidsregels Verblijfsrecreatie door de raad vastgesteld. In dit document worden de beleidsuitgangspunten per sector verder uitgewerkt. Deze beleidsregels dienen als afwegingskader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in de verblijfs- recreatieve sector op Ameland. Vervolgens zullen de beleidsregels vertaald gaan worden in het omgevingsplan Ameland;

- In 2023 heeft de raad het Toerismebeleid 'Van meer naar beter' en de Beleidsregels Verblijfsrecreatie vastgesteld. Het toerismebeleid geeft een beeld hoe het toerisme zich de komende tien jaar duurzaam kan ontwikkelen zodat het een bijdrage levert aan de Amelander economie en leefbaarheid. In het toeristisch beleid Ameland zijn verschillende onderwerpen en uitgangspunten benoemd. Zo ook in de eerder genoemde Beleidsregels Verblijfsrecreatie;
- In 2023 is het project gestart met betrekking tot het opstellen van een archeologische verwachtingskaart voor Ameland. Dit project wordt in samenwerking met de provincie uitgevoerd;
- Vanwege de invoering van de Omgevingswet is de implementatie van het gemeentelijk monumentenbeleid doorgeschoven naar 2024;
- Het college zal de komende jaren doorlopend betrokken blijven bij de ‘Gebiedsagenda Wadden 2050’.

Wat heeft het gekost

Ruimtelijke ordening				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.810.00	Bestemmingsplannen, ontwikkeling	272.739	246.739	233.949
6.810.05	Bestemmingsplannen, wijzigingen op verzoek (procedure WRO)	19.977	19.977	40.903
6.820.00	Plan Nes-Oost, De Tuun en Kwekerij	0	0	3.732
6.820.01	Plan Buren Paasduinweg	0	0	211.179
6.820.02	Plan Nes Miedeweg/Polderweg	0	0	236.822
6.820.03	Plan Nes Binnendieken	0	0	1.960
6.820.04	Plan Ballum Smitteweg	0	0	10.429
6.820.06	Plan Hollum Trapweg	0	0	703.686
6.820.15	Plan Buren Foppedunenweg	0	0	136.359
6.820.90	Grondexploitaties	11.828	11.828	2.103
6.830.00	Welstandstoezicht	40.000	40.000	41.988
6.830.10	Omgevingsvergunningen	281.082	281.082	302.824
6.830.25	Uitvoering Huisvestingswet	3.943	3.943	32
6.830.35	Monumentenzorg	28.814	4.814	1.710
6.830.40	Basisregistraties Adressen en Gebouwen	23.657	45.657	41.729
6.830.45	Stads- en dorpsvernieuwing	32.886	32.886	34.969
Saldo		**714.926**	**686.926**	**2.004.373**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.810.05	Bestemmingsplannen, wijzigingen op verzoek (procedure WRO)	5.000	5.000	6.704
6.820.00	Plan Nes-Oost, De Tuun en Kwekerij	0	0	1.637
6.820.01	Plan Buren Paasduinweg	0	0	183.413
6.820.02	Plan Nes Miedeweg/Polderweg	0	0	132.623
6.820.03	Plan Nes Binnendieken	0	0	1.960
6.820.04	Plan Ballum Smitteweg	0	0	17.185
6.820.06	Plan Hollum Trapweg	0	0	532.287
6.820.15	Plan Buren Foppedunenweg	0	0	135.493
6.830.25	Uitvoering Huisvestingswet	0	0	2.535
Saldo		**5.000**	**5.000**	**1.013.837**

Resultaat Ruimtelijke ordening	**-709.926**	**-681.926**	**-990.536**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Programma 5 Economie

Ameland onderneemt, voor blijvend profijt en leefbaarheid

Toerisme en de overige economische sectoren zijn van levensbelang voor de Amelander economie en leefbaarheid. Ameland wordt elk jaar druk bezocht door toeristen. Deze zorgen grotendeels voor de inkomsten van de burgers en bedrijven op Ameland. Het is daarom belangrijk dat we duurzame ontwikkeling voor de sectoren blijven stimuleren.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

- Toerisme
- Overige sectoren

Wat willen we bereiken

De raadsagenda benoemt het vaststellen van integraal toerismebeleid als speerpunt van het kopje 'economie'. Het ligt in de lijn der verwachting dat het toerismebeleid een uitwerking zal hebben op andere beleidsontwikkelingen zoals de vervoersvisie, horeca- en detailhandel, parkeerbeleid en evenementen. Het toerismebeleid heeft daarom nu de hoogste prioriteit, overige beleidsontwikkelingen zullen vervolgens aansluiten op het toerismebeleid. Naast het vaststellen van nieuw toerismebeleid blijven we investeren in promotie, voorlichting en bewustwording, gastheerschap en toeristeninformatie, in lijn met punt 6.4 van de raadsagenda. Ook gaan we het evenementenbeleid weer oppakken, conform punt 6.3 van de raadsagenda.

➔ **Raadsagendapunten in dit programma: 6.1 – 6.2 – 6.3 – 6.4**

Wat gaan we daarvoor doen

- Een plan maken voor de uitvoering van het nieuwe toeristisch beleid Ameland: van meer naar beter (6.1);
- 2023 benutten om, afhankelijk van de uitkomst van het toeristisch beleid, specifieke afspraken voor 2024 met de VVV te gaan maken;
- Zowel het monitoren van, als het onderzoek doen naar toeristische ontwikkelingen, zoals het gastenonderzoek;
- In 2023 vervolg geven aan de campagne 'Welkom in onze wereld' op basis van de inzichten uit het toeristisch beleid. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking en afstemming met partijen op het eiland gezocht voor de toekomst (6.4).

Wat hebben we bereikt

- De uitvoering van het vastgestelde nieuwe toerismebeleid is een langdurig proces, die we in principe binnen de beschikbare capaciteit doen. In 2023 zijn de eerste prioriteiten bepaald en is gestart met de uitvoering daarvan;
- We hebben de relatie met de VVV geformaliseerd in een subsidierelatie en in lijn met het toerismebeleid naast bestemmingsmarketing ook meer aandacht besteed aan bestemmingsmanagement en bestemmingsontwikkeling. In de collegebrief aan de raad van 17 oktober 2023 (brief A1 van de raadsvergadering van 27 november 2023) is hier uitgebreid op ingegaan;
- Het gastenonderzoek is afgerond, waarna eind 2023 de rapportage is opgeleverd. Deze is gedeeld met raad en ondernemersverenigingen en is te vinden op www.ameland.nl/toerisme;
- De campagne ''Welkom in onze wereld'' is online voortgezet. De campagne is ook onderdeel geweest van de gesprekken met de VVV en zal in 2024 aan hen overgedragen worden om zodoende tot een integrale benadering van promotie, voorlichting, bewustwording, gastheerschap en toeristeninformatie te komen, conform het toerismebeleid.

Wat heeft het gekost

Toerisme				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.340.00	Toerisme	363.147	444.647	395.109
6.340.01	Evenementenmateriaal	2.000	2.000	93
Saldo		**365.147**	**446.647**	**395.203**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.340.00	Toerisme	0	0	145
6.340.01	Evenementenmateriaal	12.000	12.000	14.195
Saldo		**12.000**	**12.000**	**14.340**
Resultaat Toerisme		**-353.147**	**-434.647**	**-380.863**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

Met lokale innovatie zetten we in op nauw contact met de verschillende toeristische en economische branches op het eiland. We nemen deel aan, of zetten nieuwe overlegstructuren op om betrokken te blijven en snel te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen, conform raadsagendapunt 6.5. Specifiek voor de landbouwsector is het streven om vitale landbouw op Ameland te behouden waarbij het landelijke karakter, de natuurwaarden en de toeristische waarden van het buitengebied behouden blijven. Dit sluit aan bij punt 6.6 van de raadsagenda.

➔ **Raadsagendapunt in dit programma: 6.5 – 6.6**

Wat gaan we daarvoor doen

- Individueel of in het samenwerkingsverband De Waddeneilanden participeren in overlegstructuren gericht op het waddengebied;
- Overleggen met andere beheerorganisaties op Ameland, waarbij continu wordt gezocht naar een evenwicht tussen natuurbehoud, landbouw en recreatie;
- Sectorenoverleg toerisme voortzetten met als doel het delen van ontwikkelingen, beslissingen en stellingen rondom toerisme op Ameland. Deze informatie-uitwisseling draagt positief bij aan nieuwe initiatieven en lokale innovatie;
- Ondernemers faciliteren bij initiatieven die gericht zijn op vernieuwing en innovatie;
- Draagvlak onderzoeken voor het organiseren van een ondernemers/ambtenaren bijeenkomst in 2023 en de jaren daarna, mogelijk samen met het ondernemers platform Ameland;
- We sluiten aan en blijven betrokken bij overleggen met de landbouwvereniging (LTO) en provincie Fryslân met als insteek duurzame ontwikkelafspraken te kunnen maken met behoud van de agrarische sector (6.6).

Wat hebben we bereikt

- We proberen als waddeneilanden bij alle relevante regionale of provinciale overleggen aanwezig te zijn. Waar dat niet gebeurt vanuit het samenwerkingsverband stemmen we actief af met collega's van de andere eilanden om onze gezamenlijke belangen vertegenwoordigd te hebben;
- We organiseren twee keer per jaar de beheeroverleggroep Ameland (BOGA), waarin beheerders en gebruikers samenkomen om ontwikkelingen te delen;
- Het sectorenoverleg toerisme vindt nog steeds drie à vier keer per jaar plaats;
- Ook in 2023 hebben we geprobeerd ondernemers aan te haken bij kansen die we waarnemen. Zo hebben we in samenwerking met het provinciale project Vitale Logies een bijeenkomst voor logiesondernemers georganiseerd op Ameland. Vitale Logies informeerde de ondernemers daarin over hoe de ondernemers hun bedrijf toekomstbestendig kunnen maken en hoe Vitale Logies hen daarbij kan helpen;
- De ondernemers/ambtenaren bijeenkomst was bedoeld om de dienstverlening aan ondernemers te verbeteren. We hebben in 2023 geconcludeerd dat dit op een andere wijze vormgegeven kan worden;
- Dit overleg met LTO en provincies is nog gaande en zal in 2024 worden voortgezet.

Wat heeft het gekost

Overige sectoren				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.310.00	Waddencampus	35.000	35.000	35.321
Saldo		**35.000**	**35.000**	**35.321**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
Saldo		**0**	**0**	**0**
Resultaat Overige sectoren		**-35.000**	**-35.000**	**-35.321**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Programma 6 Duurzaamheid

Een toekomstbestendige en zelfvoorzienende samenleving.

Ameland heeft de ambitie om duurzaam zelfvoorzienend te zijn. Hierbij wil Ameland voorloper zijn en blijven op het gebied van de energietransitie door vorm en inhoud te geven aan duurzame energieoplossingen. Ameland heeft de ambitie om in 2035 een toekomstbestendig en betaalbaar aardgasvrij energiesysteem te hebben. Daarbij willen we de bredere duurzaamheidsthema's als circulaire economie, waterverbruik, biodiversiteit en klimaatadaptatie meenemen voor zover dat aansluit en past in onze eilander samenleving en economie.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

Energietransitie

Wat willen we bereiken

De gemeenteraad heeft in juni 2019 bekrachtigd dat Ameland koploper wil zijn in de energietransitie, dat wil zeggen: vijftien jaar eerder dan de rest van Nederland voldoen aan de landelijke doelstellingen voor reductie van de CO_2-uitstoot. Ameland wil dus in 2035 de energietransitie afronden, conform raadsagendapunt 3.1. Hierbij zullen alle punten welke onder '3' vallen uit de raadsagenda gekoppeld worden.

Ameland werkt op verschillende speelvelden aan de energietransitie, waarmee we ingaan op raadsagendapunt 3.2: via verbeteringen bij en met de inwoners en gelijktijdig ook via grote projecten voor het gehele eiland. Daarbij werken we veel en intensief met partijen samen. Het doel is een integraal, betaalbaar, toekomstbestendig en slim energiesysteem voor Ameland.

Een andere koppeling met raadsagenda 2022-2026 wordt gemaakt op het gebied van de gemeentelijke gebouwen, dit valt zowel onder raadsagendapunt 3.3 als 7.6. De provincie heeft het project KlimOp opgezet, welke het mogelijk maakt om per gebouw een advies op maat te laten maken. Dit omvat een inventarisatie van de te nemen maatregelen, de financiering en eventuele subsidies. De adviezen worden meegenomen in het integrale accommodatiebeleid.

Naast de energiebesparing willen we ook zuiniger om gaan met ons (drink)water, zoals benoemd in punt 3.7 van de raadsagenda. Het ideaalbeeld is om zelfvoorzienend te kunnen worden op het gebied van water. Of dit mogelijk is en tegen welke prijs, zal uitgewerkt moeten worden. In 2024 of 2025 wordt hierover een notitie opgesteld.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 3.1 – 3.2 – 3.3 – 3.4 – 3.5 – 3.6 – 3.7 – 3.8 – 3.9 - 7.6**

Wat gaan we daarvoor doen

- Afronden onderzoek naar verduurzamen van gemeentelijke (nieuwe) gebouwen (3.2);
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor het budgetneutraal realiseren van de energierotonde Ballumerbocht (een hogedrukvergister, zonnepark, energieopslag en productie van waterstof);
- Onderzoeken van een passende netwerkorganisatie die de koplopersspositie van Ameland ontwikkelt en borgt in de Amelander samenleving;
- Ondernemers en inwoners ondersteunen met advisering (Energieloket) en laten deelnemen in verschillende projecten op het eiland;

- Deelnemen in (inter)nationale eilander samenwerkingsvormen;
- Stimuleren van een verduurzamingsslag door inwoners van hun woning door middel van een stimuleringsfonds verduurzaming;
- Samen met de andere eilanden de themalijn “Duurzame Energie” van het Programma Waddeneilanden uitwerken in concrete projecten op de eilanden;
- Onderzoek doen naar de haalbaarheid en betaalbaarheid van geothermie in combinatie met warmtenetten;
- Onderzoeken of het opzetten van een “Energiedienstenbedrijf” voor Ameland een passend organisatiemodel is om de verduurzaming gemakkelijker te maken (3.5);
- Voor 2023 een “Quick Win”- programma voor verduurzaming van onze gebouwde omgeving opstellen en uitvoeren (3.2, 3.3 en 7.6).

Wat hebben we bereikt?

- De gemeente neemt deel in het KlimOp project. Dit is een project om van de grotere maatschappelijke gebouwen, waaronder de gemeentelijk gebouwen, een rapport te maken waarin het geheel CO2 neutraal maken per gebouw op geld gezet wordt met daarbij verschillende keuzes. Deze rapportage wordt betrokken bij het op te stellen gemeentelijk vastgoedbeleid;
- In 2023 heeft het college besloten om niet verder te gaan met AHPD Ameland om een hoge drukvergister op Ameland te realiseren. Wel zijn de gesprekken gestart om te onderzoeken of een vergassingsinstallatie op Ameland een passend alternatief is. In 2023 zijn de ruimtelijke procedures voor de bouw van een zonnepark met batterij op de voormalige vuilstortplaats in de Ballumerbocht afgerond. De natuurwet- en regelgeving heeft in 2023 de nodige extra inzet, onderzoek en oplevering van documenten gekost. We verwachten in Q1 van 2024 de ontheffing natuurwet van de provincie zodat we met ophoging van het terrein kunnen starten;
- Duurzaam Ameland is een platform voor en van Ameland en ontwikkelt zich stap voor stap. Dat gebeurt door onze inwoners en bedrijven met ondersteuning van strategische partners en bedrijven van de vaste wal. Dit betreft een continu proces;
- In 2023 hebben ruim 75 Amelanders en Amelander bedrijven gebruik gemaakt van ons Energieloket. Dit jaar kunnen we door de inzet van een trainee ook de zeer grote groep van recreatiewoningen (meer dan 2.300) in de energietransitie meenemen;
- De Horizon 2020 projecten IANOS (ontwikkelen van een slim, integraal eilandbreed energiesysteem door bestaande en nieuwe technieken aan elkaar te koppelen) en Green Hysland (ontwikkelen van een waterstofmodel en dat invullen/toetsen met Amelander cijfers) lopen nog door tot eind 2024. In 2023 is het NESSIE project gehonoreerd. Dit project richt zich er de komende drie jaar op om samen met andere Europese eilanden de installatiebranche te versterken door met onderwijsinstellingen meer jongeren en ouderen in de installatiebranche te interesseren en hiervoor nieuwe technieken op de eilanden in te zetten. Daarnaast zijn we in 2023 geselecteerd als één van de 30 Europese koploper eilanden. Dit betekent dat we de komende twee jaar gerichte gratis deskundigheid krijgen om te versnellen in de energietransitie op Ameland;
- De gemeenteraad heeft het krediet voor het stimuleringsfonds voor verduurzaming van permanent bewoonde koopwoningen in 2022 vastgesteld. Vorig jaar is er voor ruim

€ 180.000 aan leningen uitgezet voor inwoners op Ameland om hun koopwoningen te verduurzamen. In 2024 zal bij de kadernota gekeken worden of aanvullend krediet nodig is, en wordt hier eventueel een voorstel voor gedaan;

- Voor het daadwerkelijk opzetten van concrete projecten binnen de themalijn 'Duurzame Energie' van het Programma Waddeneilanden, inmiddels Regiodeal Waddeneilanden, moest gewacht worden op het werven van projectleiders bij De Waddeneilanden. Eind 2023 zijn die geworven. De verwachting is dat in 2024 daadwerkelijk aan projecten gewerkt wordt;
- Firan, dochter van Alliander, heeft onderzoek gedaan naar de haalbaarheid en betaalbaarheid van een warmtenet op Ameland. Dat onderzoek is opgeleverd en het bleek met de uitgangspunten van Firan niet haalbaar. In 2024 gaan we zelf uitgangspunten formuleren en een businesscase ontwerpen. Voor geothermie is de gehele businesscase nog niet opgeleverd. Die zal naar verwachting in 2024 opgeleverd worden;
- Één van de projecten die in het kader van de Regiodeal opgepakt zou kunnen worden, is het opzetten van een Energiedienstenbedrijf voor Ameland. Dit is nog niet gebeurd in 2023 omdat de organisatie hiervoor nog niet vorm gegeven was;
- Voor een Quick Win- programma voor verduurzaming van onze gebouwde omgeving is een subsidieregeling voor monumentenglas vastgesteld. Uitvoering vindt in 2024 plaats.

Wat heeft het gekost

Energietransitie				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.740.05	Duurzaamheid	218.279	244.176	366.446
6.740.06	IANOS project	0	0	46.565
6.740.08	Administratie voor derden, duurzaamheid	150.257	5.257	3.909
Saldo		**368.536**	**249.433**	**416.921**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.740.04	SAVE	0	0	2.275
6.740.05	Duurzaamheid	0	0	112.757
6.740.06	IANOS project	0	0	51.918
6.740.07	H2Watt project	0	0	101.091
6.740.08	Administratie voor derden, duurzaamheid	5.000	5.000	5.722
6.740.09	Green Hysland	0	0	3.875
Saldo		**5.000**	**5.000**	**277.638**
Resultaat Energietransitie		**-363.536**	**-244.433**	**-139.283**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Programma 7 Volkshuisvesting

Een professioneel, sociaal en duurzaam Woningbedrijf.

Het Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland (GWA) richt zich op het aanbieden van betaalbare huurwoningen aan huishoudens met een jaarinkomen tot aan de inkomensgrens voor sociale huisvesting en huishoudens met een inkomen tussen de inkomensgrens en € 85.000.
Daarmee worden ook woningzoekenden die tussen wal en schip dreigden te belanden vanwege de hoge prijzen voor koopwoningen bediend. Voorwaarde voor alle woningzoekenden is: woningzoekenden moeten voldoen aan eisen voor economische en maatschappelijke binding.
Het GWA heeft in 2021 – 2022 (energiezuinige) sociale huurwoningen toegevoegd aan de woningvoorraad. In de komende periode zal binnen het bestaande woningbezit van het GWA door middel van pilots ervaring worden opgedaan voor het beperken van de energiebehoefte. Het GWA zal daarmee mede invulling geven aan de duurzaamheidsambitie van Ameland, proeftuin zijn en een hefboompositie vervullen.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

- Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland
- Volkshuisvestingbeleid

Wat willen we bereiken

In 2021 en 2022 zijn 43 nieuwe woningen toegevoegd aan het woonbestand van het Gemeentelijk Woonbedrijf Ameland (GWA). Daarnaast is de Huisvestingsverordening Gemeente Ameland 2019 en huurbeleid van het GWA aangepast om woningzoekenden met een langdurig maatschappelijke binding dezelfde voorrang te verlenen als woningzoekenden met een economische binding. Dit heeft een grote impact gehad op de (sociale) huursector en de gemiddelde wachttijd is in 2021 gezakt naar een jaar. Het is nu tijd om te monitoren wat de huidige en toekomstige woonvragen zijn op Ameland. De raadsagenda bekrachtigt dit en stuurt op een evaluatie, een strategische inventarisatie van de verwachte woonvraag per doelgroep en permanente aandacht voor de bescherming en regulering van de woningmarkt (raadsagendapunt 2.3), te vertalen in een vernieuwing van onze actiegerichte woonvisie.

➔ **Raadsagendapunten in dit programma: 2.1 – 2.2 – 2.3**

Wat gaan we daarvoor doen

- Verduurzaming monumentale panden GWA;
- Pilot CV ketels vervangen door hybride ketels;
- Invulling geven aan de Nationale Prestatieafspraken.

Wat hebben we bereikt

- In het tweede kwartaal van 2023 zijn monumentale panden GWA voorzien van fineo beglazing (vergelijkbaar met HR ++);
- De pilot CV ketels heeft in 2023 nog niet plaatsgevonden. In 2024 zal worden beoordeeld welke woningen geschikt zijn om de pilot alsnog uit te voeren;
- Om invulling te geven aan de Nationale Prestatieafspraken konden huurders met een laag inkomen in 2023 in aanmerking komen voor een huurverlaging. Daarnaast is het GWA in Q4 gestart met het Strategisch Voorraad Beleid. Met behulp van een woningtool wordt de verduurzamingsopgave van het GWA in beeld gebracht en kan een strategie tot 2035 vastgesteld worden.

Wat heeft het gekost

Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.830.50	Woningbedrijf Ameland	1.712.819	1.852.790	1.935.106
Saldo		**1.712.819**	**1.852.790**	**1.935.106**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.830.50	Woningbedrijf Ameland	2.111.689	2.355.011	2.401.766
Saldo		**2.111.689**	**2.355.011**	**2.401.766**

Resultaat Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	**398.870**	**502.221**	**466.660**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Wat willen we bereiken

De wens is dat er een adequate woning beschikbaar is voor alle personen die maatschappelijk en/of economisch gebonden zijn aan Ameland. De afgelopen jaren zijn hier grote stappen in gezet en is de situatie voor zowel kopers als huurders sterk verbeterd. Zoals aangegeven op de vorige pagina is het nu tijd om te monitoren wat de huidige en toekomstige woonvragen zijn op Ameland, te vertalen in een nieuw actiegerichte woonvisie.

Een specifiek vraagstuk is personeelshuisvesting. Primair ziet de gemeente de huisvesting van personeel als een verantwoordelijkheid van werkgevers. Echter ziet de gemeente ook het bredere belang van adequate huisvesting van werkenden op het eiland. Naast de huidige mogelijkheden wil de gemeente daarom aanvullende mogelijkheden onderzoeken. Een eerste stap hierbij is een kaderstellend besluit door de gemeenteraad. Zo'n besluit zal het college voorbereiden in de eerste helft van 2023.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 2.1 – 2.2**

Wat gaan we daarvoor doen

- Evaluatie, een strategische inventarisatie op de verwachte woonvraag per doelgroep, conclusies en aanbevelingen (2.1);
- Ondernemers wijzen op de mogelijkheden voor personeelshuisvesting op de korte termijn (2.2);
- Een standpunt innemen over het personeelsvestingsvraagstuk op de langere termijn (2.2);
- Permanente aandacht behouden voor bescherming en regulering van de woningmarkt door middel van beleidsoptimalisaties (2.3).
- Het realiseren van betaalbare koopwoningen en flexwoningen in Hollum en Nes (2.1).

Wat hebben we bereikt

- In Q4 2023 is de ontwerp Woonvisie 2024-2028, inclusief woonzorgzorgvisie en visie personeelshuisvesting, afgerond. De visie zal in 2024 kunnen worden vastgesteld. Vanaf 2024 kan het college met het uitvoeringsprogramma werken;
- In 2023 zijn verschillende ondernemers actief ondersteund voor het realiseren van onderkomens voor personeelshuisvesting. Het betreft initiatieven in de recreatie, horeca en in de zorg. De initiatieven hebben betrekking op tijdelijke en permanente voorzieningen;
- In Q4 2023 is de Huisvestingsverordening 2023 herijkt. De Huisvestingsverordening 2023 wordt continue gemonitord om input te leveren voor de evaluatie;
- In Q3 2023 zijn 10 betaalbare koopwoningen in Hollum opgeleverd. De bouwplannen voor de flexwoningen in Nes worden herijkt. De verwachting is dat deze in Q3 van 2024 vastgesteld kunnen worden.

Wat heeft het gekost

Volkshuisvestingbeleid				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.830.46	Beleid volkshuisvesting	48.000	48.000	22.432
Saldo		**48.000**	**48.000**	**22.432**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
Saldo		**0**	**0**	**0**

Resultaat Volkshuisvestingbeleid	**-48.000**	**-48.000**	**-22.432**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

1.2 Overhead

Algemeen

Op grond van artikel 8 BBV is in de jaarrekening een apart overzicht opgenomen van de kosten van overhead. In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten, gericht op de externe klant, bij het betreffende taakveld worden geregistreerd.
Onder overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten worden verantwoord op het overzicht "Overhead", via voorgeschreven taakveld 0.4 Overhead. In de notitie Overhead van de Commissie BBV wordt nader toegelicht welke kosten tot overhead behoren. In ieder geval gaat het om de kosten van leidinggevenden aan het primaire proces, financiën, personeel en organisatie, juridische zaken, automatisering, facilitaire zaken, huisvesting en archief.

Gemeente Ameland

In de onderstaande tabel zijn de kosten van overhead van gemeente Ameland aangegeven.

Tabel overhead en toerekening				
		Primitieve begroting	**Begroting na wijziging**	**2023**
	Overhead, ondersteuning organisatie			
6.004.00	Bestuursondersteuning college	2.759.586	3.269.849	3.515.941
6.004.05	Automatisering	680.000	739.500	754.321
6.004.10	Personeelszaken	330.500	320.500	338.046
6.004.15	Huisvesting gemeentehuis	409.029	470.388	322.871
6.004.20	Huisvesting buitendienst	148.156	158.988	137.044
6.004.25	Ondersteunende activiteiten raad	7.757	7.757	14.657
6.004.30	Representatie	15.000	15.000	16.465
6.004.35	Communicatie	39.400	69.000	60.735
	Subtotaal overhead	**4.389.428**	**5.050.982**	**5.160.081**
683.050	Genormeerde toerekening GWA	**-164.017**	**-164.017**	**-164.017**
	Totaal nog toe te rekenen overhead	**4.225.411**	**4.886.965**	**4.996.064**
	Totale kosten begrotingsjaar	**28.485.295**	**26.349.773**	**28.193.843**
	correctie voor incidentele zaken	-4.170.543	-883.543	-943.333
	correctie voor overhead (zelf te verdelen)	-4.225.411	-4.886.965	-4.996.064
	correctie voor GWA (al genormeerd verwerkt)	-1.709.109	-1.852.790	-1.935.106
	Totale kosten om overhead over te verdelen	**18.380.232**	**18.726.475**	**20.319.340**
	Percentage overhead, als deel overige kosten	**22,99%**	**26,10%**	**24,59%**

In de berekening zijn de totale kosten over 2023 gecorrigeerd voor toevoegingen aan bestemmingsreserves; die kosten worden als ‘incidenteel’ beschouwd.

Voor de eventuele berekening van tarieven, de toerekening van overhead aan specifieke activiteiten en de analyse van de mate van kostendekkendheid van bepaalde opbrengsten (zoals leges, rioolrechten en reinigingsheffingen) wordt de overhead berekend als een opslagpercentage over de voor die activiteit geraamde kosten. Een uitzondering op deze systematiek vormt het Gemeentelijk Woningbedrijf, waaraan een genormeerd bedrag wordt toegerekend.

1.3 Dekkingsmiddelen

Algemeen

Voor de uitvoering van de programma's die de gemeenteraad heeft vastgesteld, zijn financiële middelen nodig. Deze dekkingsmiddelen worden gevormd door rijksbijdragen, eigen gemeentelijke belastingen en retributies, huren, pachten en dergelijke.

Voor rijksmiddelen als de zogenaamde algemene uitkering uit het gemeentefonds en gemeentelijke belastingen gelden geen specifieke bestedingsdoelen.
Voor retributies (leges en dergelijke heffingen) geldt dat opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de bijbehorende kosten.

De gemeenteraad heeft geen invloed op het gemeentefonds. De gemeenteraad kan wel invloed uitoefenen op de hoogte van de lokale heffingen, zoals bedoeld in paragraaf 1, Lokale heffingen.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

- Gemeentefonds
- Belastingen
- Retributies
- Huren en pachten
- Overige inkomsten en uitgaven

Algemeen

Voor de uitvoering van de programma's die de gemeenteraad heeft vastgesteld, zijn financiële middelen nodig. Deze dekkingsmiddelen worden gevormd door rijksbijdragen, eigen gemeentelijke belastingen en retributies, huren, pachten en dergelijke.

Voor rijksmiddelen als de zogenaamde algemene uitkering uit het gemeentefonds en gemeentelijke belastingen gelden geen specifieke bestedingsdoelen.
Voor retributies (leges en dergelijke heffingen) geldt dat opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de bijbehorende kosten.

De gemeenteraad heeft geen invloed op het gemeentefonds. De gemeenteraad kan wel invloed uitoefenen op de hoogte van de lokale heffingen, zoals bedoeld in paragraaf 1, Lokale heffingen.

Wat heeft het gekost

Gemeentefonds				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
Saldo		**0**	**0**	**0**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.007.00	Uitkeringen gemeentefonds	9.597.241	9.894.707	10.603.707
Saldo		**9.597.241**	**9.894.707**	**10.603.707**

Resultaat Gemeentefonds	**9.597.241**	**9.894.707**	**10.603.707**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Belastingen

Gemeenten mogen belastingen heffen die zijn genoemd in de Gemeentewet. Zo heft gemeente Ameland onder meer onroerendezaak-, toeristen- en forensenbelasting.

De gemeenteraad stelt jaarlijks de tarieven van de gemeentelijke belastingen vast door het vaststellen van belastingverordeningen.

In de kadernota 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met verhoging van meerdere belastingen. Dit sluit aan bij raadsagendapunt 7.5. De meeropbrengsten van deze voorgestelde verhogingen zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

Wat heeft het gekost

Belastingen				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.061.00	Heffing/invordering onroerende zaakbelasting woningen	101.624	107.624	139.821
6.062.00	Heffing/invordering onroerende zaakbelasting niet woningen	46.425	46.425	16.449
6.340.05	Heffing/invordering toeristen- en forensenbelasting	87.290	87.290	33.257
Saldo		**235.339**	**241.339**	**189.527**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.061.05	Onroerende-zaakbelasting eigenaren woningen	1.048.658	1.042.500	1.050.180
6.062.05	Onroerende-zaakbelasting eigenaren niet woningen	300.471	297.000	316.132
6.062.10	Onroerende-zaakbelasting gebruikers niet woningen	211.806	212.000	222.101
6.340.10	Toeristenbelasting op het bootkaartje	1.100.338	1.100.000	1.096.411
6.340.15	Toeristenbelasting passantenhaven	28.953	37.497	48.569
6.340.20	Toeristenbelasting vliegveld	4.033	4.033	3.592
6.340.30	Toeristenbelasting hotels/pensions nachtregister	342.390	342.390	358.158
6.340.40	Toeristenbelasting vakantieonderkomens nachtregister	1.356.000	1.450.000	1.536.445
6.340.45	Toeristenbelasting mobiele onderkomens met vaste standplaats	50.285	60.000	75.088
6.340.50	Toeristenbelasting mobiele onderkomens seizoenplaats	45.200	60.000	63.484
6.340.55	Toeristenbelasting mobiele onderkomens (tenten)	161.025	165.000	170.723
6.340.65	Toeristenbelasting kamerverhuur nachtregister	6.779	6.499	5.821
6.340.75	Toeristenbelasting kampeerboerderijen nachtregister	226.000	265.000	452.835
6.340.80	Forensenbelasting	1.729.370	1.920.000	1.912.719
Saldo		**6.611.308**	**6.961.919**	**7.312.258**

Resultaat Belastingen	**6.375.970**	**6.720.581**	**7.122.732**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Retributies

Gemeenten mogen retributies heffen die zijn genoemd in de Gemeentewet. Zo heft gemeente Ameland onder andere rioolheffing, reinigingsheffingen en leges.

Wettelijk is bepaald dat de baten ten gevolge van de heffing van retributies de kosten niet mogen overstijgen.

In de kadernota 2023 is een voorstel gedaan tot verhoging van meerdere retributies. De meeropbrengsten van deze voorgestelde verhogingen zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

Wat heeft het gekost

Retributies				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.002.30	Leges rij- en reisdocumenten	20.000	20.000	10.308
6.240.05	Veerdam (baten)	2.500	0	0
Saldo		**22.500**	**20.000**	**10.308**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.002.30	Leges rij- en reisdocumenten	35.000	35.000	28.863
6.002.31	Leges bevolkingsadministratie	4.000	4.000	4.167
6.002.32	Leges burgerlijke stand	19.000	19.000	16.799
6.120.05	Vergunningen horeca (baten)	31.000	31.000	40.553
6.210.40	Vliegveld (baten)	60.100	55.100	49.543
6.240.05	Veerdam (baten)	16.500	18.900	16.636
6.720.05	Rioolheffing gecombineerd	843.865	852.501	858.941
6.730.45	Afvalstoffenheffing dorpen en vakantieonderkomens	973.350	973.350	984.168
6.730.55	Reinigingsrechten bedrijven (incl. campings)	309.000	300.000	304.619
6.730.60	Reinigingsrechten campings	10.000	0	0
6.750.05	Begraafplaatsrechten	45.000	50.000	106.344
6.830.05	Leges i.v.m. welstandstoezicht	40.000	40.000	40.094
6.830.15	Leges omgevingsvergunningen	192.630	662.630	674.232
Saldo		**2.579.445**	**3.041.481**	**3.124.960**

Resultaat Retributies	**2.556.945**	**3.021.481**	**3.114.652**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Huren en pachten

Gemeente Ameland verpacht of verhuurt diverse eigendommen, waarbij de rechten en plichten zijn vastgelegd in privaatrechtelijke overeenkomsten.

Wat heeft het gekost

Huren en pachten				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
Saldo		**0**	**0**	**0**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.230.05	Passantenhaven (baten)	51.625	59.005	61.443
6.240.15	Losstoep Ballumerbocht	0	1.000	121
6.330.05	Eigendommen (baten)	45.000	45.000	46.341
6.330.15	Exploitatie landerijen/gronden (baten)	65.638	65.638	115.525
6.520.05	Accommodaties sport	86.800	86.800	126.905
6.520.15	Groene sportvelden en terreinen	6.000	6.000	7.395
6.540.10	Musea (incl. molens en vuurtoren)	60.000	60.000	67.731
Saldo		**315.063**	**323.443**	**425.462**

Resultaat Huren en pachten	**315.063**	**323.443**	**425.462**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

Overige inkomsten en uitgaven

Het gaat hier om posten die niet bij andere Activiteitengroepen kunnen worden ingedeeld.

Wat heeft het gekost

Overige inkomsten en uitgaven				
Lasten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.005.00	Nutsbedrijven	3.000	3.000	3.000
6.005.05	Overige financiële middelen	151	151	151
6.005.10	Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	11.818	5.305	7.595
6.005.99	Rente	-17.681	-163.925	-199.211
6.008.00	Onvoorziene lasten en baten	7.500	7.500	105.881
6.008.05	Saldi van kostenplaatsen	-20.879	-440.179	-231.667
6.009.00	Vennootschapsbelasting	10.000	0	-23.035
6.010.00	Mutatie reserves	883.543	986.894	943.333
Saldo		**877.452**	**398.746**	**606.046**
Baten		Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
6.005.00	Nutsbedrijven	6.000	21.800	18.790
6.005.05	Overige financiële middelen	7.000	7.000	7.800
6.005.99	Rente	9.000	9.000	8.433
6.008.00	Onvoorziene lasten en baten	0	0	229.889
6.010.00	Mutatie reserves	3.785.938	713.438	559.484
6.330.25	Destructie	23.500	23.500	25.437
6.640.10	Sociale werkvoorziening	98.500	98.500	115.461
Saldo		**3.929.938**	**873.238**	**965.294**

Resultaat Overige inkomsten en uitgaven	**3.052.486**	**474.492**	**359.248**

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.4 Toelichting balans en baten en lasten.

1.4 Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Gemeentelijke belastingen en retributies worden geheven op basis van door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordeningen. Dit hoofdstuk geeft een beeld van tariefontwikkelingen, lokale lastendruk, kwijtscheldingsbeleid en dergelijke.

Tariefontwikkeling

De stijgingspercentages voor de diverse heffingen in het afgelopen begrotingsjaar zijn de volgende:

Tariefontwikkeling diverse heffingen			
	2022	Begroting 2023	2023
Ozb woningen	-16,2%	3,0%	-12,0%
Ozb niet-woningen	-2,4%	3,0%	1,0%
Forensenbelasting	0,0%	3,0%	3,0%
Toeristenbelasting (tarief per persoon, per dag)	1,59	1,80	1,80
Reinigingsrechten*	0,0%	3,0%	3,0%
Afvalstoffenheffing	0,0%	3,0%	3,0%
Rioolheffing	0,0	0,0	0,0
Leges	0,0	0,0	0,0
* Voor bedrijfsafval is het tarief per kilogram restafval verhoogd van € 0,27 naar € 0,31.			

De WOZ-waarden zijn in 2023 gestegzen ten opzichte van 2022. Voor woningen was de stijging ongeveer 17%, voor niet-woningen gemiddeld met 2%.
Om op de gewenste opbrengststiging van 3% uit te komen, zijn de tarieven hiervoor aangepast.

Te onderscheiden heffingen

Onroerende zaakbelastingen

Onder de naam ‘onroerendezaakbelastingen’ worden voor de binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak (niet zijnde een woning) al dan niet krachtens eigendom, bezit, met beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft vanwege eigendom, bezit of beperkt recht.

Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken wordt van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld, waarna het te betalen bedrag aan belasting wordt berekend en via een aanslag aan de belastingplichtige opgelegd.

In 2023 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten onroerendezaakbelastingen			
	2022	**Begroting 2023**	**2023**
Gebruikers niet woningen	203.937	212.000	222.101
Eigenaren woningen	1.014.095	1.042.500	1.050.180
Eigenaren niet woningen	286.933	297.000	316.132
	1.504.965	**1.551.500**	**1.588.413**

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, hier meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zichzelf of voor hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden.

In 2023 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengst forensenbelasting			
	2022	**Begroting 2023**	**2023**
Forensenbelasting	1.924.521	1.920.000	1.912.719
	1.924.521	**1.920.000**	**1.912.719**

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven van personen die niet als ingezetene in de basisregistratie personen (BRP) staan ingeschreven. Belast wordt het verblijf houden binnen de gemeente al dan niet gevolgd door een overnachting. Degene die gelegenheid biedt tot het houden van verblijf wordt in het algemeen als belastingplichtige aangemerkt. De opbrengsten zijn gebaseerd op werkelijke aantallen overnachtingen, met uitzondering van mobiele kampeeronderkomens op vaste en seizoenplaatsen. Het tarief voor 2023 voor alle accommodaties is € 1,80 per overnachting (2022: € 1,59).

In 2023 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten toeristenbelasting			
	2022	**Begroting 2023**	**2023**
Bootkaartjes overtochten	1.020.238	1.100.000	1.096.411
Passantenhaven	25.000	37.497	48.569
Vliegveld	3.557	4.033	3.592
Hotels/pensions	284.904	342.390	358.158
Vakantieonderkomens	1.325.785	1.450.000	1.536.445
Mobiele onderkomens	266.075	285.000	309.295
Kamerverhuur	6.205	6.499	5.821
Kampeerboerderijen	236.942	265.000	452.835
	3.168.706	**3.490.419**	**3.811.126**

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven van degene die een eigendom (roerende of onroerende zaak) naar omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt.

In 2023 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten rioolrechten			
	2022	**Begroting 2023**	**2023**
Vastrecht	594.057	595.000	590.511
Variabel recht (waterverbruik)	259.856	248.864	266.930
	853.913	**843.864**	**857.441**

Het saldo van de opbrengsten rioolheffing en de kosten van de activiteit riolering wordt verrekend met de egalisatievoorziening riolering. De facto wordt hiermee bereikt dat de rioolheffing niet meer dan 100% kostendekkend is.

Het overzicht kostendekkendheid rioolrechten geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid rioolrechten				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
Kosten	7.2	Riolering	687.985	
Opbrengsten excl heffingen			-18.898	
Netto kosten taakveld			**669.087**	
Overhead	24,59%		169.160	
BTW			106.265	
Toe te rekenen kosten			**275.425**	
Mutatie egalisatievoorziening			**-75.000**	
Totale kosten				**869.512**
Opbrengsten heffingen				**-857.441**
Dekkingspercentage				**98,61%**

Leges

Onder de naam 'leges' worden een aantal verschillende retributies geheven voor het genot van, door of vanwege de gemeente verstrekte diensten.

Het overzicht kostendekkendheid leges geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid leges				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
Kosten	0.2	Burgerzaken	60.872	
Kosten	1.2	Openbare orde en veiligheid	56.708	
Kosten	8.3	Wonen en bouwen	302.824	
Netto kosten taakveld			**420.404**	
Overhead	24,59%		**103.368**	
Totale kosten				**523.772**
Opbrengsten heffingen	0.2	Burgerzaken	49.829	
Opbrengsten heffingen	1.2	Openbare orde en veiligheid	22.187	
Opbrengsten heffingen	8.3	Wonen en bouwen	674.232	
				746.248
Dekkingspercentage				**142,5%**

In verband met een aantal grote projecten is er in 2023 sprake van buitengewoon hoge opbrengsten voor verstrekte omgevingsvergunningen. Waar in de begroting werd uitgegaan van een dekkingspercentage van ver onder de 100%, blijkt dit percentage op rekeningbasis uit te zijn gekomen op 142,5%.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De afvalstoffenheffing wordt geheven voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Reinigingsrechten worden geheven van bedrijven.

In 2023 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten i.v.m. reiniging			
	2022	**Begroting 2023**	**2023**
Afvalstoffenheffing dorpen en vakantieonderk.	940.487	973.350	984.168
Reinigingsrechten bedrijven (incl. campings)	307.707	300.000	304.619
	1.248.194	**1.273.350**	**1.288.787**

Het overzicht kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
Kosten	7.3	Afval	1.271.243	
Opbrengsten excl heffingen			-238.741	
Netto kosten taakveld			**1.032.501**	
Overhead	24,59%		312.570	
BTW			128.144	
Toe te rekenen kosten			**440.713**	
Totale kosten				**1.473.215**
Opbrengsten heffingen				**1.288.788**
Dekkingspercentage				**87,5%**

Lokale lastendruk

De onderstaande tabel geeft een indruk van de lokale lasten voor enkele ‘gemiddelde huishoudens’:

Lokale lastendruk	2022	2023
Een meerpersoonshuishouden met eigen woning (€ 400.000,00) en een waterverbruik van 125 m³		
OZB - eigenaren	301,20	263,60
Afvalstoffenheffing	222,73	229,41
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	62,50	62,50
	702,03	**671,11**
Een eenpersoonshuishouden met eigen woning (€ 300.000,00) en een waterverbruik van 50 m³		
OZB - eigenaren	225,90	197,70
Afvalstoffenheffing	169,54	174,62
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	25,00	25,00
	536,04	**512,92**
Een meerpersoonshuishouden met huurwoning en een waterverbruik van 125 m³		
Afvalstoffenheffing	222,73	229,41
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	62,50	62,50
	400,83	**407,51**
Een eenpersoonshuishouden met huurwoning en een waterverbruik van 50 m³		
Afvalstoffenheffing	169,54	174,62
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	25,00	25,00
	310,14	**315,22**

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet, of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding worden verleend.

Gemeente Ameland hanteert een kwijtscheldingspercentage van 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben van 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager, in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Kwijtschelding kan worden verleend voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten van kwijtschelding.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing behandelt de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Ameland toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die de gemeente loopt op te kunnen vangen.
De relevante beleidskaders voor deze begrotingsparagraaf zijn gebaseerd op het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dat door het Rijk is vastgesteld en begrotingsrichtlijnen bevat voor decentrale overheden. Het BBV schrijft onder meer voor dat de begroting en jaarrekening een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat waarin wordt ingegaan op:

- De risico's die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie (inclusief de maatregelen die getroffen worden om deze risico's te beheersen);
- De weerstandscapaciteit, dat wil zeggen de middelen die gemeente Ameland beschikbaar heeft - of kan stellen - om financiële gevolgen van niet-begrote lasten (zoals risico's) op te kunnen vangen;
- Het weerstandsvermogen (de mate waarin gemeente Ameland in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen).

Schematisch ziet een en ander er als volgt uit:

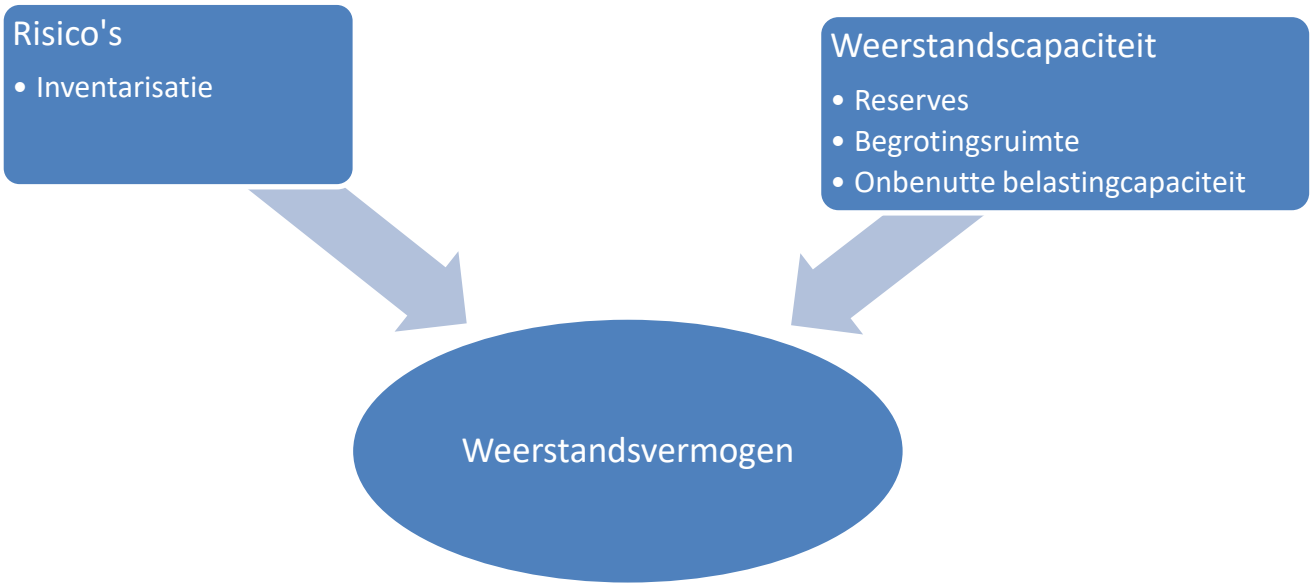

In deze paragraaf wordt kort op het begrip risico ingegaan. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit van gemeente Ameland aan de orde, waarna een conclusie volgt over het weerstandsvermogen.

De later in deze paragraaf opgenomen kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie of de balans. Ze kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De kengetallen bieden (meer) inzicht in de financiële ruimte van de gemeente om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Risico's

Het begrip risico definiëren we als de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief financieel gevolg voor de organisatie. In deze definitie zijn twee begrippen van belang, te weten *kans* (als iets zeker is, is het geen risico meer) en *negatief financieel gevolg* (de financiële impact op gemeente Ameland).

Enkele risico's die genoemd kunnen worden zijn grote terugloop van toerisme door een externe oorzaak (natuurramp, covid-pandemie), en rijksbeleid zoals een herijking van de algemene uitkering waardoor de gemeente fors lagere rijksbijdragen ontvangt.

Weerstandscapaciteit

Bij weerstandscapaciteit gaat het om de middelen en mogelijkheden om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit, waartoe ook de onbenutte belastingcapaciteit wordt gerekend.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Als eenmalig middel kan gemeente Ameland de Algemene reserve aanwenden. Deze wordt aangemerkt als vrij besteedbaar, maar wordt beschouwd als 'buffer' voor grote financiële tegenvallers. Op grond van de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen bedraagt de hoogte van deze reserve € 2,5 miljoen.

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om (structurele) tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele tegenvallers op te vangen. Ook de mogelijkheden om te bezuinigen, dan wel het ambitieniveau iets neerwaarts bij te stellen, kunnen structurele compensatie bieden voor tegenvallers.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend voor de onroerendezaakbelastingen, door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de door gemeente Ameland gehanteerde tarieven. Dit betreft de onbenutte belastingcapaciteit. Deze berekening ziet er als volgt uit:

Onbenutte belastingcapaciteit					
	inkomsten 2023	**tarief 2023**	**tarief artikel 12**	**verschil**	**onbenutte capaciteit**
eigenaren woningen	1.050.180	0,0659	0,1318	0,0659	1.049.543
eigenaren niet-woningen	316.132	0,1488	0,3655	0,2167	460.431
gebruikers niet-woningen	222.101	0,1191	0,2621	0,1430	266.633
	1.588.413				**1.776.607**

De in de tabel aangegeven tarieven voor een ‘artikel 12 gemeente’ betreft de gemiddelde tarieven van de Nederlandse gemeenten in 2021 (jaar t-2). Volgens de voorschriften zou dit één gemiddeld tarief moeten zijn, maar de analyse in deze tabel geeft een redelijke indicatie van de onbenutte belastingcapaciteit.

Naast deze onbenutte belastingcapaciteit is er in de meerjarenbegroting ruimte beschikbaar als structurele weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

In de afgelopen decennia blijkt er nooit een noodzaak te zijn geweest om de Algemene reserve aan te spreken in verband met het zich daadwerkelijk voordoen van een onverwacht risico.

Daarbij lijkt gemeente Ameland, door de ingeschatte structurele weerstandscapaciteit en de onbenutte belastingcapaciteit, zeer wel in staat om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de organisatie in gevaar komt.

Gelet op deze overwegingen is er dan ook geen noodzaak om complexe rekenexercities uit te voeren ter kwantificering van risico’s, om daarmee een soort illusie te creëren van volledigheid en financiële grip op de toekomstige werkelijkheid.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie en/of de balans. Ze kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeente Ameland. Deze kengetallen ondersteunen het beeld van de financiële ruimte waarover de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen.

In het Besluit begroting en verantwoording is hiervoor een standaard set van financiële kengetallen voorgeschreven. De uitkomsten hiervan voor gemeente Ameland zijn de volgende:

Kengetallen gemeente Ameland			
	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	68,8%	121,4%	83,4%
Gecorrigeerde netto schuldquote	67,6%	113,9%	82,4%
Solvabiliteit	41,0%	28,6%	34,3%
Grondexploitatie	1,3%	4,1%	1,5%
Structurele exploitatieruimte	7,9%	5,3%	12,0%
Belastingcapaciteit	72,2%	80,8%	70,3%

In het “Gemeentelijk financieel toezichtkader” van de gezamenlijke provincies zijn voor de financiële kengetallen de in onderstaande tabel genoemde signaleringswaarden opgenomen die door de provinciaal toezichthouder gebruikt wordt voor het inzicht in de financiële situatie en risicopositie van een gemeente.

Beoordelingskader kengetallen			
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Gecorrigeerde netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Uit de tabel met gemeentelijke kengetallen blijkt dat de schuldquote toeneemt van 67,6% in 2022 naar 82,4% in 2023. De toename is een gevolg van de geplande investeringen, in onder meer de bouw van een nieuw zorgcentrum *(“Ambla”)*. Omdat investeringen voor het grootste deel worden gefinancierd met langlopende geldleningen, zijn de vaste schulden in 2023 toegenomen met € 10

miljoen, hetgeen leidt tot een stijging van dit kengetal. Omdat in 2024 nog € 18 miljoen aan langlopende leningen wordt aangetrokken, komt deze waarde vanaf dat jaar nog hoger uit.

Gecorrigeerde netto schuldquote

In essentie geldt hiervoor dezelfde redenering als voor de 'gewone' netto schuldquote. Er is alleen in de berekening gecorrigeerd voor verstrekte hypothecaire geldleningen; qua uitkomsten is het verschil echter verwaarloosbaar

Solvabiliteit

Onder de solvabiliteitsratio verstaan we het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. De genoemde investering in een nieuw zorgcentrum heeft geleid tot een toename van de langlopende leningen, met als gevolg een daling van deze solvabiliteitsratio.

Grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. De boekwaarden van grondposities zijn belangrijk omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij verkoop.
Het kengetal voor grondexploitatie is laag te noemen. Omdat in de afgelopen jaren bovendien al de nodige verliezen zijn 'genomen', is het niet de verwachting dat gemeente Ameland nog met forse tegenvallers op grondexploitaties wordt geconfronteerd.

Structurele exploitatieruimte

Bij de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten of lasten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende één jaar, of enkele jaren voordoen.
Voorbeelden van structurele baten zijn de Algemene uitkering en belastinginkomsten. Structurele lasten zijn bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Het onderscheid tussen structureel en incidenteel moet conform het BBV in de begroting en de jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij deze in evenwicht zijn, of waarbij de structurele lasten hoger zijn dan de baten.

Het kengetal voor structurele exploitatieruimte stijgt van 7,9% in 2022 naar 12,0% in 2023, hetgeen positief is te noemen.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat zien hoe de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing).

Uit het kengetal blijkt dat gemeente Ameland met zijn woonlasten onder het landelijk gemiddelde zit.

Overall beoordeling kengetalen

Uit bovenstaande beschrijving blijkt dat gemeente Ameland voor alle kengetallen in de categorie ‘minst risicovol’ wordt geclassificeerd, met uitzondering van de solvabiliteitsratio; daar geldt de score ‘neutraal’. Gelet op de plannen in begrotingsjaar 2024, zal deze ratio in komende jaren nog lager uitkomen.

Het belangrijkste uitgangspunt voor de gemeente Ameland is echter niet de wens om een positieve solvabiliteitsscore te realiseren, maar artikel 189, lid 2 van de Gemeentewet, waarin is aangegeven dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is, dan wel op lange termijn in evenwicht dient te zijn. Bij de realisatie van jaarlijkse begrotingsdocumenten is daarvan tot dusver altijd sprake geweest.

Paragraaf 3 Grondbeleid

Algemeen

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente Ameland ter beschikking staat om ruimtelijke, recreatieve, economische en maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid heeft dan vaak ook invloed op en samenhang met doelstellingen van diverse programma's. Hierbij valt te denken aan activiteiten als:

- Woningbouw;
- Bedrijfsverplaatsing;
- Dorpsvernieuwing en reconstructieplannen;
- Het aanleggen of aanpassen van infrastructurele voorzieningen;
- De realisatie van recreatieve of culturele voorzieningen.

Gemeente Ameland heeft geen apart grondbedrijf. Uitvoering van het grondbeleid gebeurt door de gemeentelijke organisatie en binnen de financiële exploitatie van de gemeente als geheel. Gemeente Ameland geeft de voorkeur aan het voeren van een actieve grondpolitiek. Dat wil zeggen dat de gemeente, waar dat mogelijk of noodzakelijk wordt geacht, voor eigen rekening en risico grond aankoopt, deze grond eventueel bouwrijp maakt en vervolgens tegen de vastgestelde grondprijs verkoopt, of inbrengt om andere programma's te realiseren.

Situatie gemeente Ameland

Gemeente Ameland heeft meer dan 310 hectare grond in bezit. Hiervan is een groot gedeelte bestemd, dan wel in gebruik voor wegen (131 ha.), landerijen (80 ha.) en als onderdeel van gemeentelijke gebouwen.

Zo'n 45 á 50 hectare wordt momenteel verpacht. Wanneer de gelegenheid zich voordoet, wordt beoordeeld in hoeverre verkoop van verpachte grond een alternatief is voor het langdurig verpachten van grond.

Daarnaast zijn in voorgaande jaren actief grondposities aangekocht, met als doel de realisatie van woningbouw. Voor de diverse locaties zijn inrichtingsschetsen gemaakt met een indeling van vrij te verkopen bouwkavels of kavels die geschikt zijn voor sociale woningbouw (lees: woningen voor Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland).
De gemeenteraad heeft deze grondexploitatiecomplexen en de bijbehorende grondprijzen in juli 2020 vastgesteld.

Vanaf 2020 is gestart met het bouwrijp maken van diverse locaties in alle vier de dorpen op Ameland (wegen, riolering, grondwerk) en met de noodzakelijke procedures om daadwerkelijk tot gronduitgifte en de bouw van woningen te kunnen komen.

In 2021 en 2022 zijn bouwkavels verkocht aan particulieren en overgedragen aan het Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland, voor de bouw van gemeentelijke huurwoningen. In samenhang hiermee zijn een aantal grondexploitaties administratief en financieel afgerond.

In 2023 heeft alleen de verkoop plaatsgevonden van een perceel aan de Foppedunenweg in Buren; dit al verkochte perceel is door omstandigheden in een vorig jaar teruggekocht. Omdat deze grondexploitatie administratief al was afgesloten, heeft deze verkoop geen effect op de hierna volgende analyse van de diverse grondexploitaties.

Administratief verloop grondexploitaties

De wijze waarop een gemeente administratief met grondposities omgaat is uitvoerig vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de notitie “Grondbeleid in begroting en jaarstukken” van de commissie BBV. Wanneer de gemeenteraad grondexploitaties heeft vastgesteld, zijn vooral de bepalingen rond de verantwoording van toekomstige en reeds gerealiseerde winsten en verliezen sterk bepalend voor het jaarlijkse resultaat van deze grondexploitaties.

In de onderstaande tabel is het verloop van de balanspositie van de diverse exploitaties weergegeven:

Administratieve balans grondexploitatie 2023 (bedragen in euro's)				
Naam	**1-1-2023**	**Mutatie**	**31-12-2023**	**Toelichting**
Binnendieken	76.956	1.960	78.916	Uit te geven 1.885 m2
Kwekerij	16.878	-458	16.420	Uit te geven 300 m2
Miedenweg	-83.770	28.424	-55.346	
Paasduinweg	-121.781	155.647	33.866	
Smitteweg	149.077	17.185	166.262	Uit te geven 2.288 m2
Trapweg	-206.963	360.888	153.925	Uit te geven 1.450 m2
	-169.603	**563.646**	**394.043**	

De mutatie per complex betreft de in 2023 gemaakte kosten om de locaties bouwrijp te maken (wegen, riolering, grondwerk), kosten procedures (bestemmingsplan, diverse onderzoeken), rentetoerekening en dergelijke, verminderd met eventuele opbrengsten uit verkopen. In het onderdeel *Financiële gevolgen grondexploitaties,* hierna, wordt enige toelichting gegeven op de mutaties per complex.

Het verloop van het beschikbare aantal m2 per locatie is als volgt:

Beschikbaar aantal m2				
Naam	**1-1-2023**	**verkoop**	**correctie**	**31-12-2023**
Binnendieken	1.885	0	0	1.885
Kwekerij	300	0	0	300
Miedenweg	0	0	0	0
Paasduinweg	0	0	0	0
Smitteweg	2.288	0	0	2.288
Trapweg	1.450	0	0	1.450
	5.923	**0**	**0**	**5.923**

Omdat in 2023 geen grond is verkocht, is het aantal beschikbare m2 ongewijzigd gebleven.

Financiële gevolgen grondexploitaties

In de hierna volgende tabellen wordt per exploitatie in hoofdlijnen aangegeven hoe het financiële verloop is in 2023. In algemene zin gelden daarbij uitgangspunten die de raad heeft vastgesteld, zoals de inrichting van een gebied, te verkopen percelen, aan het Woningbedrijf over te dragen percelen voor de bouw van sociale huurwoningen en de te hanteren grondprijzen.
Voor te verkopen percelen is dan ook een prijs van € 185 per m2 gehanteerd, waarbij voor enkele specifieke percelen een hogere prijs geldt van € 215 per m2 (alle excl. BTW). Voor de prijs van kavels voor sociale woningbouw geldt € 100 per m2.

Binnendieken	**€**	**Toelichting**
Voorraad 1 januari 2023	**76.956**	
Kosten	806	
Rente	1.154	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst/verlies	0	
Voorraad 31 december 2023	**78.916**	

Kwekerij	**€**	**Toelichting**
Voorraad 1 januari 2023	**16.878**	
Kosten	736	
Rente	901	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst/verlies	-2.095	
Voorraad 31 december 2023	**16.420**	

Miedenweg	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2023	**-83.770**	
Kosten	129.704	Bestratingswerkzaamheden en openbare verlichting
Rente	2.919	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie verlies	-104.199	Verlies deel 2023 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2023	**-55.346**	

In 2023 zijn kosten gemaakt voor (afronding van het) woonrijp maken van deze locatie. Omdat tevens een niet begrote verbreding en herstel van de Miedenweg heeft plaatsgevonden, komt het verlies op deze grondexploitatie hoger uit dan eerder ingeschat. Dit aanvullende verlies van € 104.199 vormt een kostenpost in de jaarrekening.
Nadat nog enige beplanting wordt aangebracht, is het de verwachting dat deze exploitatie in 2024 financieel en administratief wordt afgesloten.

Paasduinweg	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2023	**-121.780**	
Kosten	180.651	Woonrijpmaken
Rente	2.762	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie verlies	-27.766	Verlies deel 2023 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2023	**33.867**	

De gemaakte kosten betreft afronding woonrijp maken locatie (vrijwel afgerond). Door vooral kostenontwikkelingen is het de verwachting dat het verlies op deze locatie eveneens hoger uitkomt dan eerder begroot. Een aanvulling van € 27.766 op de bestaande voorziening is dan ook noodzakelijk. Op deze locatie wordt nog enige beplanting aangebracht, waarna deze exploitatie in 2024 financieel en administratief kan worden afgesloten.

Smitteweg	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2023	**149.077**	
Kosten	10.846	Openbare verlichting
Rente	-417	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst	6.756	Winst deel 2023 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2023	**166.262**	

De kosten in 2023 betreft enig werk aan weg/riool (putdeksels verhogen) en aanleg openbare verlichting.

Trapweg	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2023	**-206.964**	
Kosten	522.832	Bouwrijp en woonrijp maken, openbare verlichting
Rente	9.455	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie verlies	-171.399	Verlies deel 2023 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2023	**153.924**	

In 2023 zijn kosten gemaakt voor bouwrijp en woonrijp maken en het plaatsen van openbare verlichting. Vooral door kostenontwikkelingen komt het verlies op deze locatie hoger uit dan eerder begroot. Een aanvulling van € 171.399 op de bestaande voorziening is dan ook noodzakelijk.

In de jaarrekening over 2023 zijn resumerend de volgende verlies- of winstbedragen per complex verantwoord:

Realisatie verlies en winst in 2023			
Naam	**Winst**	**Verlies**	**Saldo**
Binnendieken			
Kwekerij		-2.095	
Miedenweg		-104.199	
Paasduinweg		-27.766	
Smitteweg	6.756		
Trapweg		-171.399	
	6.756	**-305.459**	**-298.703**

Financiële verwachting grondexploitaties

Op basis van actuele doorrekeningen van de nog lopende grondexploitaties worden in onderstaande tabel de verwachte resultaten weergegeven:

Verwachte resultaten per complex		
Naam	**Winst**	**Verlies**
Binnendieken	41.195	
Kwekerij		-45.277
Miedenweg		-382.600
Paasduinweg		-333.689
Smitteweg	313.940	
Trapweg		-1.008.711
	355.135	**-1.770.277**

Ten gevolge van de voorgeschreven administratieve verwerking, is het totaal gecalculeerde verlies van € 1.770.277 via de jaarrekeningen 2021 tot en met en 2023 verwerkt in de balanswaarde van de nog beschikbare voorraden. Dit verlies is, met andere woorden, al verwerkt in de cijfers.

Van de verwachte winsten op twee complexen is voor Smitteweg in de jaren tot en met 2023 al een deel van de winst als bate verwerkt in de respectievelijke jaarrekeningen. Het gaat hier totaal om € 183.636, waardoor een nog te realiseren winst resteert van € 130.304.
Samen met de verwachte winst op de locatie Binnendieken (€ 41.195), zal dit in toekomstige jaren leiden tot niet begrote meevallers van zo'n € 171.500.

Overige grondposities

In 2020 is 10.863 m2 grond aangekocht aan de Hoge Eggenweg in Nes. Voor deze locatie is nog geen grondexploitatie vastgesteld, dus de grond is volgens de verslaggevingsvoorschriften (BBV) opgenomen onder de materiële vaste activa, in plaats van onder de voorraden bouwgrond in exploitatie.

Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Ameland is een waddengemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Gemeente Ameland wil deze bijzondere leefomgeving in stand houden en de kwaliteit van het voorzieningenniveau op het eiland op peil houden.

Deze kwaliteit is grotendeels afhankelijk van de kwaliteit en het onderhoudsniveau van gemeentelijke kapitaalgoederen, zoals wegen, riolering, openbaar groen en verlichting.
Een goede kwaliteit van deze kapitaalgoederen sluit bovendien incidenten (schades, klachten) en de eventueel hieruit voortvloeiende aansprakelijkstelling van gemeente Ameland grotendeels uit.

Beleidskader

Het beleid van de gemeente Ameland voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in een aantal plannen:

- Onderhoudsplan wegen (2016 – 2031);
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP, periode 2020 - 2025);
- Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (2018 – 2027);
- Onderhoudsplan recreatieve voorzieningen (2016 – 2025);
- Onderhoudsplan Woningbedrijf (huurwoningen, periode 2017 - 2025).

Doorrekeningen en financiële consequenties van de diverse onderhoudsplannen worden in de jaarlijkse begroting (en meerjarenbegroting) verwerkt.

Voor wegen en gemeentelijke gebouwen wordt gewerkt met een onderhoudsreserve waaraan jaarlijks een vast bedrag wordt toegevoegd. De werkelijke onderhoudskosten in enig jaar komen ten laste van die reserves.

Te onderscheiden onderhoudswerken o.b.v. onderhoudsplan

Wegen

Inleiding

De gemeente Ameland beheert ongeveer 90 km aan verharde en onverharde wegen en 55 km aan (recreatieve) fietspaden. Het wegen areaal wordt voornamelijk preventief en correctief onderhouden. Waarbij er geprioriteerd wordt met als uitgangspunt “heel en veilig”. Binnen het wegenonderhoud stemmen we de werkzaamheden af met bekende projecten en ontwikkelingen.

Ontwikkeling / stand van zaken

In 2016 is een investering- en onderhoudsplan voor deze wegen en fietspaden vastgesteld door de raad. Dit plan, met een looptijd tot en met 2031, dient als basis voor beslissingen op het gebied van wegenbeheer. De verwachting is dat toekomstige onderhoudskosten hoger zijn dan in het plan uit 2016 voorzien zijn. Om die reden wordt gewerkt aan een nieuw wegenbeheerplan. De planning is om dit plan in 2024 vast te stellen.

Het verloop van het Onderhoudsfonds wegen is in 2023 als volgt:

Onderhoudsfonds wegen		
	Begroting 2023	**Jaarrekening 2023**
Saldo 1 januari	0	0
toevoeging 2023	353.690	353.690
onttrekking i.v.m. gemaakte kosten	-330.700	-364.101
Saldo 31 december	**22.990**	**-10.411**

De overschrijding van de begrote kosten leidt er toe dat de reserve per 31 december 2023 op een negatief bedrag uitkomt. In 2024 zal dit worden gecorrigeerd, in samenhang met de financiële effecten van het nieuwe wegenbeheersplan.

Riolering

Ontwikkeling / stand van zaken

In 2020 is door de gemeenteraad een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld, voor de periode 2020 – 2025. De benodigde onderhoudswerkzaamheden zijn globaal in kaart gebracht. Het GRP behandelt daarnaast ook thema’s in relatie tot klimaatverandering. Het plan bevat een overzicht van de benodigde middelen voor vervangingen, afkoppelen, onderzoeken, exploitatie, kapitaallasten (nieuwe en historische) en onderhoudskosten.

In 2022 is de riolering geïnspecteerd. Op basis van deze gegevens wordt een nieuw meerjarig onderhoudsplan gemaakt, waarbij mede rekening wordt gehouden met de werkzaamheden die in het wegenbeheerplan naar voren komen. De planning is om dit onderhoudsplan in 2024 af te ronden, als input voor het nieuwe GRP.

Gebouwen

De gemeente heeft 33 gebouwen in eigendom. Deze gebouwen vertonen onderling een grote diversiteit. Van gemeentehuis, scholen en vuurtoren tot aan kerktorens.
Soms is er sprake van gecombineerd gebruik, zoals sporthal Hollum in combinatie met Sociaal Werk.
De gemeentelijke gebouwen worden onderhouden op het onderhoudsniveau “heel en veilig”. Bij de uitvoering van het onderhoud wordt altijd rekening gehouden met de bekende ontwikkelingen zoals duurzaamheid en toekomstige uitbreiding of renovatie.

Ontwikkelingen / stand van zaken

Het onderhoudsplan gebouwen vormt de basis voor het onderhoud van de (gemeentelijke) gebouwen. In 2023 is een nieuw meerjarenonderhoudsplan opgesteld; dit plan wordt in 2024 vastgesteld, en zal daarmee als basis dienen voor de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden.

Het verloop van het Onderhoudsfonds gebouwen is in 2023 als volgt

Onderhoudsfonds gebouwen		
	Begroting 2023	**Jaarrekening 2023**
Saldo 1 januari	1.812.511	1.812.511
toevoeging 2023	270.000	270.000
onttrekking i.v.m. gemaakte kosten	-132.000	-50.422
Saldo 31 december	**1.950.511**	**2.032.089**

Raadsagenda 2022-2025

De gemeente heeft als doel om alle gemeentelijke accommodaties fossielvrij te hebben. Daarnaast zijn een aantal accommodaties gedateerd en is renovatie en/of vernieuwing nodig. Om die reden heeft de raad via de raadsagenda 2022-2025 aangegeven dat het nu het moment is om te wegen wat de maatschappelijke nut/noodzaak van de gemeentelijke gebouwen nu en in de toekomst is en welke investeringen nodig zijn voor verduurzaming en onderhoud/renovatie. Het proces om te komen tot een strategisch plan gemeentelijke gebouwen is begin 2023 gestart en loopt door in 2024.

Recreatieve voorzieningen

Voor het onderhoud van speelvoorzieningen en dergelijke in de recreatiegebieden zoals De Vleijen en De Aanleg heeft de raad in 2016 een onderhoudsplan vastgesteld. Hierin staat aangegeven in welk jaar een speelvoorziening toe is aan onderhoud of vervanging. Ook de strandovergangen van de gemeente zijn in dit plan opgenomen.

Jaarlijks wordt het plan geactualiseerd om een goed beeld te houden van de onderhoudsstatus en de met onderhoud samenhangende kosten. Hierbij wordt tevens een inschatting gemaakt van vervangingsmomenten van voorzieningen. Uit een totaal overzicht van vervangingsinvesteringen en onderhoudsposten volgen de hiermee samenhangende kosten welke jaarlijks worden verwerkt in begroting en jaarrekening.

Ontwikkelingen

De visie voor bovenlokale speelvoorzieningen is in 2023 vastgesteld. Deze visie gaat over het huidige aanbod, het mogelijke gewenste aanbod en hoe we om willen gaan met nieuwe aanvragen. Parallel aan deze visie is een plan gemaakt voor de aanleg van een pumptrackbaan en wordt gewerkt een integraal gebiedsplan voor De Vleijen. Voor dit laatste plan zal afhankelijk van de nog te kiezen uitvoering extra krediet benodigd zijn en aan de raad worden voorgelegd. Er wordt in 2024 gewerkt aan de verbetering van de waterkwaliteit.

Huurwoningen

Er is een onderhoudsplan opgesteld dat afloopt in 2025. Uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats op basis van dit plan, waarbij vooral de periodieke schildercyclus leidend is voor eventuele bijkomende werkzaamheden.

In 2022 is wederom een update gegeven aan het werkplan voorraadbeheer GWA. Hierbij hebben mede vernieuwde analyses plaatsgevonden van de op meerjarenbasis uit te voeren onderhoudswerkzaamheden, de vervangingen van cv’s , keukens, badkamers, meterkasten, etc. Dit werkplan en de betreffende doorrekeningen zullen de basis vormen van de onderhoudsplanning.

De planning is dat er in 2024 een nieuw MJOP wordt vastgesteld voor het GWA.

Overige onderhoudswerken

Havens

In 2021 en 2022 is een grootschalige 'Herinrichting jachthaven' in Nes grotendeels afgerond. Er wordt gewerkt aan het opstellen van een onderhoudsplan havens (jachthaven, veerdam en losstoep Ballumerbocht). Dit wordt medio 2024 opgeleverd. De gegevens van de nieuwe inrichting van de jachthaven worden meegenomen in het plan.

De toekomstige onderhoudskosten zijn hoger dan in de begroting is opgenomen. Om die reden is in 2023 structureel €95.000,- in de begroting opgenomen voor onderhoud aan de havens (bovenop de €55.000 die al voor beheer en onderhoud van de havens aanwezig was).

Openbaar Groen

De gemeente Ameland bezit zo'n 80 hectare aan openbaar groen. Het onderhoud hiervan vindt planmatig plaats, op basis van het vastgestelde Groenplan 'Ruimte voor waardevol groen'. Bermen, hagen en plantsoenen binnen de bebouwde kommen worden in eigen beheer onderhouden, op basis van werkplanningen.

De ruim 2.400 laanbomen op Ameland zijn geïnventariseerd. Kenmerken als leeftijd, omvang, vitaliteit en dergelijke zijn vastgelegd. Deze overzichten dienen als basis voor beheerwerkzaamheden, maar tevens als hulpmiddel bij aansprakelijkheidskwesties ten gevolge van schade.

Voor onderhoud aan onder meer sloten zijn afspraken gemaakt met externe bedrijven.

Verlichting

De gemeente Ameland heeft zo'n 1.000 lichtmasten in eigendom. Circa 145 hiervan zijn zogenaamde monumentale lichtmasten.

Volgens het Verlichtingsplan Ameland is in het openbare buitengebied op het eiland groene verlichting aangebracht. In de overige delen van de dorpen, inclusief de dorpscentra, zijn de bestaande armaturen vervangen door duurzame LED armaturen.

Sportvoorzieningen

De gemeente Ameland kent verschillende gemeentelijke sportterreinen. In Hollum liggen bij de sporthal twee tennisbanen en twee voetbalvelden. In Nes liggen bij de sporthal twee tennisbanen en tussen Nes en Buren liggen drie voetbalvelden, waarvan één in 2016 is aangepast tot kunstgrasveld.

Medio 2024 zal een nieuw onderhoudsplan voor sportaccommodaties worden aangeboden ter besluitvorming. Dit plan zal daarna de basis vormen voor het uit te voeren onderhoud.

Paragraaf 5 Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering biedt op hoofdlijnen (gekwantificeerd) inzicht in de risico's die de gemeente loopt in de financieringsfunctie en hoe het risicobeheer effectief vorm krijgt.

Het is belangrijk onderscheid te maken tussen financiering en dekking. Bij financiering gaat het om de vraag hoe de gemeente aan haar financiële middelen komt. Een investering kan bijvoorbeeld worden gefinancierd via een lening. Bij dekking gaat het om de vraag hoe de gemeente aan middelen komt om de begroting sluitend te houden. Een investering leidt tot afschrijvingslasten, die bijvoorbeeld kunnen worden gedekt door een verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB).

In deze paragraaf wordt ingegaan op de activiteiten van gemeente Ameland in 2023 op het gebied van financiering, oftewel het voorzien in voldoende liquide middelen om uitvoering te geven aan de activiteiten die in de begroting zijn opgenomen. Vervolgens wordt kort aandacht besteed aan de begrippen 'kasgeldlimiet' en 'renterisiconorm'. Tenslotte komt rente en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan activiteiten in deze paragraaf aan de orde.

Langlopende geldleningen

Voor de gemeente Ameland is de volgende situatie van toepassing:

Langlopende geldleningen		
	2022	**2023**
Saldo 1 januari	21.822.333	25.381.000
aflossingen	-1.441.333	-1.541.333
aantrekken langlopende geldleningen	5.000.000	10.000.000
Saldo 31 december	**25.381.000**	**33.839.667**

In de begroting werd uitgegaan van een per medio 2023 aan te trekken geldlening van € 7,4 miljoen. Vooral in verband met besluitvorming over de bouw van het nieuwe zorgcentrum *("Ambla"),* is besloten om in drie tranches een bedrag van € 28 miljoen te lenen. In oktober 2023 is het eerste bedrag van € 10 miljoen ontvangen. De volgende bedragen worden in 2024 ontvangen.

Kasgeldlimiet

Belangrijk uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van gemeenten. Om een grens te stellen aan korte financiering (looptijd tot één jaar) is in de Wet fido een kasgeldlimiet opgenomen.

Voor gemeente Ameland is de volgende situatie van toepassing:

Kasgeldlimiet 2023 (bedragen * € 1.000)		
	2022	**2023**
Omvang jaarrekening	33.446	31.481
Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	**2.843**	**2.676**
Vlottende schuld:		
Crediteuren en overlopende passiva	3.646	12.504
Kasgeldleningen	0	0
Totaal vlottende schuld	3.646	12.504
Vlottende middelen:		
Vorderingen en overlopende activa	6.638	6.730
Tegoeden in rekening courant	2.181	5.603
Totaal vlottende middelen	8.819	12.333
Netto vlottende schuld	**-5.173**	**171**
Ruimte / tekort (-)	**8.016**	**2.505**

Binnen de kasgeldlimiet streeft Gemeente Ameland er naar de financieringsbehoefte zoveel mogelijk te dekken via kortlopende leningen (looptijd minder dan een jaar, dus in het algemeen lager renteniveau). Dit betekent feitelijk roodstand in rekeningcourant, of het aantrekken van kortlopende kasgeldleningen. Is het structureel onmogelijk zo te voldoen aan de geldende limiet, dan vindt consolidatie plaats door het aantrekken van een langlopende geldlening.

Mede gelet op de geplande investeringen, is eind 2023 besloten om kasgeldleningen te vervangen door langlopende geldleningen.
Uit de tabel blijkt dat de kasgeldlimiet niet wordt overschreden.

Renterisiconorm

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente, ook weer omdat het uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden is dat gemeenten grote fluctuaties in de rentelasten vermijden.

Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico’s op de vaste schuld (looptijd langer dan één jaar). Dit kan door het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage (20%) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

Voor gemeente Ameland is de volgende situatie van toepassing:

Renterisico (bedragen * € 1.000)		
	2022	2023
Renteherzieningen	0	0
Aflossingen	1.441	1.541
Renterisico	**1.441**	**1.541**
Omvang jaarrekening	33.446	31.481
Renterisiconorm (20%)	**6.689**	**6.296**
Ruimte onder norm	**5.248**	**4.755**
Overschrijding norm	--	--

Uit de tabel blijkt dat de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Rente en rentetoerekening

In artikel 13 BBV is voorgeschreven dat de paragraaf Financiering mede inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De Commissie BBV heeft daarnaast een notitie Rente 2017 opgesteld met richtlijnen ter bevordering van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente (harmonisering), ter stimulering dat gemeenten werkelijke rentekosten opnemen in de begroting en het jaarverslag en om er voor zorg te dragen dat gemeenten op een eenduidige wijze inzichtelijk maken op welke wijze met rente is omgegaan (transparantie). Gemeente Ameland volgt deze richtlijnen.

Belangrijke regels en aanbevelingen op het gebied van rente en rentetoerekening zijn:
- verplichte rentetoerekening aan taakvelden;
- werkelijke rentekosten als basis voor berekening omslagrentepercentage;
- geen differentiëring in toe te rekenen rentepercentage per taakveld;
- de basis voor de toerekening van rente is de boekwaarde op 1 januari van de vaste activa die bij een taakveld horen;
- het (voor)gecalculeerde omslagrentepercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond;
- rentelasten, rentebaten en toegerekende rente worden begroot en geboekt op het taakveld Treasury;
- advies om een voorgeschreven renteschema op te nemen in de paragraaf Financiering.

Het renteschema ziet er voor gemeente Ameland als volgt uit:

Renteschema				
		Primitieve begroting	**Begroting na wijziging**	**2023**
a.	Rentelasten lange financiering	598.120	531.059	534.505
	Rentelasten GWA	0	0	0
	Rentelasten korte financiering	35.000	-50.000	-86.718
b.	Rentebaten	-9.000	-9.000	-8.433
	Saldo rentelasten en rentebaten	624.120	472.059	439.355
c1.	Rente toe te rekenen aan grondexploitaties	-13.254	-16.775	-18.789
c2.	Rente van projectfinanciering	0	0	0
c3.	Rentebaten doorverstrekte leningen	0	0	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	610.866	455.284	420.566
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0
d2.	Rente over voorzieningen	0	0	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**610.866**	**455.284**	**420.566**
e.	Aan taakvelden toegerekende rente	**637.547**	**628.209**	**628.209**
	(renteomslag 1,5%)			
f.	Renteresultaat	-26.681	-172.925	-207.644

Paragraaf 6 Bedrijfsvoering

Algemeen

Ameland is een zelfstandige en volwaardige gemeente en wil dat blijven: autonoom en betrokken!

Om ook in de toekomst aan de kwaliteitsmaatstaven te blijven voldoen, moet de organisatie blijven ontwikkelen. We willen resultaten behalen om een optimaal leef- en verblijfklimaat op het eiland in stand te houden. En we willen integraal en transparant ons gemeentebestuur van advies dienen. We doen dat met lef, in goede samenwerking en integriteit staat hoog in ons vaandel.

De gemeentelijke organisatie concentreert zich op de prioriteiten die het bestuur stelt. Zij heeft een proactieve houding en werkt goed samen met burgers, bedrijfsleven en andere overheden. De samenwerking in “waddenverband” speelt hierbij een belangrijke rol. Van belang hierbij is het convenant dat de Waddeneilanden, provincies Fryslân en Noord-Holland en het Rijk tekenden. Dit convenant onderstreept de unieke positie van de eilandgemeenten en de opgaven die deze positie stelt aan het gemeentebestuur.

Een goede samenwerking en actieve afstemming tussen provincies en gemeenten moet de kwaliteit en toekomstbestendigheid van de gemeentelijke dienstverlening aan bewoners en bezoekers verhogen. In het convenant is afgesproken dat provincie en gemeenten werken aan een integrale en gebiedsgerichte benadering van beleidsvorming en regelgeving, afgestemd op de specifieke situatie van de Waddeneilanden. In 2019 is het convenant geëvalueerd.

Uit de evaluatie bleek dat de visie op de samenwerkingsorganisatie bijstelling behoefde. In 2020 en 2021 is vernieuwing ingezet. De bedrijfsvoering van het Waddenkantoor in Harlingen is heroverwogen en er is een Waddenprogramma opgesteld.
Eind 2022 is de Regiodeal Waddeneilanden toegekend. In dit kader is de bezetting op het Waddenkantoor in 2023 met een aantal formatieplaatsen uitgebreid.

Voor de lokale gemeentelijke organisatie blijft het benutten van de kwaliteit van de mensen een permanent aandachtspunt. Uitgangspunt is een flexibele en omgevingsbewuste organisatie. Dit vraagt ook om duidelijkheid rondom rollen, taken en bevoegdheden. Door de veranderende samenleving en de daarbij veranderende rol van de overheid heeft dit organisatie brede aandacht.

De organisatie

Het vorenstaande is doorlopend vertaald in de speerpunten voor de organisatieontwikkeling:

1. Organisatiestructuur:
    - Uitgangspunt is een platte organisatie. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn zo laag mogelijk in de organisatie belegd;
    - Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk omschreven en gericht op een integrale, flexibele en extern georiënteerde manier van werken;
    - Werkprocessen zijn effectief en efficiënt ingericht;
    - Het managementteam heeft een coachende en begeleidende rol, de secretaris/directeur draagt in het bijzonder zorg voor het zo optimaal mogelijk invullen van de relatie tussen de organisatie en het bestuur.

2. Wijze van werken/gedrag:
    - Medewerkers gedragen zich professioneel. Ze leveren ‘waar voor hun geld’ en stellen zich integer, samenwerkend en dienstverlenend op;
    - Er wordt niet over elkaar gesproken maar met elkaar. Uitgangspunt hierbij is respect voor elkaars opvattingen en het nakomen van gemaakte afspraken;
    - Meer dan tot nu toe wordt er ‘van buiten naar binnen’ gedacht en gewerkt, dit wil zeggen: er wordt ‘met lef’ gedacht, in kansen en mogelijkheden;
    - Het managementteam draagt zorg voor een veilige werkomgeving, waarbij ‘plezier in het werk’ belangrijk is.

3. Ontwikkeling van de medewerkers:
    - Iedere medewerker is bereid om te investeren in zijn of haar ontwikkeling, dit wordt gefaciliteerd met een aantal centrale trainingen en via individueel maatwerk waar nodig vanuit het verhoogde opleidingsbudget;
    - Met medewerkers worden individuele afspraken gemaakt over ontwikkeling, dit gebeurt via de jaargesprekkencyclus waarbij elke medewerker jaarlijks een aantal ‘formele’ gesprekken met de leidinggevende voert;
    - Uitgangspunt is dat verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie liggen, medewerkers zijn zelf verantwoordelijk voor de eigen groei: de organisatie faciliteert hierbij.

Specifieke aandachtspunten

Automatisering en informatievoorziening
De samenwerking met SSC Leeuwarden loopt goed, het meedenken over de ontwikkelkant van de diensten van SSC wordt in goed overleg met Leeuwarden verder verbeterd. Operationeel is een grote klus geklaard door de telefooncentrale en telefoontoestellen op de werkplekken te vervangen door mobiel telefonie. De werking is nog niet optimaal en vergt nog steeds de nodige aandacht. Door nieuwe wetgeving zijn verplichte koppelingen met landelijke systemen zoals DROP en het omgevingsloket gerealiseerd.

Zaakgericht werken is een manier om processen op orde te krijgen, efficiënt en digitaal te werken en de dienstverlening transparant te maken. Het is een doorlopende ontwikkeling. Het goed opleiden van medewerkers en een persoonlijke aanpak zijn hierbij van groot belang voor het laten slagen van het invoeren van zaakgericht werken. Zaakgericht werken vergt een organisatieontwikkeling, investering in digitale vaardigheden en een reorganisatie van het informatielandschap.
In 2023 is gestart met het uitvoeren van het plan van aanpak voor een papierloze organisatie. Doel hiervan is het minimaliseren van de papierstroom binnen de werkprocessen. De efficiëntie van de werkprocessen zal hiermee nog verder worden doorgevoerd in de organisatie. Ook is een start gemaakt met het invoeren van de digitale ondertekening in het bestuurlijk besluitvormingsproces.

Een ander spoor is het verder aansluiten op de architectuur van Shared Service Centrum Leeuwarden. Doel hiervan is (op termijn, middels gezamenlijke aanbestedingen) kostenverlaging (of beperking van kostenstijging voor bijvoorbeeld beveiliging). Dit kan door aan te sluiten op bestaande infrastructuur en risicobeheersing en door gebruik te maken van de brede kennis en kunde van het Shared Service Centrum. Zo is in 2023 Managed Deviced Management op de laptops uitgerold waarmee de devices ook op afstand kunnen worden beheerd en is een start gemaakt met segmentbeveiliging op het netwerk.

Informatiebeveiliging

<u>De basis staat</u>
Op dit moment worden belangrijke maatregelen op het terrein van informatieveiligheid regelmatig getoetst en bijgesteld. Inmiddels hebben we introductie van de nieuwe veiligheidsstandaard (BIO) per 2020 gerealiseerd en is het nieuwe informatieveiligheidsbeleid vastgesteld. De medewerkers worden jaarlijks getraind om het bewustzijn van informatieveiligheid te verhogen.
In 2023 is een start gemaakt met een baseline check om te kijken of de basis nog voldoende is of dat er aanvullende maatregelen moeten worden genomen.

De omgeving verandert

Waar nodig worden verdere maatregelen ingevoerd. Bijvoorbeeld vanwege het wijzigen van wet en regelgeving (zoals AVG, BIO en NIS2) en het dreigingsbeeld dat de gemeente via de Informatiebeveiligingsdienst Gemeenten en andere kanalen ontvangt. Blijvend wordt overwogen op welke manier het meest efficiënt kan worden voldaan aan de audit eisen die steeds scherper worden. We kiezen ervoor om de focus altijd eerst op de praktische werking van de maatregelen te leggen.

Informatieveiligheid blijft

- Het onderwerp informatieveiligheid zal actueel blijven als belangrijke pijler voor een betrouwbare overheid.
- Samenwerking op het gebied van informatieveiligheid zal steeds belangrijker worden om zowel efficiency als compliance te borgen.
- Het maatregelenkader van de gemeenten is herzien in het nieuwe normenkader BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid).
- Kennis, kunde en alertheid van medewerkers blijven de sleutels voor een werkzame informatiebeveiliging.

Horizontale verantwoording

De gemeente legt jaarlijks rechtstreeks via de verticale verantwoording af aan de uitvoeringsorganisaties over de uitvoering van de basisregistraties BRP (Basisregistratie Personen), BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie), BRO (Basisregistratie Registratie Ondergrond), WOZ (Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken) en Suwinet (zorgtaken werk en inkomen). Via deze jaarrekening informeren wij u dat de uitvoering van de processen van de basisregistratie BRP, WOZ, BAG, BGT over 2023 op orde zijn. I.v.m. vertrek personeel en het moeilijk invullen van vacatures bij Beheer en Onderhoud zijn de processen rondom de basisregistratie BRO onvoldoende op orde. Bij de BAG worden gepland de achterstanden in gelopen. We verwachten de processen in het derde kwartaal van 2024 weer op orde te brengen. De Suwinet-taken zijn bij Leeuwarden belegd en ook daar is een verbeterplan opgesteld om volledig te voldoen aan de eisen.

Organisatieontwikkeling

Het is van belang om kennis en kunde bij te houden en te ontwikkelen. Dit doen we door:

- Blijvend te investeren in onze organisatie, door opleiding en training van medewerkers, trainees en raadsleden, investering in werkplek, software en informatiebeveiliging en investering in goede arbeidsomstandigheden;
- Investeren in mensen, door goed management, goede arbeidsvoorwaarden en inhoudelijk interessant werk;
- Investeren in goed werkgeverschap, door middel van een talentenpool, het opleiden van trainees, uitwisselingen met andere organisaties, gerichte arbeidsmarktbenadering.

Openstaande vacatures proberen we snel in te vullen. Wanneer het invullen van deze vacatures niet mogelijk blijkt, dan wordt hiervoor tijdelijk personeel ingehuurd. Zo nodig huren wij bij

langdurige ziekte eveneens tijdelijk personeel in om noodzakelijke werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren. Ten slotte huren wij externe deskundigen in wanneer specialistische kennis niet in onze organisatie aanwezig is.
Het streven is ondanks de uitvoering van een ambitieus raadsprogramma, de inhuur van externe medewerkers niet te laten oplopen (onder 20% bij de actuele rekenmethode). De bezetting van de vaste formatieve ruimte is in de begroting 2023 verhoogd tot 87 fte (exclusief WSW).

De genomen besluiten over functioneel leidinggeven en de doorontwikkeling van de organisatie zijn uitgevoerd. De constructie met coördinatoren is verfijnd en integraal gemaakt. De teams communicatie, juridische zaken en onderwijs en personeel & organisatie zijn aan elkaar verbonden tot de organisatie eenheid cluster Staf , met een coördinator. Het team secretariaat is toegevoegd aan het cluster Klant Contact Centrum. De eenheden woningbedrijf en duurzaamheid zijn aangemerkt als programma, met een jaarlijks programmaplan.

De vacature binnen het managementteam is vervuld, zodat het managementteam weer compleet is. Er is bovendien een nieuwe vervangingsregeling voor het managementteam vastgesteld. De clusters en programma’s zijn herverdeeld over de leden van het managementteam, waardoor de span of control evenwichtiger is verdeeld.

Op basis van de visie voor de buitendienst is er een meerjarenplan 2023-2026 voor de buitendienst vastgesteld. We willen daarmee behouden wat goed is, maar de buitendienst flexibeler, integraler en moderner maken. We gaan de goede buitendienst van vandaag naar het uitstekende cluster Buitendienst van de toekomst ontwikkelen.

We zijn gestart met het programma krachtig leiden voor opzichters, coördinatoren en leden van het managementteam. Na het bevestigen van onze missie, visie en strategie door het college en de start van een coördinatorenoverleg en een beleidsoverleg, merkten wij dat we nog wat 'zoekende zijn' naar het 'goede gesprek' in de organisatie. We werken in de training langs drie lijnen: persoonlijke ontwikkeling, vertalen strategie en het verbeteren van het gesprek.

Er zijn belangrijke stappen gezet in de doorontwikkeling van het nieuwe E-HRM systeem. Zo hebben we de gesprekkencyclus geïntegreerd, waardoor we daarvoor geen apart instrument meer nodig hebben en we hebben voorbereidingen getroffen voor tijdschrijven binnen dit systeem.

Begin 2023 is de risico inventarisatie en evaluatie met betrekking tot de ARBO wet van de gemeente Ameland vastgesteld evenals het plan van aanpak. We hebben het plan van aanpak in uitvoering genomen. Het plan van aanpak beslaat meerdere jaren, maar we hebben een aantal belangrijke verbeteringen in de arbeidsomstandigheden door kunnen voeren. In loop van het jaar is er een medewerker tevredenheidsonderzoek uitgevoerd binnen de organisatie, alsmede een fysiek onderzoek voor de medewerkers in de buitendienst.

Er zijn diverse vacatures ontstaan en weer ingevuld. Het aantal vacatures lijkt toe te nemen. En de krapte op de arbeidsmarkt laat zich ook op Ameland gelden. In 2023 kost het de organisatie bij bepaalde vacatures meer moeite dan voorheen om vacatures in te vullen en is de nodige

creativiteit en doorzettingsvermogen ingezet om de personele invulling zo goed mogelijk te realiseren.

Door het management is gestructureerd en met alle medewerkers individueel de HR-cyclus doorlopen. Het gaat hierbij om drie gesprekken, namelijk een plangesprek, een voortgangsgesprek en een beoordelingsgesprek. In enkele gevallen is maatwerk geleverd, zoals een gesprek meer of minder, afhankelijk van de persoonlijke situatie van de medewerker en de aard van de werkzaamheden.

In 2023 is een plan van aanpak opgesteld om een nieuwe werkplekinrichting te creëren. Prioriteit hierbij is ombouw van de kantines van het gemeentehuis en de buitendienst naar een multifunctionele ruimte voor overleg en samenzijn. Ook worden meer ruimten ingericht met separate bel- en video conferencing faciliteiten. Het vervolg is het aanpakken van de inrichting op de gangen en clusters.

Paragraaf 7 Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf zijn de 'verbonden partijen' opgenomen. Dit zijn organisaties waarbij gemeente Ameland financieel, dan wel bestuurlijk is betrokken. Omdat deze organisaties soms taken uitvoeren die in het verlengde liggen van gemeentelijke doelstellingen, en omdat er in het algemeen sprake is van financiële en budgettaire consequenties, is het belangrijk de aard van de relatie en de mate van betrokkenheid helder weer te geven.

Wanneer bekend, zijn de financiële gegevens over 2023 weergegeven. Wanneer deze niet bekend zijn, worden de gegevens over 2022 genoemd.

De volgende verbonden partijen zijn hierna weergegeven:

Gemeenschappelijke regelingen:

- De Waddeneilanden;
- Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO);
- Hûs en Hiem;
- Veiligheidsregio Fryslân.

Naamloze vennootschappen:

- Afvalsturing Friesland;
- Bank Nederlandse Gemeenten;
- Stedin Groep N.V.;
- Fryslân Miljeu;
- Kabeltelevisie Noord Oost.

Besloten vennootschap:

- Zonnepark Ameland;
- Energiepark Ballumerbocht.

Gemeenschappelijke regelingen

De Waddeneilanden

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Harlingen

Doelstelling:

1. De behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten;
2. Het uitdragen van het standpunt van de deelnemende gemeenten richting andere betrokken overheden; Overleg, coördinatie en afstemming ten aanzien van beleids-, en beheersaspecten;
3. Samenwerking en ondersteuning ten aanzien van specifieke uitvoeringszaken van deelnemende gemeenten;
4. Het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van gemeenschappelijke beleidskaders.

Programma: 1. Bestuur en dienstverlening
Deelnemende partijen: Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland
Bestuurlijk belang: Algemeen bestuur en dagelijks bestuur
Financieel belang: De bijdrage voor 2023 aan de GR bedroeg € 256.026

Financiële gegevens:

	31-12-2023	31-12-2022
Eigen vermogen	525.292	334.626
Vreemd vermogen	512.436	331.530
Financieel resultaat	183.114	97.703

Risico's:
Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:
Zonder twijfel was in 2023 het hoogtepunt de toekenning van de Regio Deal door het Rijk. Daarnaast is op veel vlakken samengewerkt. Verder zijn alle dienstverleningsovereenkomsten geëvalueerd en voorzien van advies voor de toekomst.

Fryske Utfieringstjinst Miljeu en Omjouwing

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Grou

Doelstelling:
Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Daarnaast voert de FUMO-taken uit op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
Deelnemende partijen: Provincie Fryslân, Wetterskip en alle Friese gemeenten
Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur
Financieel belang: De bijdrage voor 2023 bedroeg € 74.797

Financiële gegevens:

	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	1.206.775	1.422.044
Vreemd vermogen	3.823.687	5.280.240
Financieel resultaat	42.032	120.916

Risico's:
Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Hûs en Hiem

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
De gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van 'de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid' in de provincie Friesland.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
Deelnemende partijen: Alle gemeenten in Friesland m.u.v. Tytsjerksteradiel
Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur
Financieel belang: De bijdrage voor 2023 bedroeg € 41.988

Financiële gegevens:

	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	338.222	454.558
Vreemd vermogen	483.299	136.383
Financieel resultaat	-109.336	96.369

Risico's:
Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Veiligheidsregio Fryslân

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
Binnen Veiligheidsregio Fryslân werken de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
2. Sociaal Domein
Deelnemende partijen: Alle Friese gemeenten
Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur
Financieel belang: De bijdrage voor 2023 bedroeg € 871.833

Financiële gegevens:

	31-12-2023	31-12-2022
Eigen vermogen	8.868.135	9.526.798
Vreemd vermogen	82.448.281	81.044.780
Financieel resultaat	562.481	893.759

Risico's:
Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Naamloze Vennootschappen

Afvalsturing Friesland (Omrin)

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
Afvalsturing doet de verwerking van afval voor ongeveer 800.000 huishoudens en vele bedrijven. Hierbij wordt getracht om uit afval zoveel mogelijk grondstoffen terug te winnen en duurzame energie te produceren. Afvalsturing wil kringlopen tot stand brengen.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
Deelnemende partijen: Vrijwel alle Friese gemeenten
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder

Financiële gegevens:

* (€ 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	70.303	64.757
Vreemd vermogen	119.141	128.437
Financieel resultaat	7.870	4.936

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 20.420).

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Bank Nederlandse Gemeenten

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: ‘s-Gravenhage

Doelstelling:
Het behoud van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen: Der Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten en een hoogheemraadschap
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder (dividend 2023, te ontvangen in 2024 € 6.740)

Financiële gegevens:

* (€ 1 miljoen)	31-12-2023	31-12-2022
Eigen vermogen	4.721	4.615
Vreemd vermogen	110.819	107.459
Financieel resultaat	254	300

Risico’s:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal.

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Stedin Groep N.V.

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Rotterdam

Doelstelling:
Stedin Groep N.V. heeft als netbeheerder de taak een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening te realiseren.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen: 53 Nederlandse gemeenten
Bestuurlijk belang: Indirect vertegenwoordigd in AVA
Financieel belang: Aandeelhouder
Financiële gegevens:

* (€ 1 miljoen)	31-12-2023	31-12-2022
Eigen vermogen	3.221	2.589
Vreemd vermogen	5.063	4.916
Financieel resultaat	170	81

Risico's:
Geen bijzonderheden, de aandelen zijn op de balans niet gewaardeerd.

Ontwikkelingen:
In verband met de energietransitie en de grote maatschappelijke opgaven die hierbij komen kijken heeft Stedin de komende jaren te maken met forse investeringen in het bestaande netwerk.

Om deze investeringen mogelijk te maken is het dividendbeleid aangepast, wordt vreemd vermogen aangetrokken en wordt het eigen vermogen versterkt. De eerste stap hiervoor is de uitgifte van € 200 miljoen aan cumulatief preferente aandelen. In 2021 heeft de Gemeente Ameland geïnvesteerd in de uitgifte van € 200.000 van deze cumulatief preferente aandelen.

Fryslân Miljeu (Omrin)

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
Het komen tot een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde uitvoering van milieu- en reinigingsraken.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
Deelnemende partijen: De aandelen van NV Fryslân Miljeu zijn in handen van 17 Friese gemeenten en 2 Groningse gemeenten.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder

Met ingang van 2014 is de gemeente Ameland aandeelhouder van Fryslân Miljeu, met 3.246 aandelen serie B in het kapitaal van de vennootschap, met een nominaal bedrag van €4,54. De uitgifteprijs bedroeg tien euro en vierenvijftig eurocent (€34.050,54).

Financiële gegevens:

	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	11.303.000	11.487.000
Vreemd vermogen	23.497.000	25.340.000
Financieel resultaat	1.432.000	2.834.000

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal.

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Kabeltelevisie Noord Oost

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Dokkum

Doelstelling:
Noordoost Friesland voorzien van televisie, breedband internet en telefonie.
De N.V. bestaat uit: Kabelnet Noord B.V. (infrastructuur), Kabel Noord B.V. (ongerichte diensten) en Kabelservice Noord B.V. (gerichte diensten). Vanuit de N.V. worden de infrastructuren ongerichte dienstenactiviteiten uitgeoefend, de zogenaamde nutsvoorzieningen.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen: Noardeast-Fryslân, Ameland, Schiermonnikoog.
Bestuurlijk belang: RvC en AVA
Financieel belang: Aandeelhouder

Financiële gegevens:

	31-12-2021	31-12-2020
Eigen vermogen	13.243.941	12.046.269
Vreemd vermogen	36.115.362	30.180.269
Financieel resultaat	1.197.675	601.810

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal, aandelen op de balans niet gewaardeerd.

Ontwikkelingen:
Door grootschalige investeringen in het glasvezelnetwerk wordt er geen dividend uitgekeerd. De bedragen worden toegevoegd aan de reserve om investeringen mogelijk te maken.

Besloten Vennootschappen

Zonnepark Ameland B.V.

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:
Het bevorderen, verbreden en verdiepen van het gebruik-, de toepassing-, de productie-, de levering- en de verdere ontwikkeling van duurzame energie en duurzame mobiliteit en derhalve ook het bevorderen van de transitie naar het gebruik en de toepassing van duurzame energie, de bevordering van het doelmatige energieverbruik en mitsdien het beperken van dit energieverbruik en aldus besparen van energie.

Programma: 6. Duurzaamheid
Deelnemende partijen: Gemeente Ameland, Amelander Energie Coöperatie U.A. en Eneco Solar B.V.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder voor 33%

Financiële gegevens:

	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	1.876.081	1.107.976
Vreemd vermogen	2.729.072	2.670.980
Financieel resultaat	888.105	87.757

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal.

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Energiepark Ballumerbocht

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:
Het bevorderen, verbreden en verdiepen van het gebruik-, de toepassing-, de productie-, de levering- en de verdere ontwikkeling van duurzame energie en duurzame mobiliteit en derhalve ook het bevorderen van de transitie naar het gebruik en de toepassing van duurzame energie, de bevordering van het doelmatige energieverbruik en mitsdien het beperken van dit energieverbruik en aldus besparen van energie.

Programma: 6. Duurzaamheid
Deelnemende partijen: Gemeente Ameland, Amelander Energie Coöperatie U.A. en Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder voor 33% (nog geen dividend uitgekeerd)

Werkelijke financiële gegevens:
Nog geen financiële gegevens bekend.

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 100.000).

Ontwikkelingen:
Energiepark Ballumerbocht heeft de benodigde vergunningen verkregen voor de realisatie van een zonnepark met batterijopslag op de voormalige vuilstort in de Ballumerbocht. De gemeente is samen met Wetterskip Fryslân en AEC, elk voor 1/3^{e} deel aandeelhouder. Het ontwerp van het park is gereed en op dit moment wordt gewerkt aan de financiering, verzekering, verkoopcontract en SDE subsidie. De verwachting is dat deze processen in 2024 worden afgerond.

Paragraaf 8 Rechtmatigheid

Algemeen

Conform artikel 75, lid 2 BBV geeft de commissie BBV via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van decentrale overheden.

In aansluiting op de aanpassing van de Gemeentewet en Provinciewet heeft het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (in de IBI-nieuwsbrief 121) geadviseerd om de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2023 op te nemen. Met ingang van het verslagjaar 2023 wordt bovendien het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor het afgeven van een verantwoording over rechtmatigheid, in plaats van de accountant. Deze wijziging komt voort uit het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten' van de commissie Depla. Het uitgangspunt van de wetgever daarbij is dat de reikwijdte van de verantwoording door het college niet wijzigt ten opzichte van de situatie waarin de accountant een oordeel gaf.

Als gevolg hiervan heeft de commissie BBV in november 2023 de (geactualiseerde) Kadernota rechtmatigheid 2023 opgesteld.

Criteria

Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria. In de jaarrekening legt het college verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid.
De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording.

De negen criteria gelden ook als uitgangspunt vanuit de wetgever, waarbij de reikwijdte van de verantwoording niet wijzigt ten opzichte van de situatie, waarin de accountant het oordeel afgeeft.

De volgende negen rechtmatigheidscriteria gelden:

1. Calculatiecriterium: zijn de bedragen juist berekend en vastgesteld?
2. Valuteringscriterium: is het tijdstip van betaling en de verantwoording juist?
3. Adresseringscriterium: heeft de juiste rechthebbende geld ontvangen?
4. Volledigheidscriterium: zijn alle opbrengsten ook volledig verantwoord?
5. Aanvaardbaarheidscriterium: past de betaling in het kader van de activiteiten van de gemeente en is er in relatie tot de kosten een aanvaardbare tegenprestatie overeengekomen?
6. Leveringscriterium: is de overeengekomen tegenprestatie (levering) juist ontvangen?
7. Begrotingscriterium: passen de financiële beheershandelingen binnen het kader van de geautoriseerde begroting?
8. Voorwaardencriterium: zijn de voorwaarden die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen nageleefd?
9. M&O-criterium (misbruik en oneigenlijk gebruik): zijn de door derden verstrekte gegevens op juistheid en volledigheid getoetst, met het oog op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen?

De criteria 1 tot en met 6 bestaan al langer en worden afgedekt door de bestaande accountantscontrole (getrouwheidsoordeel).

De criteria 7 tot en met 9 worden expliciet getoetst in het kader van de rechtmatigheidscontrole.

Begrotingscriterium

Op grond van de Financiële verordening autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per activiteitengroep en de investeringskredieten.
Het college informeert de raad als ze verwacht dat de lasten van een activiteitengroep de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden, de investeringsuitgaven het geautoriseerde investeringskrediet dreigen te overschrijden, of de baten van een activiteitengroep de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden. Voor overschrijdingen van lasten op activiteitengroep-niveau en van investeringskredieten geldt dan ook dat deze onrechtmatig worden aangemerkt, evenals onderschrijdingen van baten op activiteitengroep-niveau

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte (te hoge) subsidies of uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het volgens de regels van de wet, maar in strijd met de bedoeling van de wet, verkrijgen van (te hoge) subsidies of uitkeringen, alsmede het niet of tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid.

Rechtmatigheidsverantwoording

Als onderdeel van de jaarrekening 2023 is de "Verantwoording rechtmatigheid" van het college opgenomen. Deze verantwoording is opgesteld volgens een standaardmodel, waarbij de grens waarboven afwijkingen in de verantwoording moeten worden opgenomen is gebaseerd op het door de raad op 20 december 2021 vastgestelde Controleprotocol 2021 – 2024.

Het (positieve) oordeel in deze verantwoording van het college is gebaseerd op de in de organisatie toegepaste systemen van administratieve organisatie en de toetsing van de werking van deze systemen via interne beheersingshandelingen (AO en IB).
Het college is verantwoordelijk voor deze AO en IB, want op grond van het gestelde in de Financiële verordening van de gemeente Ameland draagt het college in algemene zin zorg voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen, dit alles ten behoeve van het getrouwe beeld en de rechtmatigheid van de jaarrekening.

In oktober 2021 heeft het college een intern controleplan vastgesteld, als basis voor de uit te voeren interne controlewerkzaamheden.

Conclusies Jaarrekening 2023

Voor het jaar 2023 is de (financiële) rechtmatigheid van de gemeentelijke processen getoetst. Geldende regelgeving is geïnventariseerd en er is beoordeeld in hoeverre rechtmatig is gehandeld.

Begrotingscriterium

In de jaarrekening 2023 is voor de volgende activiteitengroepen sprake van overschrijdingen van de begrote lasten:

Activiteitengroepen	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Openbare orde en veligheid	901.490	943.128	-41.638
Algemene voorzieningen	1.791.723	2.189.011	-397.288
Musea en culturele voorzieningen	448.320	451.243	-2.923
Openbaar primair en voortgezet onderwijs	3.025.343	3.692.287	-666.944
Ruimtelijke ordening	686.926	2.004.373	-1.317.447
Overige sectoren	35.000	35.321	-321
Energietransitie	249.433	416.921	-167.488
Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	1.852.790	1.935.106	-82.316
Totaal	**8.991.025**	**11.667.390**	**-2.676.365**

Ter toelichting hierop geldt het volgende.

Openbare orde en veiligheid
Wordt onder meer veroorzaakt door toerekening salariskosten. Omdat dit soort toerekeningen pas bij de totstandkoming van de jaarrekening blijken, is hier sprake van een niet voorzienbare, dus niet onrechtmatige, overschrijding.

Algemene voorzieningen
Overschrijding wordt volledig veroorzaakt door doorbetaalde SPUK meerkosten energie openbare zwambaden, waar dezelfde ontvangst tegenover staat. Daarmee is er geen sprake van een onrechtmatige overschrijding.

Musea en culturele voorzieningen
Wordt onder meer veroorzaakt door toerekening salariskosten. Omdat dit soort toerekeningen pas bij de totstandkoming van de jaarrekening blijken, is hier sprake van een niet voorzienbare, dus niet onrechtmatige, overschrijding.

Openbaar primair en voortgezet onderwijs
De cijfers in de jaarrekening zijn geconsolideerd op basis van de jaarstukken van de beide onderwijsinstellingen. De overschrijding van de kosten van deze activiteitengroep wordt volledig gecompenseerd door (vooral) rijksvergoedingen. Omdat de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van beleidsdoelen bovendien berust bij directie, respectievelijk bestuurscommissie, is hier geen sprake van een onrechtmatige overschrijding.

Ruimtelijke ordening
De overschrijding wordt vrijwel volledig veroorzaakt door de verantwoording van de kosten en opbrengsten van grondexploitaties via deze activiteitengroep, terwijl die niet zijn begroot. Omdat deze verantwoording valt binnen de afgesproken beleidskaders van de raad (vastgestelde grondexploitaties), is hier geen sprake van een onrechtmatige overschrijding.

Overige sectoren
Dit betreft een te verwaarlozen overschrijding (subsidie aan de Waddencampus), die wel als onrechtmatig wordt beschouwd.

Energietransitie
Dit betreft kosten die worden gemaakt voor diverse projecten in het kader van duurzaamheid, SAVE, IANOS en dergelijke, waar bijdragen van rijk, provincie of Europese Unie tegenover staan. Omdat deze uitgaven daarmee passen binnen het door de raad vastgestelde duurzaamheidsbeleid, is er geen sprake van onrechtmatige overschrijdingen.

Gemeentelijk woningbedrijf Ameland
Vooral door het uitvoeren van een aantal plattegrondaanpassingen is er sprake van een overschrijding van de kosten van het woningbedrijf. Hoewel de werkzaamheden passen binnen het beleid van het woningbedrijf, is er formeel sprake van een onrechtmatige overschrijding.

In de jaarrekening 2023 is daarnaast voor de volgende investeringen sprake van niet geautoriseerde begrotingsoverschrijdingen:

Investeringen	(Rest)krediet	Jaarrekening 2023	Verschil
Ford Ranger Wildtrack	15.000	20.209	-5.209
CV- en luchtbehandelingsinst. gemeentehuis	0	54.656	-54.656
Fietspad Hagedoornveld	31.099	32.140	-1.041
Matrixbord hoogwatersignaleirng	25.000	25.329	-329
Totaal	**71.099**	**132.334**	**-61.235**

Ter toelichting hierop geldt dat er in formele zin sprake is van onrechtmatige overschrijdingen.

Voor de Ford Ranger hangt de overschrijding samen met betaalde BPM bij de aanschaf, waarover nog een discussie loopt met de fiscus over de eventuele teruggave omdat de auto voor een groot deel wordt ingezet voor bedrijfsmatige activiteiten.

Voor cv- en luchtbehandelingsinstallaties gemeentehuis geldt dat er sprake is van niet voorzien meerwerk (staalconstructie dak voor draagvermogen warmtepompen) en indexering ten gevolge van latere uitvoering maatregelen dan gepland. Bovendien zijn de kosten van zonwerende folie ten laste van dit krediet verantwoord, terwijl hiermee in de ramingen geen rekening was gehouden.

Voor fietspad Hagedoornveld is een aanvullend krediet beschikbaar gesteld, maar door enige bijkomende kosten voor afwerken bermen en randen is er alsnog sprake van een kleine overschrijding van het krediet.

Resumerend geldt dat er sprake is van een bedrag van € 143.872 dat als begrotingsonrechtmatigheid kan worden beschouwd:

Samenvatting begrotingsonrechtmatigheid	
Overschrijding lasten activiteitengroepen	2.676.365
Overschrijding investeringskredieten	61.235
totaal	2.737.600
Passend binnen beleidskaders raad	2.593.728
Resterend saldo begrotingsonrechtmatigheid	**143.872**

Een algemene opmerking betreft in dit verband nog de overschrijding van enkele subsidieplafonds (zie *2.1 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling*). Omdat deze overschrijdingen al worden betrokken in de oordeelsvorming over lastenoverschrijdingen van activiteitengroepen, zijn deze niet (nogmaals) als onrechtmatig te beschouwen.
De overschrijdingen zijn daarbij van een zeer geringe omvang en hebben vaak te maken met een indexering van subsidies, zonder dat de begroting hiervoor wordt aangepast.

Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door de gemeente zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en in de (eigen) gemeentelijke regelgeving. Bij de financiële voorwaarden gaat het bijvoorbeeld om het recht op een subsidie of uitkering (de juiste doelgroep), de hoogte (de juiste berekening) en de duur. Daarnaast zijn er ook niet-financiële voorwaarden, zoals bijvoorbeeld de ingangsdatum van een regel, de termijnen voor aanvragen, gereed meldingen en toekenningen, het nemen van een beslissing door het bevoegde orgaan of de bevoegde persoon en het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken.

Op vooral de financiële voorwaarden heeft een verbijzonderde interne controle plaatsgevonden, oftewel, naast de reguliere procesmatige controles die in de dagelijkse uitvoering plaatsvinden, een extra toets op de naleving van wet- en regelgeving.

Naar aanleiding van deze controles zijn geen materiële onrechtmatigheden naar voren gekomen. Het enige proces dat aandacht verdient is de inzameling en verdere verwerking van (grof) snoeiafval. In de verordening reinigingsheffingen is een tarief opgenomen voor de inname van dit afval. Dit tarief wordt echter in de praktijk niet geheven. De verdere verwerking van dit afval vindt plaats door een loonbedrijf en gelet op het jaarlijkse kostenniveau hiervoor is een discussie mogelijk over de noodzaak om deze werkzaamheden Europees aan te besteden. Gelet op de beleidsmatige uitgangspunten en de begrote hoogte van deze kosten in de meerjarenbegroting 2024 – 2027 wordt het feit dat tot nu toe niet Europees is aanbesteed niet als onrechtmatigheid beschouwd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

De raad van gemeente Ameland heeft geen ‘overkoepelend’ M&O-beleid vastgesteld. In de dagelijkse processen zijn echter de nodige maatregelen getroffen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen, via onder meer controle via basisregistraties, maar ook op basis van meer informele kennis van zaken die in een kleine organisatie als gemeente Ameland bekend is. Zo nodig wordt op basis van de Beleidsregel voor de toepassing van de Wet Bibob gemeente Ameland (van 02-12-2022) nader onderzoek ingesteld, ter beoordeling of partijen waar de gemeente beschikkingen en subsidies aan verleent (of heeft verleend), dan wel overheidsopdrachten aan gunt of vastgoedtransacties mee aangaat, integer zijn.

Over 2023 zijn geen gevallen van misbruik en oneigenlijk gebruik bekend.

2. Jaarrekening

2.1 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Presentatie

- De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgenomen.

Balans

Algemeen

- Voor zover niet anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste activa

- Artikel 35 BBV onderscheidt investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Op grond van artikel 59 BBV worden investeringen geactiveerd. Bij gemeente Ameland worden investeringen vanaf € 5.000 geactiveerd en lagere bedragen ineens ten laste van de exploitatie verantwoord.
- De immateriële activa bestaan uit geactiveerde voorbereidingskosten van projecten. Bij realisatie van de betreffende projecten, dan wel beëindiging hiervan worden deze kosten onderdeel van de investering, dan wel als eenmalige kosten afgeboekt ten laste van de exploitatie.
- De materiële activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen, eventuele investeringsbijdragen en eventuele beschikkingen over reserves. Afschrijving vindt lineair plaats, op basis van verwachte economische levensduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op gronden wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
- Een subsidiebijdrage aan de Stichting Amelander Musea voor de nieuwbouw van twee musea, is onder de materiële activa opgenomen als “bijdrage aan activa in eigendom derden”. De bijdrage wordt in 40 jaar afgeschreven, hetgeen vooral is bepaald door de bijzondere eigendomssituatie van de twee gebouwen.
- De financiële activa betreffen kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen of gemeenschappelijke regelingen en verstrekte langlopende geldleningen. De waardering vindt plaats op basis van verkrijgingprijs (deelnemingen), respectievelijk nominale waarde.

Voorraden en onderhanden werk

- Voorraden grond (nog niet afgewikkelde bouwterreinen) en overig onderhanden werk worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met toe te rekenen kosten en verminderd met verwachte opbrengsten wegens verkopen, dan wel de lagere marktwaarde.
  Indien de verwachte waarde van gerealiseerde kosten en opbrengsten en nog te verwachten kosten en opbrengsten van een individuele grondexploitatie negatief is, wordt voor dit 'verlies' een voorziening gevormd, die als waarde-correctie op de voorraden wordt gepresenteerd.
  Tussentijdse winsten worden genomen volgens het realisatiebeginsel. De techniek die hiervoor toegepast wordt is de 'percentage of completion (POC)' methode (= percentage gerealiseerde kosten x percentage gerealiseerde opbrengsten x geraamde winst).
  Een uitgebreide specificatie van de voorraden grond is weergegeven in de paragraaf grondbeleid.
- De overige voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs.

Overlopende activa

- Onder deze post is de vordering opgenomen op particulieren inzake de aanleg van de Duinlandseweg in Buren. Deze post is gewaardeerd op verkrijgingprijs, vermeerderd met vervaardigingkosten en andere toe te rekenen kosten, en verminderd met bijdragen van derden.

Algemene reserve

- De Algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar, maar wordt beschouwd als 'buffer' voor grote financiële tegenvallers. Op grond van de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen 2021 bedraagt de hoogte van deze reserve € 2,5 miljoen.

Bestemmingsreserves

- Bestemmingsreserves bestaan uit door de raad voor een specifiek doel bestemde middelen, of fondsen op grond van regelgeving.
- Aan de onderhoudsfondsen voor wegen en gebouwen liggen onderhoudsplannen ten grondslag. Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd; de werkelijke kosten in het boekjaar komen ten laste van dit fonds.
- De hoogte van het fonds 'Politieke ambtsdragers' wordt jaarlijks herrekend, op basis van actuariële berekeningen. Uitgaande van de noodzakelijke stand per einde boekjaar vindt de jaarlijkse dotatie plaats. De werkelijke uitgaven in het boekjaar komen ten laste van dit fonds.
- De Reserves OBO en BWS betreffen specifieke middelen die in het kader van het basis- en voortgezet onderwijs beschikbaar zijn.
- De 'Reserve Programma de Wadden' betreft gelabelde middelen voor cofinanciering van programmakosten.
- De reserves 'Nieuwbouw De Stelp' en 'Nieuwbouw GWA' zijn bedoeld ter dekking van onrendabele delen van de bouwkosten van deze projecten.
- De Reserve projecten geldt als vrij besteedbaar; het jaarlijkse exploitatiesaldo wordt verrekend met deze reserve.

Voorzieningen

- De Egalisatievoorziening riolering is bedoeld om jaarlijkse baten uit rioolheffingen en lasten van riolering te egaliseren.
- De Voorziening verliezen grondexploitaties is een verplichte voorziening ter compensatie van negatieve boekwaarden van een aantal grondexploitaties.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

- Per balansdatum zijn er geen leningen van derden meer waarvoor gemeente Ameland garant staat.

Exploitatierekening

Algemeen

- Baten en lasten worden toegerekend aan de perioden waarop ze betrekking hebben. Lasten/verliezen worden verantwoord wanneer deze bekend of voorzienbaar zijn, baten/winsten worden verantwoord indien deze zijn gerealiseerd.
- Activering van uitgaven vindt in het algemeen plaats wanneer sprake is van een zeker nut voor de organisatie, gedurende meerdere jaren en wanneer het gaat om investeringen vanaf een bedrag van € 5.000. Is hiervan geen sprake, dan vindt verantwoording plaats ten laste van het begrotingsjaar.

Rentekosten

- De werkelijke rentekosten zijn opgenomen onder activiteitennummer 600.599, onder het taakveld Treasury; de verdeling over de diverse programma's (*activiteiten*) vindt plaats op basis van een gecalculeerd rente(omslag)percentage van 1,5%.

Rentebaten

- Over de verstrekte hypothecaire geldleningen aan ambtenaren worden de contractueel bepaalde jaarlijkse rentebedragen ontvangen.

Afschrijvingen

- Activa worden lineair afgeschreven, in een aantal jaren overeenkomend met de economische levensduur, dan wel gebruiksduur van het actief.
- Afschrijving vindt voor het eerst plaats in het jaar van aanschaf c.q. realisatie van een actief. Voor de afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de tabel op de volgende pagina.

Afschrijvingstermijnen gemeente Ameland		
Soort actief	**Termijn in jaren**	**Eventuele restwaarde**
Gebouwen		
Woningen	50	36.000
Vuurtoren	50	
Gebouwen traditioneel gebouwd	40	
Gebouwen niet-traditioneel gebouw	20-25	
Installaties en apparatuur		
Afhankelijk van levensduur	8 - 20	
Automatiseringsapparatuur	4	
Bekabeling e.d.	10	
Inrichting		
Meubilair	15	
Keukeninrichting	10	
Vloerbedekking	10	
Materiaal / Materieel		
Investering < € 100.000	5 - 15	
Investering ≥ € 100.000	5 - 15	10%
Weg- en waterbouwkundige werken		
Rioolstelsel	50	
Tuinaanleg, sportvelden, enz.	25	
Kunstwerken	25	
Wegen, fietspaden e.d. (eerste aanleg)	25	
Betonnen wegen, fietspaden e.d. (idem)	30	
reconstructies wegen, fietspaden e.d.	20	
Plankosten	planperiode	

Subsidies

- Subsidies zijn gebaseerd op een subsidieverordening, eventueel aangevuld met specifieke uitvoeringsregelingen. Het subsidieplafond voor de uit te keren subsidies is vastgelegd in de begroting.
  In sommige specifieke gevallen is er geen sprake van een verordening of regeling. De hoogte van het subsidiebedrag wordt in dat geval bepaald door het in de begroting opgenomen bedrag. Op de volgende pagina zijn de uitgegeven subsidies voor 2023 weergegeven.

Subsidieplafonds		
Regeling	**Begroting 2023**	**Rekening 2023**
Stads- en dorpsvernieuwing	25.000	16.306
Bibliotheekvoorziening	138.200	139.492
Buurt- en clubhuizen	6.930	7.000
Museaal werk en cultuur erfgoed	264.751	267.001
Welzijnswerk	270.853	270.853
Ontwikkelingshulp	5.500	5.357
Sportevenementen	14.000	11.644
Culturele evenementen	33.500	33.776
Amateuristische kunstbeoefening	22.500	4.585
Muziekonderwijs	15.000	15.500
Sportclubs	6.800	6.669
Dorpsbelangen	4.000	4.000
Toeristische jeugdgroepen	107.500	90.557
Passantenhaven	20.000	23.882
Waddencampus	35.000	35.000
Cofinanciering Streekagenda	45.000	54.884
VVV	200.000	200.000
Landschap- en natuurbescherming	500	500
Onderwijsbegeleiding	45.000	36.006
Stelp	8.400	8.400
Peuterspeelzalen	106.360	77.616
Algemeen maatschappelijk werk	172.400	173.157
Vorming- en ontwikkelingswerk	500	250
	1.547.694	**1.482.435**

Algemene grondslagen voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV. Dat betekent dat:

- De Rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 20 december 2021 door de raad is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten op activiteitengroep-niveau en investeringskredieten onrechtmatig zijn. Voor onderschrijdingen van baten op activiteitengroep-niveau geldt dat deze als onrechtmatig worden aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
    - Voor het M&O criterium heeft er toetsing plaatsgevonden op juistheid en volledigheid van de gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid worden eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingen) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede het vastgestelde controleprotocol 2021 – 2024. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 3% is gehanteerd over de totale lasten plus dotaties aan de reserves, waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
    - Een rapporteringstolerantie van € 25.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf rechtmatigheid worden opgenomen.

2.2 Balans

Activa

Activa	31-12-2022	31-12-2023
Vaste activa	**43.304.539**	**51.944.718**
Immateriële vaste activa	**957.020**	**42.940**
Automatisering	0	0
Voorbereidingskosten projecten	957.020	42.940
Materiele vaste activa	**41.415.359**	**49.827.040**
Met economische nut	28.759.838	39.087.874
Met economische nut; waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	4.032.262	3.765.549
Met maatschappelijk nut	8.623.263	6.973.615
Financiële vaste activa	**932.161**	**2.074.738**
Deelnemingen	578.507	578.507
Hypothecaire geldleningen	353.653	326.231
Svn Startersleningen		1.170.000
Vlottende activa	**9.229.373**	**21.037.744**
Voorraden	**410.722**	**493.283**
Gronden in exploitatie	377.234	449.387
Overige	33.488	43.896
Uitzettingen korter dan een jaar	**2.007.097**	**1.738.903**
Openbare lichamen	1.367.671	1.305.560
Overige vorderingen	639.426	433.343
Overlopende activa	**4.630.542**	**4.990.932**
Nog te ontvangen van of vooruitbetaald aan overheidslichamen	54.518	43.474
Overige nog te ontvangen bedragen	4.527.382	4.644.771
Overige vooruitbetaalde bedragen	48.643	302.687
Liquide middelen	**2.181.011**	**13.814.626**
Bank Nederlandse Gemeenten	-254.915	4.187.884
Liquide middelen SVn	820.000	0
Liquide middelen Regio Deal	0	8.211.436
Overige banksaldi	1.615.926	1.415.307
Totaal activa	**52.533.912**	**72.982.461**

Passiva

Passiva	31-12-2021	31-12-2023
Vaste passiva	**48.888.254**	**60.478.108**
Eigen vermogen	**21.525.058**	**25.008.628**
Algemene reserve	2.500.000	2.500.000
Rekeningsaldo (te bestemmen)	1.849.223	3.287.198
Bestemmingsreserves	17.175.835	19.221.430
Voorzieningen	**1.982.196**	**1.629.813**
Vaste schulden	**25.381.000**	**33.839.667**
Langlopende leningen	25.381.000	33.839.667
Vlottende passiva	**3.645.658**	**12.504.350**
Schulden korter dan een jaar	**2.240.557**	**2.395.240**
Kasgeldleningen	0	0
Overige schulden	2.240.557	2.395.240
Overige overlopende passiva	**1.405.101**	**10.109.110**
Nog te betalen aan of vooruit ontvangen van overheidslichamen	933.411	1.185.329
Overige vooruit ontvangen	4.865	271.251
Overige nog te betalen	466.825	441.094
Te besteden middelen Regio Deal	0	8.211.436
Totaal passiva	**52.533.912**	**72.982.461**

Voor een toelichting op de balans wordt verwezen naar paragraaf 3.3.2.

2.3 Overzicht van baten en lasten 2023

Totaal programma's			
Programma	Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
1 Bestuur			
Lasten	2.423.200	2.537.523	2.410.278
Baten	140.400	185.400	201.102
Saldo	-2.282.800	-2.352.123	-2.209.176
2 Sociaal Domein			
Lasten	7.520.830	4.781.101	4.678.871
Baten	259.600	381.600	972.423
Saldo	-7.261.230	-4.399.501	-3.706.448
3 Onderwijs			
Lasten	3.590.655	3.596.655	4.214.866
Baten	2.987.036	2.987.036	3.686.778
Saldo	-603.619	-609.619	-528.088
4 Fysieke Leefomgeving			
Lasten	6.887.090	7.091.558	8.118.885
Baten	251.200	286.600	1.443.470
Saldo	-6.635.890	-6.804.958	-6.675.415
5 Economie			
Lasten	400.147	481.647	430.523
Baten	12.000	12.000	14.340
Saldo	-388.147	-469.647	-416.184
6 Duurzaamheid			
Lasten	368.536	249.433	416.921
Baten	5.000	5.000	277.638
Saldo	-363.536	-244.433	-139.283
7 Volkshuisvesting			
Lasten	1.760.819	1.900.790	1.957.538
Baten	2.111.689	2.355.011	2.401.766
Saldo	350.870	454.221	444.228
Subtotaal programma's 1 tot en met 7	**-17.184.352**	**-14.426.060**	**-13.230.365**

	Begroting 2023	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2023
Overhead			
Lasten	251.747	-326.810	-137.452
Baten	19.247.057	20.381.350	21.872.198
Saldo	**18.995.310**	**20.708.160**	**22.009.649**
Subtotaal overhead	**18.995.310**	**20.708.160**	**22.009.649**
Dekkingsmiddelen			
Lasten	4.398.728	5.050.982	5.160.080
Baten	9.300	33.300	51.842
Saldo	**-4.389.428**	**-5.017.682**	**-5.108.238**
Subtotaal dekkingsmiddelen	**-4.389.428**	**-5.017.682**	**-5.108.238**
Resultaat voor bestemming	**-2.578.470**	**1.264.418**	**3.671.046**
Stortingen in reserves -/-	883.543	986.894	943.333
Onttrekkingen aan reserves +/+	3.785.938	713.438	559.484
Resultaat na bestemming	**323.925**	**990.962**	**3.287.198**

2.4 Toelichting balans en baten en lasten

Toelichting balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De onderstaande tabel geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa:

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1 januari	Investeringen/ desinvest.	Boekwaarde 31 december
Voorbereidingskosten Ambla	916.359	-916.360	0
Voorbereidingskosten woonstudio's / flexwoningen	40.662	2.278	42.940
	957.021	**-914.082**	**42.940**

Ultimo 2023 bedraagt de boekwaarde van de immateriële activa € 42.940.
In 2023 is een start gemaakt met de bouwfase van verzorgingscentrum Ambla. Hierdoor worden de voorbereidingskosten onderdeel van de investering. In 2024 zal de bouwfase worden afgerond en wordt deze investering geactiveerd (rendabel deel), dan wel als eenmalige kosten (onrendabel deel) ten laste van de exploitatie gebracht. In de balans zijn de voorbereidingskosten ultimo 2023 opgenomen in de activastaat onder materiële vaste activa.

In 2023 zijn aanvullende voorbereidingskosten gemaakt voor de woonstudio’s/flexwoningen. Hier is een krediet beschikbaar voor gesteld van € 50.000.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn onderverdeeld in drie verschillende categorieën:

- Investeringen met economisch nut;
- Investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven;
- Investeringen met een maatschappelijk nut.

De onderstaande tabel geeft het overzicht van de materiële vaste activa:

Materiële vaste activa	2022	2023
Met economisch nut	28.759.838	37.642.925
Met economisch nut; waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	4.032.262	3.765.549
Met maatschappelijk nut	8.623.253	8.418.568
	41.415.353	**49.827.040**

Hierna zijn de verschillende categorieën nader gespecificeerd.

Investeringen met economisch nut
De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut is als volgt:

Materiële vaste activa met economisch nut	Boekwaarde 1 januari	Investeringen/ desinvest.	Afschrijvingen	Boekwaarde 31 december
Gronden en terreinen	2.591.992	-33.879	0	2.558.113
(Bedrijfs-)gebouwen	5.222.326	9.378.487	-349.517	14.251.296
Woonruimten	15.278.602	0	-130.357	15.148.245
Grond-, weg en waterbouw	3.068.040	242.902	-184.131	3.126.811
Materieel/materiaal	671.688	245.538	-221.696	695.530
Machines, apparaten en installaties	1.277.135	69.090	-129.415	1.216.810
Overige materiele vaste activa	650.055	95.759	-99.702	646.112
Boekwaarde per 31 december	**28.759.838**	**9.997.897**	**-1.114.818**	**37.642.925**

De in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld. Een gedetailleerd overzicht van de activastaat is opgenomen in de bijlagen bij deze jaarrekening.

Investeringen economisch nut	Krediet	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk totaal
Gronden en terreinen Kronkel (bijdrage Wetterskip)	185.000	202.495	-33.879	168.616
Putten bluswatervoorziening	42.500	0	37.855	37.855
Schoonmaakmachine sporthal hollum	14.433	0	14.433	14.433
Installaties gemeentehuis	570.000	570.331	54.656	624.987
Renovatie kapschuur	56.781	8.219	35.664	43.883
Houtsnippermachine	41.476	0	41.476	41.476
Toyota Hi-lux ongediertebestrijding	45.000	0	38.394	38.394
Ford Ranger strand	45.000	0	58.732	58.732
Nissan Visia schilder	0	0	8.842	8.842
Klepelmaaier bermen buitengebied	10.000	0	8.635	8.635
Frontmaaier groenvoorziening	35.000	0	33.599	33.599
Draaibank	17.637	0	17.637	17.637
Mobiele badkamer	13.400	0	12.895	12.895
Matrixbord hoogwatersignalering	25.000	0	25.329	25.329
Ambtswoning renovatie	593.777	532.547	61.144	593.691
Nieuwbouw Ambla	23.513.654	0	9.281.679	9.281.679
Sportvoorzieningen rondom de Ambla	pm	0	205.047	205.047
Werkplekken	180.000	0	7.241	7.241
Investeringen OPO			23.908	23.908
Investeringen BWS			64.610	64.610
			9.997.897	

- Gronden en terreinen de Kronkel betreft een bijdrage ontvangen van het Wetterkip. Dit project is in 2023 afgerond.
- In 2023 zijn een viertal putten geslagen voor bluswatervoorziening voor de brandweer.
- In 2023 is de aanvullend geïnvesteerd in installaties voor het verduurzamen van het gemeentehuis. Hiermee is dit project afgerond.
- De renovatie van de kapschuur in de Ballumerbocht zal naar verwachting in 2024 worden afgerond.
- In de categorie materiaal/materieel zijn diverse nieuwe auto's, machines en apparaten aangeschaft.
- In 2023 is gestart met de bouwfase van Ambla, sportvoorzieningen en infrastructurele werken (onder 'investeringen met maatschappelijk nut'). De investering wordt naar verwachting in 2024 afgerond.
- In 2023 is de verduurzaming van de ambstwoning zo goed als afgerond.
- In 2023 is een start gemaakt met de investering in de vernieuwing van de werkplekken.

Investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is als volgt:

Materiële vast activa met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	Boekwaarde 1 januari	Investeringen/ desinvest.	Afschrijvingen	Boekwaarde 31 december
Grond-, weg en waterbouw	3.196.570	5.917	-174.406	3.028.081
Overige materiele vaste activa	835.692	34.173	-132.398	737.467
Boekwaarde per 31 december	**4.032.262**	**40.090**	**-306.804**	**3.765.549**

De in het boekjaar gedane investering staat in het hierna opgenomen overzicht vermeld. Een gedetailleerd overzicht van de activastaat is opgenomen in de bijlagen bij deze jaarrekening.

Investeringen economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	Krediet	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk totaal
Glascontainers gegalvaniseerd	60.000	0	29.955	29.955
Ondergrondse containers campings	(*)	(*)	4.218	4.218
Hek milieustraat	15.000	0	5.917	5.917
			40.090	

- Er zijn in 2023 19 rolcontainers aangeschaft voor de inzameling van glas bij bedrijven (vooral kampeerboerderijen).
- Er zijn twee containers op Klein Vaarwater en Boomhiemke in gebruik genomen voor de inzameling van huishoudelijk afval en één bij Klein Vaarwater voor bedrijfsafval. Omdat deze containers nog op voorraad waren, betreffen de kosten alleen de plaatsingskosten. In 2020 is een totaalkrediet beschikbaar gesteld van ruim € 1,0 miljoen voor de overname van containers van Omrin en de aanschaf van nieuwe containers. Deze kosten komen ten laste van dit krediet.
- Bij het overslagstation is het toegangshek vernieuwd.

Investeringen met een maatschappelijk nut

De specificatie en het verloop van de investeringen met maatschappelijk nut is als volgt:

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Boekwaarde 1 januari	Investeringen/ desinvest.	Afschrijvingen	Boekwaarde 31 december
Grond-, weg en waterbouw	6.859.536	217.827	-447.497	6.629.866
Bijdrage activa van derden	1.502.751	0	-57.798	1.444.953
Overige materiele vaste activa	260.967	140.837	-58.055	343.749
Boekwaarde per 31 december	**8.623.254**	**358.664**	**-563.350**	**8.418.568**

De in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld. Een gedetailleerd overzicht van de activastaat is opgenomen in de bijlagen bij deze jaarrekening.

Investeringen maatschappelijk nut	Krediet	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk totaal
Strandunit Hollum	125.300	0	125.300	125.300
Toiletvoorziening Oerdhut 2023	11.510	0	11.510	11.510
Ondergrondse container Hollum	(*)	(*)	4.027	4.027
Openbare ruimte en infra rondom Ambla	pm	0	185.687	185.687
Fietspad Hagedoornveld	449.070	417.970	32.140	450.110
			358.664	

- In 2023 is geïnvesteerd in een nieuwe strandunit voor de strandovergang in Hollum.
- Er is een toiletvoorziening geplaats bij de Oerdhut.
- Er is een ondergrondse container bij de strandovergang in Hollum in gebruik genomen (vanuit de voorraad).
- Er is in 2023 een start gemaakt met de investering in openbare ruimte en infrastructuur rondom Ambla.
- In 2023 is geïnvesteerd in straatmeubilair langs het fietspas Hagedoornveld. Hiermee is dit project afgerond.

Financiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa:

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1 januari	Investeringen/ desinvest.	Boekwaarde 31 december
Deelneming(en)	578.507	0	578.507
SVN Startersleningen en Stimuleringsleningen	0	1.170.000	1.170.000
Hypothecaire geldleningen	353.654	-27.423	326.231
Totaal	**932.161**	**-27.423**	**2.074.738**

- Deelnemingen betreffen aandelen in bijvoorbeeld Zonnepark Ameland BV, werkkapitaal Volkskredietbank, BNG, Afvalsturing Friesland, Fryslân Miljeu en Stedin.
- De post Hypothecaire geldleningen betreft leningen aan personeel, waar op grond van de huidige regelgeving alleen nog op kan worden afgelost.

Vlottende activa

Voorraden

Het onderstaande overzicht geeft de voorraden weer per balansdatum:

Voorraden en onderhanden werk	2022	2023
Bouwgronden in exploitatie	377.234	449.387
Voorraad brandstof vliegveld	31.744	41.480
Wagenborg kaarten voor overtochten	1.744	2.416
Boekwaarde per 31 december	**410.722**	**493.284**

De onderstaande tabel geeft de specificatie en het verloop van de bouwgronden in exploitatie weer:

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 1 januari	Kosten en aankopen	Opbrengsten en verkopen	Boekwaarde 31 december
Binnendieken, Nes	76.956	1.960	0	78.916
Kwekerij, Nes	16.878	-458	0	16.420
Miedenweg, Nes	-83.770	28.424	0	-55.346
Paasduinweg, Buren	-121.780	155.647	0	33.867
Smitteweg, Ballum	149.077	17.185	0	166.262
Trapweg, Hollum	-206.964	360.888	0	153.924
Totaal	**-169.603**	**563.646**	**0**	**394.044**

De kosten en aankopen bestaan uit kosten bouwrijp maken en dergelijke, rentetoerekening, verwerking van de voorziene bedragen voor toekomstige verliezen en verwerking van in 2023 gerealiseerde winsten of verliezen.

Omdat de verwerking van voorziene verliezen heeft plaatsgevonden, is er voor het de complex Miedenweg in Nes sprake van een negatieve boekwaarde. Deze waarde wordt in komende jaren gecompenseerd met nog te realiseren opbrengsten. Omdat op grond van verslaggevingsvoorschriften geen negatieve waarde voor bouwgrond in exploitatie mag worden gepresenteerd, is dit complex weer ‘opgewaardeerd’ naar nul. Tegenover deze opwaardering is in de balans een voorziening opgenomen (Voorziening verliezen grondexploitaties).

Een gedetailleerd overzicht van het verloop van grondexploitaties is opgenomen in de paragraaf *Grondbeleid*.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie van de uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar weer.

Uitzettingen met looptijd korter dan een jaar	2022	2023
Vorderingen op openbare lichamen	1.367.671	1.305.560
Overige vorderingen	679.736	467.291
Voorziening oninbaarheid overige vorderingen	-40.310	-33.948
Boekwaarde per 31 december	**2.007.097**	**1.738.903**

- De vordering op openbare lichamen betreft volledig de compensabele BTW.
- De overige vorderingen betreffen openstaande debiteuren. Naar verwachting wordt het grootste gedeelte hiervan begin 2023 afgewikkeld.
- De voorziening voor oninbaarheid van overige vorderingen betreffen dubieuze debiteuren.

Overlopende activa

Het onderstaande overzicht geeft de overlopende activa weer.

Overlopende activa	2022	2023
Nog te ontvangen van of vooruitbetaald aan overheidslichamen	54.518	43.474
Overige nog te ontvangen bedragen	4.527.717	4.644.771
Overige vooruitbetaalde bedragen	48.643	302.687
Boekwaarde per 31 december	**4.630.879**	**4.990.932**

De nog te ontvangen bedragen per 2023 zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Liquide middelen

Het onderstaande overzicht geeft de liquide middelen weer per balansdatum.

Liquide middelen	2022	2023
Rabobank	1.615.926	1.415.307
Bank Nederlandse Gemeente	-254.915	4.187.884
SVn Startersleningen en stimuleringsleningen	820.000	0
Liquide middelen Regio Deal de Waddeneilanden	0	8.211.436
Boekwaarde per 31 december	**2.181.011**	**13.814.626**

Gemeente Ameland heeft sinds een aantal jaar aan Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) een bedrag beschikbaar gesteld voor uit te geven Startersleningen en Stimuleringsleningen. Bij nader inzien is dit vanaf 2023 gespecificeerd onder financiële vaste activa, in plaats van onder liquide middelen.

Passiva
Vaste passiva

Reserves

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie en het verloop van de reserves weer.

Reserves	Saldo 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31 december
Algemene reserve	2.500.000	0	0	2.500.000
ABR Woningbedrijf	257.987	302.643		560.630
Politieke ambtsdragers	1.657.799	17.000	144.962	1.529.837
Onderhoudsfonds wegen	0	353.690	364.101	-10.411
Onderhoudsfonds gebouwen	1.812.511	270.000	50.422	2.032.089
Bestemmingsreserve OPO	516.322	20.820	0	537.142
Bestemmingsreserve BWS	1.277.796	0	208.296	1.069.500
Reserve nieuwbouw De Stelp	3.664.369	0	0	3.664.369
Reserve projecten Waddeneilanden	1.800.000	0	0	1.800.000
Reserve projecten	6.189.051	1.849.223	0	8.038.274
Totaal	**19.675.835**	**2.813.376**	**767.781**	**21.721.430**

- De reserves bestaan uit een algemene reserve en bestemmingsreserves.
- -De Algemene reserve bedraagt op grond van de Nota reserves en voorzieningen €2.500.000.
- De bestemmingsreserves worden gevormd conform door de raad genomen besluiten, of op grond van geldende regelgeving. Ook de onttrekkingen aan reserves vinden plaats binnen deze context.
- Voor overige toelichting op reserves wordt verwezen naar paragraaf 3.3.1, *Grondslagen waardering en resultaatbepaling*.

Voorzieningen

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie en het verloop van de voorzieningen weer.

Voorzieningen	Saldo 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31 december
Egalisatievoorziening riolering	1.569.682	0	75.000	1.494.682
Voorziening verlofsparen	0	79.785	0	79.785
Voorziening verliezen grondexploitaties	0	55.346	0	55.346
Totaal	**1.569.682**	**135.131**	**75.000**	**1.629.813**

- De Egalisatievoorziening riolering is bedoeld om jaarlijks baten en lasten te egaliseren. In 2023 waren de lasten hoger dan de baten, daarom vindt een onttrekking plaats van € 75.000.
- De voorziening verlofsparen betreft een nieuwe voorziening in verband met opgebouwde rechten van diverse medewerkers op dit gebied (gespaarde uren, om op een later moment op te nemen of eerder uit dienst te gaan).
- De Voorziening verliezen grondexploitaties is (verplicht) opgenomen voor de negatieve boekwaarde van eenl grondexploitatie.

Vaste Schulden

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie en het verloop van de vaste schulden weer.

Vaste schulden	Saldo 1 januari	Nieuwe leningen	Aflossingen	Saldo 31 december
Onderhandse leningen banken	25.381.000	10.000.000	1.541.333	33.839.667
Totaal	**25.381.000**	**10.000.000**	**1.541.333**	**33.839.667**

Vlottende passiva

Schulden met looptijd korter dan een jaar

Het onderstaande overzicht geeft de schulden met een looptijd korter dan een jaar weer.

Schulden met een looptijd korter dan een jaar	2022	2023
Crediteuren	1.604.483	1.890.288
Belastingen en premies	636.074	504.953
Totaal	**2.240.557**	**2.395.240**

- Het meerendeel van de crediteuren, belastingschulden en te betalen premies wordt begin 2023 afgewikkeld.

Overlopende passiva

Het onderstaande overzicht geeft de overlopende passiva weer.

Overlopende passiva	2022	2023
Nog te betalen aan of vooruit ontvangen van openbare lichamen	933.411	1.185.329
Overige vooruit ontvangen	4.865	271.251
Overige nog te betalen	466.825	441.094
Liquide middelen Regio Deal	0	8.211.436
Totaal	**1.405.101**	**10.109.110**

De overlopende passiva betreffen nog te besteden subsidies, diverse verrekeningen TOZO met Bureau Zelfstandigen Friesland en het Rijk, nog te betalen rente, vooruit ontvangen bedragen of nog te betalen bedragen. Afwikkeling vindt naar verwachting grotendeels plaats in 2023.

Daarnaast zijn liquide middelen ontvangen van het Rijk voor de Regio Deal de Waddeneilanden in 2023, omdat de gemeente Ameland Regiokassier is. Dit geld zal de komende jaren worden uitgegeven en verantwoord.

Toelichting baten en lasten

De jaarrekening over 2023 sluit af met positief saldo van **€ 3.287.198** (2022 € 1.849.223).
In vergelijking met een begroot saldo van € 990.962 na de laatste begrotingswijziging van 2023, is er sprake van een voordelig verschil van € 2.296.236.

Saldo begroting en jaarrekening	
Begroting 2023	990.962
Jaarrekening 2023	3.287.198
Totaal	**2.296.236**

Dit voordelige verschil wordt veroorzaakt door de volgende incidentele, dan wel structurele verschillen tussen begroting en jaarrekening:

Oorzaken verschillen	
Incidentele verschillen	471.868
Combinatie structurele en incidentele verschillen	717.000
Structurele verschillen	963.532
Overige, niet geanalyseerde verschillen	143.836
Totaal	**2.296.236**

Hierna worden per programma de grotere verschillen aangegeven die ten grondslag liggen aan dit voordelige resultaat. Bovendien wordt (waar mogelijk) aangegeven in hoeverre er sprake is van structurele, dan wel incidentele verschillen. Ook wordt een korte toelichting gegeven op de oorzaken van de verschillen.

Activiteitengroep Bestuur				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	1.525.534	1.636.032	1.467.150	168.882
Baten	89.400	134.400	143.145	8.745
Saldo	**-1.436.134**	**-1.501.632**	**-1.324.005**	**177.627**

Het voordelige verschil van € 177.627 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel **incidenteel/ structureel** — 92.500

Door minder toegerekende uren aan deze activiteitengroep is er sprake van een voordelig verschil.

Salariskosten wethouders — Voordeel **structureel** — 52.600

In de begroting is uitgegaan van aanmerkelijk te hoge bedragen (percentages) voor werkgeverslasten als onderdeel van de salariskosten van wethouders. Daarnaast is er sprake van een voordelige afrekening over 2022 in verband met pensioenpremies (€ 10.000).

Onderhoudskosten ambtswoning — Nadeel **incidenteel** — -38.300

Samenhangend met de verbouwing en verduurzaming van de ambtswoning is er sprake van extra onderhoudskosten voor herstel gevelmetselwerk. Omdat tegenover deze gemaakte kosten een onttrekking staat uit het onderhoudsfonds, is het effect op de exploitatie neutraal.

Voormalig politieke ambtsdragers — Nadeel **structureel** — -21.700

Onder meer door indexering van bedragen, zijn de uitkeringen voor pensioenen en wachtgelden aan voormalige ambtsdragers hoger uitgekomen dan begroot.

Bijdrage GR De Waddeneilanden — Voordeel **incidenteel** — 48.500

De bijdrage over 2023 is € 10.000 lager uitgekomen dan door de GR begroot, een bijdrage van € 12.500 voor het vervolg van een pilot Integrale Waterveiligheid Friese Waddengemeenten is in 2023 niet gedaan en er is sprake van een voordelige afrekening over 2022 van € 25.000.

Externe deskundigen van De Waddeneilanden — Voordeel 16.000 **incidenteel**

Op grond van afgesproken dienstverleningsovereenkomsten brengen eilanden voor uitgevoerde werkzaamheden kosten bij elkaar in rekening. Deze kosten blijken in 2023 lager te zijn uitgekomen dan begroot.

Externe deskundigen programmabegroting en jaarverslag — Nadeel -13.200 **structureel**

De hogere accountantskosten zijn veroorzaakt door afrekeningen over het voorgaande jaar 2022. Omdat de kosten vanaf 2024 ook hoger zullen uitkomen, na aanbesteding van deze werkzaamheden, moet de raming vanaf dat jaar worden bijgesteld.

Activiteitengroep Openbare orde en veiligheid				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	897.665	901.490	943.128	-41.638
Baten	51.000	51.000	57.957	6.957
Saldo	**-846.665**	**-850.490**	**-885.171**	**-34.681**

Het nadelige verschil van € 34.681 wordt onder meer door de volgende post veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Nadeel -62.800 **incidenteel/ structureel**

Door meer toegerekende uren is er sprake van een nadelig verschil.

Groot onderhoud brandweerkazerne — Voordeel 18.000 **incidenteel**

In 2023 hebben geen onderhoudswerkzaamheden plaatsgevonden, terwijl hiervoor wel een (jaarlijks gemiddeld) bedrag van € 18.000 was geraamd.

Activiteitengroep Algemene voorzieningen				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	4.849.709	1.791.723	2.189.011	-397.289
Baten	84.100	84.100	645.965	561.865
			,	
Saldo	**-4.765.609**	**-1.707.623**	**-1.543.046**	**164.576**

Het voordelige verschil van € 164.576 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Nadeel -57.600
Door meer toegerekende uren aan Algemene voorzieningen is er sprake van een nadelig verschil. — **incidenteel/ structureel**

Subsidies Peuterspeelzaalwerk — Voordeel 28.700
Op basis van de vastgestelde subsidieregeling Peuteropvang Ameland wordt jaarlijks een bijdrage verstrekt aan Stichting SCW en Stichting Dorpshuis 't Wantij. De werkelijk betaalde bedragen blijken aanmerkelijk lager te zijn uitgekomen dan begroot. — **incidenteel/ structureel**

Externe deskundigen sportbeleid en activering — Voordeel 24.000
De geplande actualisatie van het sport- en beweegbeleid heeft in 2023 niet plaatsgevonden. — **incidenteel**

Kosten en bijdragen derden m.b.t. buurtsportcoaches — Voordeel 33.100
Door het vertrek van één van de buurtsportcoaches is er sprake van lagere kosten. Vanaf 2024 worden deze werkzaamheden ondergebracht bij de nieuwe Stichting Sociaal Werk. — **incidenteel**

Rijksbijdrage 'Brede SPUK' — Voordeel 78.600
Vanaf 2023 stelt het rijk incidentele middelen beschikbaar voor een aantal onderdelen in het sociaal domein, zoals versterken sociale basis, valpreventie, buurtsportcoach, project doortrappen, signalering alcoholproblematiek, etc. De hiermee samenhangende kosten zijn op diverse activieiten in de jaarrekening verantwoord. — **incidenteel**

Kosten noodopvang vluchtelingen Dit nadeel heeft vooral te maken met een afrekening over 2022, omdat gemeente Ameland de over dat jaar niet bestede rijksbijdragen (onverplicht) heeft terugbetaald aan het rijk.	Nadeel **incidenteel**	-29.000
Dagelijks onderhoud accommodaties sport en Sociaal Cultureel Werk Ten opzichte van de begroting , maar ook voorgaande jaren is er sprake van meer kosten bij accommodaties sport; de raming is hier waarschijnlijk te laag. Bij Sociaal Cultureel werk Hollum leidde onder meer het herstel van een defect stuk riolering (€ 14.500) tot meer kosten dan begroot. Voor onderhoud en kleine aanschaffingen sportmaterialen is sprake van een voordelig verschil van € 10.000; deze kosten komen onregelmatig voor, dus daarmee is er jaarlijks (logischerwijze) sprake van een verschil.	Nadeel **incidenteel/ structureel**	-17.100
Onderhoudskosten ten laste van fonds In 2023 hebben nauwelijks planmatige onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen plaatsgevonden, terwijl hiervoor wel een (jaarlijks gemiddeld) bedrag van € 28.900 was geraamd.	Voordeel **incidenteel**	25.800
Gasverbruik accommodaties sport Ten gevolge van de gestegen energieprijzen zijn via een begrotingswijziging diverse ramingen voor energiekosten in de begroting verhoogd. Door forse prijsschommelingen en een verandering van energieleverancier blijkt een goede prognose lastig te maken.	Voordeel **incidenteel**	14.200
Externe deskundigen sociaal domein Omdat onder meer de kosten van 'Maatschappelijk vastgoedbeleid' hier waren begroot, maar elders in de jaarrekening worden verantwoord (ten laste van een specifieke uitkeringsregeling, oftewel SPUK), is hier sprake van een voordelig verschil.	Voordeel **incidenteel**	35.800

Activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning (wmo)				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	1.050.067	1.062.067	920.722	141.346
Baten	15.000	22.000	33.300	11.300
Saldo	**-1.035.067**	**-1.040.067**	**-887.422**	**152.646**

Het voordelige verschil van € 152.646 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Coördinatie en uitvoering wmo — Voordeel 14.400 — **incidenteel**

In het kader van het 'Hoofdlijnenakkoord GGZ 2023' is een niet begroot bedrag ontvangen van € 14.400.

Zorgkosten wmo — Voordeel 83.700 — **incidenteel/ structureel**

De kosten van huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding (incl.pgb's) zijn lager uitgekomen dan begroot. Omdat de zorgvraag moeilijk te voorspellen is, zeker voor een kleine gemeente, blijkt het begroten van deze kosten geen sinecure.

Kosten opvang en beschermd wonen en maatschappelijke- en vrouwenopvang — Voordeel 97.800 — **incidenteel/ structureel**

Afrekeningen over voorgaande jaren via centrumgemeente Leeuwarden leiden in 2023 tot een bate van zo'n € 67.800, terwijl in de begroting rekening werd gehouden met een kostenpost van € 30.000.

Externe ondersteuning openbare gezondheidszorg — Nadeel -32.400 — **incidenteel**

De overschrijding wordt veroorzaakt door de inzet van een externe kwartiermaken/jongerwerker, vooruitlopende op de mogelijke invulling van deze functie binnen de nieuwe Stichting Sociaal Werk.

Rijksbijdrage SPUK openbare gezondheidszorg — Voordeel 11.200 — **incidenteel**

Van het ministerie van VWS zijn specifieke middelen ontvangen in het kader van de regeling lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken. Deze bijdrage was niet geraamd. Overigens staan hier gemaakte kosten tegenover.

Activiteitengroep Jeugdhulpwet				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	519.690	554.690	450.314	104.377
Baten	0	0	0	0
Saldo	**-519.690**	**-554.690**	**-450.314**	**104.377**

Het voordelige verschil van € 104.377 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel 18.700 **incidenteel/ structureel**

Door minder toegerekende uren aan Jeugdhulpwet is er sprake van een voordelig verschil.

Individuele voorzieningen jeugd — Voordeel 167.900 **incidenteel/ structureel**

De kosten van individuele voorzieningen (maatwerk via zorginstelling, pgb's) zijn fors lager dan begroot. Het effect van 'zorg aan de voorkant', via dyslexiebegeleiding en de inzet van bureau To Solve als voorliggende voorziening, lijkt tot minder gespecialiseerde (en daarmee duurdere) zorg te leiden voor individuele cliënten. Daarnaast is het aantal hulpvragen en de 'omvang' van de zorg nooit exact in te schatten.

Inkomensoverdrachten i.v.m. jeugdbescherming en -reclassering — Nadeel -82.200 **incidenteel/ structureel**

Onder meer de gewijzigde (voorgeschreven) indeling van de begroting leidt er toe dat begrotingsposten en werkelijk verantwoorde kosten niet altijd met elkaar 'matchen'. Deze kosten betreffen onder meer bijdragen aan gecertificeerde instellingen, die in vorige jaren ergens anders werden geregistreerd.

Activiteitengroep Participatiewet				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	639.044	910.301	655.938	254.364
Baten	160.000	275.000	287.833	12.833
Saldo	**-479.044**	**-635.301**	**-368.105**	**267.197**

Het voordelige verschil van € 267.197 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel 10.800 **incidenteel/ structureel**

Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil.

Sociale uitkeringen — Voordeel 24.000 **structureel**

Door een relatief laag aantal uitkeringscliënten zijn de uitkeringen lager dan begroot.

Loonkosten in kader participatiewet — Nadeel -33.300 **structureel**

Door een groeiende groep deelnemers, nemen de loonkostensubsidies al enkele jaren fors toe. Logischerwijze heeft dit een relatie met het dalende aantal bijstandscliënten.

Gemeentelijk minimabeleid — Voordeel 249.700 **incidenteel/ structureel**

De bijdragen aan de ziektekostenverzekeraar in het kader van gemeentelijk minimabeleid blijken structureel ongeveer € 13.000 lager uit te komen dan begroot. Er is een specifieke rijksbijdrage ontvangen (SPUK) van € 12.800 in verband met de toeslagenaffaire, waarvoor geen kosten zijn gemaakt.
Voor energietoeslagen is in 2023 een bedrag van € 240.000 geraamd, terwijl de uitkeringen pas in 2024 zullen plaatsvinden. In 2023 is wel een bedrag van € 15.600 uitgekeerd, maar dit betreft betalingen op grond van de regeling van 2022.

Salariskosten sociale werkvoorziening — Voordeel 14.800 **incidenteel**

Door ontvangen uitkeringen in verband met ziekte, zijn de totale salariskosten lager uitgekomen dan begroot.

Activiteitengroep Sportevenementen				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	14.000	14.000	11.644	2.356
Baten	0	0	0	0
Saldo	**-14.000**	**-14.000**	**-11.644**	**2.356**

Deze activiteitengroep betreft de subsidiëring van sportevenementen, als Rondje Ameland, paardenmarathon en dergelijke.

Activiteitengroep Musea en culturele voorzieningen				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	448.320	448.320	451.243	-2.923
Baten	500	500	5.325	4.825
Saldo	**-447.820**	**-447.820**	**-445.918**	**1.902**

Voor deze activiteitengroep gelden geen bijzonderheden.

Activiteitengroep Openbaar primair en voortgezet onderwijs				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	3.029.343	3.025.343	3.692.287	-666.944
Baten	2.928.236	2.928.236	3.605.703	677.467
Saldo	**-101.107**	**-97.107**	**-86.584**	**10.523**

Dit betreft de exploitatie van openbaar primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Tegenover de extra lasten staan ook extra baten (rijksbijdragen). Verder gelden hier geen bijzonderheden.

Activiteitengroep Lokaal onderwijsbeleid				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	561.312	571.312	522.579	48.733
Baten	58.800	58.800	81.075	22.275
Saldo	**-502.512**	**-512.512**	**-441.504**	**71.008**

Het voordelige verschil van € 71.008 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel 31.300
Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil. — **incidenteel/ structureel**

Kosten verwerking houtsnippers — Voordeel 18.100
Ten opzichte van de raming blijken de werkelijke lasten jaarlijks lager uit te komen. — **incidenteel/ structureel**

Specifieke rijksuitkering (SPUK) covid-gerelateerde onderwijsvertragingen — Voordeel 16.200
Betreft een niet begrote, specifieke rijksuitkering, waarvoor de hierop betrekking hebbende kosten op andere activiteiten zijn geboekt (behandeling dyslexie, screening logopedie, etc.). — **incidenteel/**

Activiteitengroep Infrastructuur				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	2.710.349	2.776.730	2.716.666	60.064
Baten	88.100	86.000	187.721	101.721
Saldo	**-2.622.249**	**-2.690.730**	**-2.528.945**	**161.785**

Het voordelige verschil van € 161.785 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel 87.300 — **incidenteel/ structureel**

Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil.

Toegerekende salariskosten buitendienst — Voordeel 17.400 — **incidenteel/ structureel**

Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil.

Toegerekende kosten materiaal/materieel — Voordeel 14.700 — **incidenteel/ structureel**

Door lagere kosten van deze kostenplaats, in combinatie met minder bestede uren van de buitendienst, ontstaat hier een voordeel.

Externe deskundigen wegen, straten en pleinen — Nadeel -16.500 — **incidenteel**

Voor het opstellen van een wegenbeheersplan is € 30.000 geraamd. De werkelijke kosten van inspectie, databeheer en advisering in de jaren 2022 en 2023 bedragen € 46.100, met als gevolg een overschrijding in 2023 van € 16.500.

Onderhoudskosten wegen — Nadeel -33.400 — **structureel**

Via een begrotingswijziging is het bedrag voor planmatig onderhoud verhoogd met € 200.000 structureel. Onder meer als gevolg van een afrekening over een aantal projecten in verband met 'indexatie', zijn de begrote kosten in 2023 alsnog overschreden.
Omdat deze kosten worden verrekend met het onderhoudsfonds wegen, is het effect op de exploitatie nihil.

Dagelijks onderhoud vliegveld Onder meer door onderhoud aan de tankinstallatie en het aanbrengen van compost op het vliegveld (samen € 15.800) is er sprake van een overschrijding van de begrotingspost.	Nadeel **incidenteel**	-12.700
Kosten watergangen Onder meer de kosten van sloot- en grondwerk bij de Foppedunenweg (€ 8.500) leiden tot een overschrijding van het budget.	Nadeel **incidenteel**	-11.900
Onderhoud riolering Onder meer door de kosten van rioolwerkzaamheden Worteltuin is er sprake van een forse overschrijding van de raming.	Nadeel **structureel**	-84.800
Electriciteitsverbruik riolering Waar de kosten van electriciteitsverbruik in de vorige jaren rond de € 20.000 bedroegen, zijn deze kosten in 2023 opgelopen naar € 53.500. Deze stijging heeft te maken met gestegen prijzen voor energie en daarnaast heeft de grote hoeveelheid regenwater tot gevolg gehad dat de gemalen veel intensiever zijn gebruikt dan 'normaal'.	Nadeel **incidenteel/ structureel**	-35.500
Externe deskundigen riolering Onder meer het opstellen van de regenwaterstructuur Ballum (€ 15.700) en een zogeheten stresstest en klimaatdialoog light (€ 11.400) leiden tot een overschrijding van het budget.	Nadeel **incidenteel/ structureel**	-33.800
Onttrekking egalisatievoorziening riolering De mutatie van deze voorziening zorgt er voor dat de baten en de lasten van de activiteit riolering jaarlijks in balans zijn. De hogere kosten van riolering (zoals dagelijks onderhoud, electriciteitsverbruik gemalen en externe deskundigen) hebben tot gevolg dat niet het begrote bedrag van € 182.000 wordt toegevoegd aan de egalisatievoorziening (last), maar dat er juist een bedrag van € 75.000 aan de voorziening wordt onttrokken (bate).	Voordeel **incidenteel**	256.800

Activiteitengroep Openbare ruimte				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	1.724.956	1.824.686	1.730.245	94.441
Baten	100	100	136	36
Saldo	**-1.724.856**	**-1.824.586**	**-1.730.109**	**94.478**

Het voordelige verschil van € 94.478 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel 13.700
Door iets minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil. — **incidenteel/ structureel**

Toegerekende salariskosten buitendienst — Voordeel 19.700
Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil. — **incidenteel/ structureel**

Toegerekende kosten materiaal/materieel — Voordeel 51.500
Door lagere kosten van deze kostenplaats, in combinatie met minder bestede uren van de buitendienst ontstaat hier een voordeel. — **incidenteel/ structureel**

Afschrijvingen — Voordeel 33.000
Omdat veel voor 2023 begrote investeringen nog niet hebben plaatsgevonden (speeltoestellen, punptrackbaan), is er sprake van een voordelig verschil in afschrijvingslasten. — **incidenteel**

Dagelijks onderhoud openbare ruimte — Nadeel -29.200
Gezien de bedragen in voorgaande jaren, lijkt er sprake te zijn van structureel (fors) hogere kosten dan begroot. Voor toekomstige begrotingen is het dan ook noodzakelijk om deze post bij te stellen. — **structureel**

Activiteitengroep Afval en milieu				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	1.736.860	1.803.217	1.667.601	135.616
Baten	158.000	195.500	241.776	46.276
Saldo	**-1.578.860**	**-1.607.717**	**-1.425.825**	**181.891**

Het voordelige verschil van € 181.891 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Nadeel -36.700
Door meer toegerekende uren, vooral aan de activiteit Milieubeleid, beheer en handhaving, is er sprake van een nadelig verschil. — **incidenteel/ structureel**

Toegerekende kosten materiaal/materieel — Voordeel 18.400
Door lagere kosten van deze kostenplaats, in combinatie met iets minder bestede uren van de buitendienst ontstaat hier een voordeel. — **incidenteel/ structureel**

Kosten afvalverwijdering algemeen — Voordeel 89.600
Voor bedrijven is er ten opzichte van vorig jaar sprake van z'n 120 ton minder restafval. Voor huishoudelijk restafval geldt dat het tarief lager is dan vorig jaar (€ 90,36 ten opzichte van € 99,20). Per saldo zijn daardoor de kosten ongeveer € 23.000 lager uitgekomen dan in 2022.
Ten opzichte van de begroting is het voordelige verschil aanmerkelijk groter, evenals vorig jaar, dus de conclusie is dat de begrote bedragen te hoog zijn ingeschat. — **incidenteel/ structureel**

Kosten en baten nascheiding afval — Voordeel 65.800
Voor het nascheiden van drankverpakkingen en kunststoffen wordt een vergoeding betaald aan Omrin en voor de op die wijze aangeleverde stoffen betaalt vervolgens het "Afvalfonds Verpakkingen" een vergoeding. Omdat het voordelige resultaat van deze activiteit te laag is ingeschat, is er sprake van een groot voordelig verschil. — **structureel**

Huren dorpen en vakantieonderkomens — Voordeel 23.900
Voor de ondergrondse containers op de diverse campings is een prijs afgesproken voor huur van de ondergrond. Omdat deze huurprijs aanmerkelijk lager is dan waarvan eerder werd uitgegaan, is hier sprake van een voordelig verschil. — **incidenteel/ structureel**

Bijdrage aan FUMO — Voordeel 14.200
Onder meer door een positieve afrekening over 2022 (€ 9.800) blijkt de bijdrage aan de FUMO lager dan begroot. — **incidenteel**

Activiteitengroep Ruimtelijke ordening				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	714.926	686.926	2.004.373	-1.317.447
Baten	5.000	5.000	1.013.837	1.008.837
Saldo	**-709.926**	**-681.926**	**-990.536**	**-308.610**

Het nadelige verschil van € 308.610 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Nadeel -16.300 **incidenteel/ structureel**

Door meer toegerekende uren dan begroot is er sprake van een nadelig verschil (bedrag excl. grondexploitaties).

Grondexploitaties — Nadeel -299.600 **incidenteel**

De voorgeschreven administratieve verwerking van baten en lasten van grondexploitaties, leidt in 2023 tot een negatief saldo op deze exploitaties. Dit bedrag is het totaal van gerealiseerde (en dus te verantwoorden) verliezen en winsten op de diverse exploitaties. Een uitgebreide inhoudelijke toelichting hierop is opgenomen in de *Paragraaf Grondbeleid* .

Activiteitengroep Toerisme				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	365.147	446.647	395.203	51.444
Baten	12.000	12.000	14.340	2.340
Saldo	**-353.147**	**-434.647**	**-380.863**	**53.784**

Het voordelige verschil van € 53.784 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel 11.700 — **incidenteel/ structureel**

Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil.

Externe deskundigen — Voordeel 28.300 — **incidenteel**

Voor een Uitvoeringsprogramma toeristisch beleid is bij de Kadernota 2023 een bedrag van € 24.000 geraamd; de uitvoering hiervan heeft nog niet plaatsgevonden.

Activiteitengroep Overige sectoren				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	35.000	35.000	35.321	-321
Baten	0	0	0	0
Saldo	**-35.000**	**-35.000**	**-35.321**	**-321**

Deze activiteitengroep betreft de subsidiëring van de Waddencampus. Er gelden geen bijzonderheden.

Activiteitengroep Energietransitie				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	368.536	249.433	416.921	-167.488
Baten	5.000	5.000	277.638	272.638
Saldo	**-363.536**	**-244.433**	**-139.283**	**105.151**

Het voordelige verschil van € 105.151 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Externe deskundigen en kosten diverse projecten — Nadeel -165.700 **incidenteel**

De diverse projecten onder de noemer duurzaamheid (als SAVE, IANOS en H2Watt) vragen in de begeleiding de nodige externe expertise. Daarnaast worden kosten gemaakt voor de uitvoering, zoals brochures en subsidies voor concrete duurzaamheidsmaatregelen. Ten opzichte van de begroting is er sprake van een grote overschrijding, maar omdat hiervoor bijdragen en subsidies zijn ontvangen, zijn deze uitgaven alleszins verdedigbaar.

Ontvangen subsidies EU en andere bijdragen — Voordeel 271.900 **incidenteel**

Tegenover de kosten die worden gemaakt in het kader van de diverse projecten staan bijdragen van het rijk, provincie of de Europese Unie. Zoveel als mogelijk is, worden deze bijdragen 'gerelateerd aan' de gemaakte kosten.

Activiteitengroep Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	1.712.819	1.852.790	1.935.106	-82.316
Baten	2.111.689	2.355.011	2.401.766	46.755
Saldo	**398.870**	**502.221**	**466.660**	**-35.561**

Het nadelige verschil van € 35.561 wordt onder meer door de volgende post veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Nadeel -11.600 — **incidenteel/ structureel**

Door meer toegerekende uren is er sprake van een nadelig verschil.

Onderhoud, vervanging badkamers, c.v.'s, etc. — Voordeel 65.500 — **incidenteel/ structureel**

Voor dagelijks onderhoud, planmatig onderhoud en vervanging badkamers en dergelijke zijn gemiddelde bedragen voor meerdere jaren geraamd. In werkelijkheid schommelen deze uitgaven logischerwijze nogal, mede afhankelijk van huurmutaties waardoor de mogelijkheid ontstaat om zaken aan te pakken.

Vergoeding servicekosten — Nadeel -12.900 — **incidenteel**

Dit betreft de vergoedingen die GWA betaalt voor 'algemene kosten' van woonvormen en aanleunwoningen (energie, tuinonderhoud, etc.). Deze kosten blijken stuctureel aanmerkelijk hoger dan begroot.

Eenmalige lasten — Nadeel -138.400 — **incidenteel**

Deze post betreft hoofdzakelijk de kosten van uitgevoerde kwaliteitsmaatregelen (plattegrondsaanpassing) en de kosten voor het aanbrengen van isolatieglas in monumentale panden (€ 80.000). Deze laatste uitgave was aanvankelijk gepland in 2022.

Huren — Voordeel 42.100 — **structureel**

De huren zijn ruim € 20.400 hoger uitgekomen dan begroot, terwijl de derving in verband met leegstand ongeveer €21.700 lager is. Deze laatste post wordt in het algemeen 'te voorzichtig' ingeschat.

Activiteitengroep Volkshuisvestingsbeleid				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	48.000	48.000	22.432	25.568
Baten	0	0	0	0
Saldo	**-48.000**	**-48.000**	**-22.432**	**25.568**

Het voordelige verschil van € 25.568 wordt door de volgende post veroorzaakt:

Externe deskundigen Voor zowel advisering over personeelshuisvesting, als het opstellen van een woonzorgvisie waren bedragen geraamd van € 24.000 (totaal derhalve € 48.000). De werkelijk gemaakte kosten betreffen projectmanagment voor grondexploitaties en woningbouwplannen (€ 9.200) en advieskosten inzake de evaluatie van de huisvestingsverordening (€ 13.200).	Voordeel **incidenteel**	25.600

Overhead

Overhead				
	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten	4.389.428	5.050.982	5.160.080	-109.098
Baten	0	33.300	51.842	18.542
Saldo	**-4.389.428**	**-5.017.682**	**-5.108.238**	**-90.556**

Het nadelige verschil van € 90.556 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Nadeel -98.700
Er zijn in 2023 meer uren toegeschreven aan Bestuursondersteuning dan begroot. — **incidenteel/ structureel**

Toegerekende salariskosten buitendienst — Voordeel 21.800
Er zijn in 2023 minder uren toegeschreven aan Bestuursondersteuning dan begroot. — **incidenteel/ structureel**

Toegerekende kosten materiaal/materieel — Voordeel 31.000
Door lagere kosten van deze kostenplaats, in combinatie met iets minder bestede uren van de buitendienst ontstaat hier een voordeel. — **incidenteel/ structureel**

Salariskosten bestuursondersteuning — Nadeel -23.100
Vanaf 2023 worden de kosten van de directie rechtstreeks op bestuursondersteuning geboekt, in plaats van via urenverdelingen. De werkelijke kosten zijn hoger dan begroot, onder meer door cao-afspraken. — **structureel**

Toekomstige salariskosten (verlofsparen) — Nadeel -79.800
Op grond van cao-afspraken is het voor medewerkers mogelijk om verlofuren (deels) niet op te nemen, maar deze op te sparen voor toekomstige doelen. Voor deze verplichtingen is in 2023 een voorziening in de balans opgenomen. — **incidenteel/ structureel**

Inkopen ICT en onderhoud softwarepakketten — Nadeel -17.200
Ondanks een bijstelling van de begroting, blijken de werkelijke kosten toch hoger te zijn uitgekomen. — **structureel**

Externe deskundigen Voor diverse activiteiten wordt de inhuur van externe deskundigen geraamd (juridisch en fiscaal advies, participatie, personeelszaken, etc.). Ten opzichte van de totaal geraamde kosten in 2023 van € 70.000 blijkt de werkelijke besteding een stuk hoger te zijn uitgekomen. Deze kosten betreffen onder meer kosten huisadvocaat (€ 36.400), advisering sociaal domein (€ 18.700), opstellen onderhoudsplan gebouwen (€ 33.100) en begeleiding Europese aanbesteding kraanhaakarmauto (€ 30.300).	Nadeel **incidenteel/ structureel**	-73.300
Kosten energie Ten gevolge van de stijgende energieprijzen zijn budgetten voor gasverbruik en electriciteitsverbruik fors hoger bijgesteld. In 2023 blijken deze kosten een stuk lager te zijn uitgekomen dan verwacht. Omdat er een wisseling heeft plaatsgevonden van energieleverancier, met als gevolg ook afrekeningen van voorgaande jaren, is het maken van een juiste inschatting lastig.	Voordeel **incidenteel/ structureel**	47.500
Onderhoud De begrote kosten voor dagelijks en planmatig onderhoud zijn een gemiddelde, vanuit het meerjarenonderhoudsplan. De werkelijke kosten wijken logischerwijze altijd af. Omdat tegenover de gemaakte kosten voor groot (planmatig) onderhoud een onttrekking staat uit het onderhoudsfonds, is het effect van die verschillen op de exploitatie neutraal.	Voordeel **incidenteel/ structureel**	74.300
Opbrengst werken voor derden Betreft een vergoeding voor werkzaamheden medewerker communicatie voor "Werken in Friesland". Omdat deze baten niet waren geraamd, is er sprake van een voordeel.	Voordeel **structureel**	14.000
Eenmalige lasten communicatie Het verschil is veroorzaakt door de kosten van de campagne "Liefde voor Ameland" (€ 13.100), waarvoor in de begroting een bedrag van € 25.000 was opgenomen.	Voordeel **incidenteel**	11.900

Activiteitengroep Gemeentefonds				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	0	0	0	0
Baten	9.597.241	9.894.707	10.603.707	709.000
Saldo	**9.597.241**	**9.894.707**	**10.603.707**	**709.000**

Het voordelige verschil van € 709.000 wordt als volgt veroorzaakt:

Algemene uitkering 2023 — Voordeel 709.000 **incidenteel/ structureel**

Voor het lopende begrotingsjaar is er sprake van een hogere uitkering dan begroot, onder meer in verband met niet begrote, eenmalige bijdragen voor de invoering van de omgevingswet en voor de energietoeslagen (€ 251.000). Bovendien leidt de herrekening van een maatstaf in de algemene uitkering ("Lage inkomens met drempel") tot een forse structurele verhoging van de algemene uitkering.

Activiteitengroep Belastingen				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	235.339	241.339	189.527	51.812
Baten	6.611.308	6.961.919	7.312.258	350.339
Saldo	**6.375.969**	**6.720.581**	**7.122.732**	**402.151**

Het voordelige verschil van € 402.151 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst — Voordeel 31.300 **incidenteel/ structureel**

Er zijn in 2023 minder uren besteed aan de heffing van gemeentelijke belastingen dan begroot.

Externe deskundigen — Voordeel **structureel** — 16.300

De kosten van taxateurs en andere (fiscale) adviseurs blijken in 2023 een stuk lager dan begroot.

Onroerendezaakbelastingen — Voordeel **structureel** — 36.900

Onder meer door opbrengsten uit voorgaande jaren, waarvoor in 2023 aanslagen zijn opgelegd, is er sprake van hogere opbrengsten dan begroot.

Toeristenbelasting — Voordeel **structureel** — 320.700

Alleen voor de toeristenbelasting op het bootkaartje en het vliegveld is er sprake van een iets lagere opbrengst ten opzichte van de begroting; voor de overige categorieën zijn de opbrengsten hoger dan geraamd, waarbij vooral de groep 'kampeerboerderijen' opvallend hoger is dan begroot (+ 71%). Dit wordt vooral veroorzaakt door opbrengsten van voorgaand jaar (bijna € 95.000), waarvoor aanslagen later zijn verstuurd.
Ten opzichte van 2022 zijn de tarieven met zo'n 13% verhoogd (€ 1,59 naar € 1,80). Wanneer wordt gecorrigeerd voor kampeerboerderijen, zijn de opbrengsten ook ongeveer 13% hoger uitgekomen.

Activiteitengroep Retributies				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	22.500	20.000	10.308	9.692
Baten	2.579.445	3.041.481	3.124.960	83.479
Saldo	**2.556.945**	**3.021.481**	**3.114.652**	**93.171**

Het voordelige verschil van € 93.171 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Bestuurlijke boetes horeca — Voordeel **incidenteel** — 18.400

Tengevolge van intensievere controles zijn, bij geconstateerde overtredingen, bestuurlijke boetes opgelegd in het kader van de Alcoholwet. Deze boetes waren niet begroot als inkomstenpost.

Afvalstoffenheffing en reingingsrechten — Voordeel **structureel** — 15.400

De tariefstijging van bedrijfsafval (restafval van € 0,27 naar € 0,31) heeft tot gevolg dat de opbrengsten iets hoger zijn uitgekomen dan begroot. Als opmerking hierbij geldt dat er sprake is van gederfde opbrengsten van € 35.000 á € 40.000 omdat in het derde kwartaal ongeveer 2.000 ledigingen niet zijn gewogen door een storing van de weegapparatuur.

Begraafplaatsrechten — Voordeel 56.300 — **incidenteel/ structureel**

Evenals voorgaande jaren is er sprake van een voordeel op deze begrotingspost. Gelet op de omvang van de overschrijding is enige bijstelling van de raming voor volgende jaren mogelijk.

Leges omgevingsvergunningen — Voordeel 11.600 — **incidenteel**

Hoewel deze begrotingspost al eens stevig omhoog is bijgesteld, met € 470.000, blijken de opbrengsten toch nog hoger dan begroot. De hoge legesopbrengsten hebben te maken met enkele relatief zeer grote bouwprojecten als energiepark Ballumerbocht, wellness-hotel en Ambla.

Activiteitengroep Huren en pachten				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	0	0	0	0
Baten	315.063	323.443	425.462	102.019
Saldo	**315.063**	**323.443**	**425.462**	**102.019**

Het voordelige verschil van € 102.019 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Huren accommodaties sport — Voordeel 14.600 — **incidenteel**

Evenals in het vorige boekjaar is de huuropbrengst van sportaccommodaties (sporthallen) een stuk hoger dan begroot. Dit heeft er waarschijnlijk mee te maken dat de effecten van corona min of meer zijn verdwenen.

Bijdragen derden in gemaakte kosten sportaccommodaties — Voordeel 20.500 — **incidenteel/ structureel**

Betreft vergoedingen van SCW, Geel-Wit en dergelijke voor de kosten van energieverbruik. Gelet op de gestegen energieprijzen, zijn ook deze bijdragen ook hoger (dan begroot).

Opbrengst verkoop grond — Voordeel 52.800 — **incidenteel**

Betreft eenmalige opbrengsten van de verkoop van diverse stukjes snippergroen en de verkoop van een perceel grond ten behoeve van uitbreiding parkeerterrein supermarkt in Nes.

Activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven				
	Begroting 2023	**Begroting 2023 na wijz.**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Lasten	877.452	398.746	606.046	-207.301
Baten	3.929.938	873.238	965.294	92.056
Saldo	**3.052.486**	**474.492**	**359.248**	**-115.245**

Het nadelige verschil van € 115.245 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Rentekosten kortlopende geldleningen — Voordeel **incidenteel** — 36.700

In plaats van in eerste instantie begrote rentebetalingen op kasgeldleningen, is gedurende een groot deel van 2023 een rentevergoeding ontvangen op deze leningen. Vanaf oktober is een eerste lening ontvangen ter financiering van Ambla en voor zover deze liquide middelen nog niet zijn besteed, worden deze volgens de voorschriften geparkeerd bij de schatkist (het zogenaamde schatkistbankieren). Omdat hiervoor rente wordt ontvangen, leidt dit eveneens tot een voordeel.

Onvoorziene baten en lasten — Voordeel **incidenteel** — 131.500

Dit betreft afrekening bouw woningen 2022 (voordeel van € 64.900, want te betalen post bleek onjuist), kosten grondwerk Trapwerk (nadeel € 11.300, want kosten niet meer aan project toe te rekenen, omdat project in 2022 administratief was afgesloten), vrijval BTW-verplichting kunstgrasveld (voordeel € 97.200, want fiscale correctieperiode voorbij), inruilbedragen materiaal en materieel (voordeel € 15.700), diverse verrekeningen met belastingdienst (nadeel € 32.700), en kosten schades (nadeel € 15.200).

Saldi van kostenplaatsen — Nadeel **incidenteel** — -208.500

Het verschil op 'saldi kostenplaatsen' is het effect van meer of minder doorberekende kosten dan begroot aan activiteiten zoals in de begroting benoemd. Doorbelaste kosten betreffen salariskosten, via een uurtarief, en kosten van materiaal/materieel. Door afwijkingen in allerlei kosten, en door meer en minder doorbelasting van uren ontstaan diverse verschillen. Per saldo is er in 2023 sprake van een nadeel op kostenplaatsen, hetgeen vooral een administratief karakter heeft.

Vennootschapsbelasting — Voordeel **incidenteel** — 23.000

Betreft voorlopige aanslag over 2023 plus teruggaven over de jaren 2021 en 2022. Omdat de voorlopige aanslag over 2023 in de komende jaren ook weer wordt terugontvangen, ontstaat in de toekomst opnieuw een voordeel.

Mutatie reserves Voor de diverse onderhoudsreserves en de reserve politieke ambtsdragers is de jaarlijkse onttrekking gelijk aan de corresponderende lasten in de jaarrekening. Omdat deze in totaliteit lager zijn uitgekomen (dus voordeel), is het totaal van reservemutaties € 18.500 lager (dus hier nadeel). Voor het project herinrichting Baron Rengersweg was een bijdrage uit de reserve projecten begroot van € 127.500. Omdat dit project een jaar is doorgeschoven, is deze onttrekking in 2023 niet nodig. Omdat de begroting hiervoor op dit punt niet is bijgesteld, is er bij de jaarrekening sprake van een nadeel van € 127.500 (geen onttrekking aan reserve, terwijl die bate wel is begroot). Voor GWA was een positief saldo begroot van € 338.200. Het werkelijk saldo blijkt uit te zijn gekomen op € 302.600. Omdat dit overschot wordt toegevoegd aan de ABR van GWA (waarmee GWA neutraal is opgenomen in de exploitatierekening) leidt dit effect tot een lagere last, dus een voordeel van € 35.600.	Nadeel **incidenteel**	-110.400
Opbrengsten sociale werkvoorziening De vergoedingen voor gedetacheerd personeel en werken die voor derden worden uitgevoerd zijn al enkele jaren hoger dan begroot; deze begrotingspost kan in de toekomst dan ook worden bijgesteld.	Voordeel **structureel**	17.000

2.5 Overige toelichtingen

Overzicht structurele en incidentele baten en lasten

Algemeen

Op grond van artikel 28 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening ten minste een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma.

Door de baten en de lasten in de jaarrekening te filteren (corrigeren) voor incidentele posten, kan er worden vastgesteld of er sprake is van structureel en reëel evenwicht bij de jaarrekening.
Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Onderstaand is een samenvattende tabel opgenomen waarin de het structurele saldo van 2023 wordt weergegeven:

Structurele en incidentele baten en lasten	2023
Saldo van baten en lasten vòòr mutatie reserves	3.671.046
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-383.848
Rekeningsaldo	**3.287.198**
- waarvan incidentele baten en lasten	-422.022
Structureel saldo 2023	**3.709.220**

De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden alle beschouwd als incidenteel van aard. Deze mutaties zijn dan ook onderdeel van de 'incidentele baten en lasten'. Een overzicht van de reserves en mutaties van reserves is opgenomen als staat van Reserves en voorzieningen in de bijlagen van deze jaarstukken.

In algemene zin zijn incidentele baten en lasten (begrotings)posten die eenmalig of gedurende enkele jaren voorkomen. Administratief worden deze vastgelegd via specifiek hiervoor geldende grootboekrekeningen.

De incidentele baten en lasten worden per programma gespecificeerd in de tabel op de volgende pagina's.

Specificatie incidentele baten en lasten 2023	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1	**25.000**	**13.070**	**11.930**
Kosten campagne "Liefde voor Ameland"	0	13.070	-13.070
Afrekening 2022 GR De Waddeneilanden	25.000	0	25.000
Programma 2	**642.583**	**692.166**	**-49.583**
Externe adviseurs begeleid wonen en jongerenwerk	0	40.593	-40.593
Kosten energietoeslag	0	15.600	-15.600
SPUK Preventieakkoord	11.224	0	11.224
SPUK meerkosten energie openbare zwembaden	483.526	483.526	0
Brede SPUK	78.630	58.630	20.000
SPUK Regeling Sportakkoord	18.858	21.385	-2.527
SPUK noodopvang vluchtelingen	34.426	72.432	-38.006
SPUK toeslagen en informatiepunt digitale overheid	15.919	0	15.919
Programma 3	**16.237**	**0**	**16.237**
SPUK inhalen covid gerelateerde onderwijsvertraging	16.237	0	16.237
Programma 4	**1.004.597**	**1.381.386**	**-376.789**
Voorbereidingskosten toekomstplan vliegveld	0	12.017	-12.017
Opstellen beheerplan wegen	0	32.489	-32.489
Opstellen plan De Vleyen, visie speelvoorzieningen	0	10.960	-10.960
Gemeente Leeuwarden ondersteuning Geo en BAG	0	25.118	-25.118
Baten en lasten grondexploitaties	1.004.597	1.300.802	-296.205
Programma 6	**271.916**	**142.557**	**129.359**
Bijdrage provincie en kosten project "Nessie"	14.400	14.400	0
Verstrekte subsidies energiebesparende maatregelen	0	29.870	-29.870
SPUK CDOKE	98.357	98.287	70
Subsidies Europese Unie inzake projecten	159.159	0	159.159
Programma 7	**189.229**	**405.879**	**-216.650**
Kosten evaluatie huisvestingsverordening en projectmanagement grondexploitaties	0	22.432	-22.432
Verkoop huurwoning	189.229	0	189.229
Levensloopbestendig maken huurwoningen	0	282.914	-282.914
Aanbrengen isolatieglas in monumentale huurwoningen	0	80.012	-80.012
Verhuiskostenvergoeding huurders en oninbare huren	0	20.521	-20.521
Overhead	**0**	**29.489**	**-29.489**
Kosten beheerplan gemeentewerf	0	5.745	-5.745
Kosten DOM-project	0	23.744	-23.744

Specificatie incidentele baten en lasten 2023	Baten	Lasten	Saldo
Dekkingsmiddelen	**1.065.715**	**972.752**	**92.963**
Kosten schades	0	15.159	-15.159
Baten uit inruil materiaal en materieel	15.708	0	15.708
Diverse afrekeningen belastingdienst	12.759	0	12.759
Kosten grond Trapweg	0	11.260	-11.260
Afrekening project bouw 26 woningen	64.920	0	64.920
Vrijval BTW-verplichting kunstgrasveld	97.207	0	97.207
Opbrengsten verkoop snippergroen	52.791	0	52.791
Eenmalige delen algemene uitkering rijk	251.368	0	251.368
Mutaties bestemmingsreserves	559.484	943.333	-383.849
Overige	11.478	3.000	8.478
Totaal	**3.215.277**	**3.637.299**	**-422.022**

Ter toelichting op een aantal grotere posten in de tabel van incidentele baten en lasten geldt het volgende.

Programma 1

Kosten campagne "Liefde voor Ameland"

Betreft eenmalige kosten, gericht op informeren en voorlichten gasten op Ameland.

Afrekening 2022 GR De Waddeneilanden

Over het jaar 2022 bleek een bedrag van € 25.000 te veel in rekening te zijn gebracht; dit bedrag is in 2023 retour ontvangen.

Programma 2

Externe adviseurs begeleid wonen en jongerenwerk

Betreft onderzoek naar de mogelijkheden van begeleid en beschermd wonen en de kosten van een 'kwartiermaker' toekomstige organisatie jongerenwerk en buurtwerk.

Kosten energietoeslag

Betreft nog enkele verstrekte uitkeringen in het kader van de 'eerste ronde energietoeslag'.

Baten en lasten diverse SPUK regelingen

In toenemende mate verstrekt het rijk financiële middelen via een tijdelijke, specifieke uitkering. De in het jaar gemaakte, samenhangende kosten zijn zoveel mogelijk ten laste van deze specifieke middelen verantwoord.

Programma 3

SPUK inhalen covid gerelateerde onderwijsvertraging

Dit betreft de slotontvangst van zogenaamde NPO-gelden (Nationaal Programma Onderwijs). Gemeente Ameland heeft deze middelen besteed aan extra inzet op het gebied van dyslexie en preventieve jeugdzorg.

Programma 4

Voorbereidingskosten toekomstplan vliegveld

Betreft kosten externe deskundigen voor planvorming, schetsontwerp, etc. van de toekomstige inrichting en organisatie van vliegveld Ballum.

Opstellen beheerplan wegen, plan De Vleyen en visie speelvoorzieningen

Betreft de inzet van externe adviseurs bij het opstellen van diverse plannen.

Kosten gemeente Leeuwarden voor ondersteuning Geo en BAG

Betreft een planmatige inzet van gemeente Leeuwarden om achterstanden op het gebied van basisregistraties weg te werken.

Baten en lasten grondexploitaties

De baten en lasten van de nog lopende grondexploitaties worden volledig beschouwd als incidenteel.

Programma 6

Diverse baten en lasten projecten energietransitie

Voor diverse projecten op het gebied van duurzaamheid (SAVE, IANOS, H2WATT en dergelijke) worden kosten gemaakt en van rijk, provincie of Europese Unie bijdragen ontvangen.

Programma 7

Kosten evaluatie huisvestingsverordening en projectmanagement grondexploitaties

Betreft de inzet van externe adviseurs voor specifieke werkzaamheden.

Verkoop huurwoning

In 2023 is een huurwoning verkocht als ‘kluswoning’.

Levensloopbestendig maken huurwoningen

Voor een aantal woningen, vooral de zogenaamde bejaardenwoningen, geldt dat bij een huurmutatie plattegrondaanpassingen plaatsvinden en andere kwaliteitsmaatregelen. Hierdoor kunnen deze woningen als meer levensloopbestendig worden geëxploiteerd.

Aanbrengen isolatieglas in monumentale huurwoningen

In monumentale huurwoningen is ‘Fineo-vacuümglas’ aangebracht, als duurzaamheidsmaatregel voor deze woningen.

Verhuiskostenvergoeding huurders en oninbare huren

In verband met het bouwproject ‘Paasduinweg’ zijn aan zittende huurders de verplichte verhuiskostenvergoedingen betaald. Daarnaast is een bedrag aan oninbare huur ten laste van de exploitatie verantwoord.

Overhead

Kosten DOM-project

Dit betreft vooral de kosten van externe adviseurs, verkeerskundig onderzoek en dergelijke in opdracht van de werkgroep DOM Buren (*Dorpsontwikkelingsmethode*).

Dekkingsmiddelen

Kosten schades

Betreft kosten kleine schades en eigen bijdragen bij diverse aansprakelijkheidsstellingen.

Baten uit inruil materiaal en materieel

Wanneer bij inruil blijkt dat een hogere waarde worden ontvangen dan de nog resterende boekwaarde, ontstaan eenmalige baten.

Diverse afrekeningen belastingdienst

Betreft afrekeningen loonheffing en premies over voorgaande jaren.

Kosten grond Trapweg

Voor het gebied Trapweg bleek de noodzaak om extra grond aan te brengen. Een deel hiervan had betrekking op het project bouw 10 koopwoningen en omdat dit project financieel/administratief is afgesloten ontstaat een eenmalig verlies.

Afrekening project bouw 26woningen

Door een onjuiste interpretatie van de laatste facturen van het bouwbedrijf, was in 2022 een schuld in de balans opgenomen; deze schuld blijkt niet te bestaan, dus de vrijval leidt tot een eenmalige bate.

Vrijval BTW verplichting kunstgrasveld

Onder meer door miscommunicatie tussen belastingdienst en gemeente Ameland, blijkt een schuld in verband met een BTW naheffing in verband met de aanleg van het kunstgrasveld verjaard te zijn; de vrijval van deze verplichting leidt tot een eenmalige bate.

Opbrengsten verkoop snippergroen

Betreft niet begrote opbrengsten van verkoop kleine stukjes grond (snippergroen) en de verkoop van een perceel ten behoeve van parkeervoorzieningen supermarkt in Nes.

Eenmalige delen algemene uitkering rijk

Betreft eenmalige vergoedingen voor energietoelagen en voor de invoering van de omgevingswet.

Mutaties bestemmingsreserves

Betreft de mutaties van bestemmingsreserves, die alle als eenmalig worden beschouwd.

Recapitulatie per taakveld

Recapitulatie per taakveld 2023			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning			
Taakveld 0.1 Bestuur	1.325.262	143.145	1.182.117
Taakveld 0.2 Burgerzaken	125.034	49.829	75.206
Taakveld 0.4 Overhead	5.160.080	51.842	5.108.238
Taakveld 0.5 Treasury	-188.465	35.023	-223.489
Taakveld 0.61 OZB woningen	139.821	1.050.180	-910.359
Taakveld 0.62 OZB niet-woningen	16.449	538.233	-521.784
Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	10.603.707	-10.603.707
Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	-125.786	229.889	-355.675
Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-23.035	0	-23.035
Taakveld 0.10 Mutaties reserves	943.333	559.484	383.848
Saldo Bestuur en ondersteuning	7.372.692	13.261.332	-5.888.640
Hoofdstuk 1 Veiligheid			
Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	787.710	57.957	729.752
Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid	155.418	40.553	114.865
Saldo Veiligheid	943.128	98.510	844.618
Hoofdstuk 2 Verkeer, vervoer en waterstaat			
Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer	1.597.591	144.866	1.452.725
Taakveld 2.2 Parkeren	12.761	0	12.761
Taakveld 2.3 Recreatieve havens	194.309	61.443	132.866
Taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen	163.377	16.757	146.620
Saldo Verkeer, vervoer en waterstaat	1.968.038	223.066	1.744.972
Hoofdstuk 3 Economie			
Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling	35.321	0	35.321
Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	72.560	187.303	-114.743
Taakveld 3.4 Economische promotie	428.459	5.738.185	-5.309.725
Saldo Economie	536.340	5.925.488	-5.389.148
Hoofdstuk 4 Onderwijs			
Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs	1.226.277	1.173.046	53.231
Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting	313.536	40.055	273.482
Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.770.344	2.537.678	232.667
Saldo Onderwijs	4.310.158	3.750.778	559.380
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie			
Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering	93.117	19.766	73.352
Taakveld 5.2 Sportaccommodaties	953.293	617.825	335.468
Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	72.632	0	72.632
Taakveld 5.4 Musea	393.196	67.731	325.464
Taakveld 5.6 Media	133.230	3.539	129.691
Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.682.949	0	1.682.949
Saldo Sport, cultuur en recreatie	3.328.417	708.862	2.619.556

Recapitulatie per taakveld 2023			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Hoofdstuk 6 Sociaal domein			
Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	698.198	75.135	623.063
Taakveld 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	227.274	0	227.274
Taakveld 6.3 Inkomensregelingen	304.988	287.833	17.155
Taakveld 6.4 WSW en beschut werk	298.752	115.461	183.291
Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie	52.197	0	52.197
Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	358.488	22.077	336.412
Taakveld 6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	254.427	0	254.427
Taakveld 6.71b Begeleiding (WMO)	86.182	0	86.182
Taakveld 6.71c Dagbesteding (WMO)	40.659	0	40.659
Taakveld 6.72a Jeugdhulp begeleiding	30.039	0	30.039
Taakveld 6.72b Jeugdhulp behandeling	290.978	0	290.978
Taakveld 6.73a Pleegzorg	17.113	0	17.113
Taakveld 6.81a Beschermd wonen (WMO)	-52.005	0	-52.005
Taakveld 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-6.537	0	-6.537
Taakveld 6.82b Jeugdreclassering	4.847	0	4.847
Taakveld 6.82a Jeugdbescherming	107.337	0	107.337
Saldo Sociaal domein	2.712.938	500.505	2.212.432
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu			
Taakveld 7.1 Volksgezondheid	239.507	11.224	228.284
Taakveld 7.2 Riolering	687.985	951.339	-263.355
Taakveld 7.3 Afval	1.271.243	1.527.529	-256.286
Taakveld 7.4 Milieubeheer	801.362	280.673	520.689
Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	47.296	106.480	-59.183
Saldo Volksgezondheid en milieu	3.047.393	2.877.244	170.148
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving	274.851	6.704	268.147
Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.306.269	1.004.597	301.672
Taakveld 8.3 Wonen en bouwen	2.393.617	3.123.953	-730.336
Saldo Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.974.738	4.135.255	-160.517
Saldo	**28.193.843**	**31.481.040**	**-3.287.198**

Gebeurtenissen na balansdatum

Inzichten, van belang voor de financiële positie van de gemeente Ameland, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december 2023. Specifieke feiten of gebeurtenissen die hier benoemd dienen te worden zijn echter niet bekend.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie. Daarmee heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Toelichting
Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau, is het daarmee ook relevant voor de decentrale overheden om het eigen EMU-saldo te volgen. Om de gemeente een beeld te geven van hun aandeel in het gezamenlijke EMU-tekort worden jaarlijks individuele referentiewaarden gepubliceerd door het Ministerie van BZK.

Wanneer het berekende EMU-saldo onder de referentiewaarde valt is de bijdrage van de gemeente aan het totale EMU-saldo geen aandachtspunt, mits de andere overheden zich aan hun referentiewaarden houden. Als het berekende EMU-saldo boven de referentiewaarde uitstijgt, is de bijdrage van de gemeente aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt. Een of meer andere overheden moeten onder hun referentiewaarde blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

Het EMU-saldo van één jaar zegt relatief weinig, Een structureel negatief EMU-saldo is echter wel reden tot zorg; dit geeft aan dat de gemeente jaar-op-jaar meer geld uitgeeft dan de gemeente ontvangt. Andersom kan het ook onwenselijk zijn dat het EMU-saldo enkele jaren op rij een flink positief saldo vertoont. Dit geeft immers aan dat de gemeente mogelijk onnodig geld oppot, terwijl het geld besteed kan worden aan voorzieningen in de gemeente.

Berekening EMU-saldo
In de tabel op de volgende pagina is de berekening van het EMU-saldo voor gemeente Ameland opgenomen:

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)				
		2022	Begroting 2023	2023
A.	Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	426	-2.578	3.671
B.	Mutatie (im)materiële vaste activa	2.979	2.425	10.477
C.	Mutatie voorzieningen	523	182	170
D.	Mutatie voorraden	-781	599	-698
E.	Boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materële vaste activa	-	-	-
F.	**Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)**	**-1.250**	**-5.421**	**-5.937**
G.	EMU-saldo referentiewaarde (conform septembercirculaire 2021)	-919	-1.195	-1.195
H.	**Verschil EMU-saldo en referentiewaarde (F-G)**	**-331**	**-4.226**	**-4.742**

Het EMU-saldo van de gemeente Ameland is in boekjaar 2023 ruim € 5,9 miljoen negatief. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten. Omdat gemeente Ameland een tekort mag hebben van € 1.195.000 (referentiewaarde), wordt de referentiewaarde met een bedrag van € 4.742.000 overschreden.

Gemeente Ameland draagt hiermee negatief bij aan het EMU-saldo van Nederland. Omdat ook de referentiewaarde wordt overschreden, is de bijdrage van Ameland aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt. Een of meer andere overheden moeten onder hun referentiewaarde blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft. Omdat volgens de meerjarenbegroting 2024 – 2027 vanaf 2025 weer positieve saldi worden verwacht, lijkt dit op langere termijn weer goed te komen.

WNT-Verantwoording

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde “topfunctionarissen”. Topfunctionarissen zijn diegenen die leidinggeven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de griffier aangemerkt als topfunctionaris.

Conform de richtlijnen van het BBV worden in de onderstaande tabellen de feitelijke bezoldiging van functionarissen over 2023 en 2022 vergeleken met de geldende norm. Uit de vergelijking blijkt dat er geen sprake is van overschrijding van de geldende normen.

2023		
	Griffier	**Gemeente-secretaris**
	J. Metz	**I. Valk**
Aanvang en einde functievervulling	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband	1,00	1,00
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	90.813	110.315
Beloningen betaalbaar op termijn	20.414	25.558
subtotaal	111.227	135.872
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	**111.227**	**135.872**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de verdering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

2022		
	Griffier	**Gemeente-secretaris**
	J. Metz	**I. Valk**
Aanvang en einde functievervulling	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband	1,00	1,00
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	88.946	106.634
Beloningen betaalbaar op termijn	15.473	18.677
subtotaal	104.418	125.311
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	**104.418**	**125.311**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de verdering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Verantwoording rechtmatigheid

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.
In de waarderingsgrondslagen bij de jaarrekening zijn de algemene grondslagen voor het opstellen van deze rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad niet expliciet bepaald, maar gesteld op 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves als grens voor ‘volledig goedkeurend’ en 3% voor ‘volledig afkeurend’. Gelet op het gestelde in de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV van november 2023, gaat het college uit van een grens van 3%, oftewel een grensbedrag van € 845.815.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In de paragraaf rechtmatigheid is enige aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

3. Overige Gegevens

Bestemming rekeningsaldo

Baten van het boekjaar 2023	€ 31.481.040
Lasten van het boekjaar 2023	€ 28.193.843
Saldo Rekening 2023	€ 3.287.198 (voordelig)

Voorgesteld wordt om het voordelige rekeningsaldo als volgt te bestemmen:

Toevoeging aan de Bestemmingsreserve Projecten	€ 3.287.198

Controleverklaring

VOLGT

Bijlagen

Staat van activa

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
											1,500		
IMMAT, VASTE ACTIVA													
ONTWIKKELING, PLANKOSTEN E.D.													
VOORBEREIDINGSKREDIET DE STELP	-		-916.357	233.990	1.150.347			916.357		0			
Voorbereidingskosten woonstudio's / flexwoningen				2.278				40.662		42.940			
TOTAAL ONTWIKKELING, PLANKOSTEN E.D.		0	-916.357	236.268	1.150.347	0	0	957.020	0	42.940	0	0	0
TOTAAL IMMAT. VASTE ACTIVA		**0**	**-916.357**	**236.268**	**1.150.347**	**0**	**0**	**957.020**	**0**	**42.940**	**0**	**0**	**0**

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
MAT. VASTE ACTIVA													
GRONDEN EN TERREINEN													
AMBTSWONING: AANKOOP GROND	-	15.296	0	0	0	15.296	-	15.296	0	15.296	1,500	229	229
GROND FIETSPAD NES-BUREN 1997	-	22.479	0	0	0	22.479	-	22.479	0	22.479	1,500	337	337
GROND BOSRAND BUREN T.B.V. FIETS- VOETPAD	-	1.683	0	0	0	1.683	-	1.683	0	1.683	1,500	25	25
GROND VERBINDINGSWEG NES-BUREN 1998	-	18.774	0	0	0	18.774	-	18.774	0	18.774	1,500	282	282
GROND VERBINDINGSWEG BALLUM	-	1.243	0	0	0	1.243	-	1.243	0	1.243	1,500	19	19
GROND KRUISPUNT ORANJEWEG/FENNEWEG	-	787	0	0	0	787	-	787	0	787	1,500	12	12
TELLING WEGEN/FIETSPADEN		44.966	0	0	0	44.966		44.966	0	44.966		674	674
VLIEGVELD: AANKOOP	-	112.531	0	0	0	112.531	-	112.531	0	112.531	1,500	1.688	1.688
GRONDEN: AANK KRONKEL, REEWEG BALLUM 2020	-	202.495	0	0	33.879	168.615	-	202.495	0	168.615	1,500	3.037	3.037
GROND PARKEERTERREIN KOOIPLAATS BUREN	-	982	0	0	0	982	-	982	0	982	1,500	15	15
GROND A. DE BRUINSTRAAT HOLLUM	-	533	0	0	0	533	-	533	0	533	1,500	8	8
EIGEND.: AANK. GROND HOLLUM	-	1.835	0	0	0	1.835	-	1.835	0	1.835	1,500	28	28
EIGEND.: AANK. GROND BALLUMERMIEDE	-	45.111	0	0	0	45.111	-	45.111	0	45.111	1,500	677	677
EIGEND.: AANK. GROND TENNISBAAN NES	-	11.114	0	0	0	11.114	-	11.114	0	11.114	1,500	167	167
EIGEND.: AANK. GRONDEN B.B.L. 1999	-	70.751	0	0	0	70.751	-	70.751	0	70.751	1,500	1.061	1.061
EIGEND.: AANK. GROND SMITTEWEG 2001	-	0	0	0	0	0	-	0	0	0	1,500	0	0
GRONDEN: AANK. GROND WESTERGRIEWEG	-	97.365	0	0	0	97.365	-	97.365	0	97.365	1,500	1.460	1.460
GRONDEN: AANK. RUILGROND 2004	-	214.344	0	0	0	214.344	-	214.344	0	214.344	1,500	3.215	3.215
GRONDEN: AANK. GROND MOLENWEG 2009	-	36.912	0	0	0	36.912	-	36.912	0	36.912	1,500	554	554
GRONDEN: AANK. GROND MOLENWEG 2010	-	11.150	0	0	0	11.150	-	11.150	0	11.150	1,500	167	167
GRONDEN: AANK. GROND VERDEKSPAD 2012	-	60.887	0	0	0	60.887	-	60.887	0	60.887	1,500	913	913
GRONDEN: AANK HOGE EGGENWEG, NES 2020		760.013	0	0	0	760.013	-	760.013	0	760.013	1,500	11.400	11.400
GRONDEN: AANK KLAAS GOUMAWEG, NES 2020		9.800	0	0	0	9.800	-	9.800	0	9.800	1,500	147	147
TELLING LANDERIJEN/GRONDEN		1.523.292	0	0	33.879	1.489.412		1.523.292	0	1.489.412		22.849	22.849

OMSCHRIJVING	JAREN AFSCHR.	WAARDE PER 1-1-2023	BEGROOT IN 2023	PLUS IN 2023	MIN IN 2023	WAARDE PER 31-12-2023	JAREN AFSCHR TERM.	WAARDE PER 1-1-2023	IN 2023	WAARDE PER 31-12-2023	PERC 2023 1,500	BEDRAG 2023	LASTEN 2023
GRONDAANKOPEN DE VLEIJEN	-	182.675	0	0	0	182.675	-	182.675	0	182.675	1,500	2.740	2.740
GRONDAANKOPEN DE AANLEG	-	463.615	0	0	0	463.615	-	463.615	0	463.615	1,500	6.954	6.954
Katteplas 2022	-	28.656	0	0	0	28.656	-	28.656	0	28.656	1,500	430	430
TELLING OPENBARE RUIMTE		674.946	0	0	0	674.946		674.946	0	674.946		10.124	10.124
REIN.: GROND BIJ VUILSTORTPLAATS	-	34.425	0	0	0	34.425	-	34.425	0	34.425	1,500	516	516
GROND T.B.V. KAPSCHUUR	-	9.036	0	0	0	9.036	-	9.036	0	9.036	1,500	136	136
TERREIN RWS BALLUMERBOCHT 2006	-	177.500	0	0	0	177.500	-	177.500	0	177.500	1,500	2.663	2.663
TOTAAL GRONDEN EN TERREINEN		2.591.992	0	0	33.879	2.558.112		2.591.992	0	2.558.112		38.880	38.880

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
(BEDRIJFS)GEBOUWEN													
EIGENDOMMEN: AANKOOP VM VVV GEBOUW	25	183.368	0	0	0	183.368	6	44.008	7.335	36.673	1,500	660	7.995
EIGENDOMMEN: AANKOOP KNRM GEBOUW NES 2023	20	0	37.000	0	0	0	18	0	0	0	1,500	0	0
AANKOOP STELP, OUDE LOCATIE 2023	-	0	488.223	0		0	-	0	0	0	1,500	0	0
TELLING EIGENDOMMEN		183.368	525.223	0	0	183.368		44.008	7.335	36.673		660	7.995
OBS HOLLUM: SCHOOL (ONDERB.) 1984	40	137.884	0	0	0	137.884	1	4.505	4.505	0	1,500	68	4.572
OBS HOLLUM: SCHOOL (BOVENB.) 1984	40	321.729	0	0	0	321.729	1	8.043	8.043	0	1,500	121	8.164
OBS HOLLUM: UITBREIDING 2002	25	185.123	0	0	0	185.123	4	30.854	7.714	23.141	1,500	463	8.176
TELLING OPENB. BASISONDERWIJS HOLLUM		644.736	0	0	0	644.736		43.402	20.261	23.141		651	20.912
OBS BALLUM: SCHOOL 1984	40	272.826	0	0	0	272.826	1	6.830	6.830	0	1,500	102	6.932
OBS BALLUM: UITBREIDING 2009	40	251.589	0	0	0	251.589	28	176.112	6.290	169.822	1,500	2.642	8.931
TELLING OPENB. BASISONDERWIJS BALLUM		524.415	0	0	0	524.415		182.941	13.119	169.822		2.744	15.863
BBS HOLLUM: VERBOUW/UITBREIDING 1987	40	97.928	0	0	0	97.928	4	9.793	2.448	7.345	1,500	147	2.595
BBS HOLLUM: BOUW/INR. 3E LOKAAL 1994	40	133.020	0	0	0	133.020	11	39.922	3.629	36.293	1,500	599	4.228
BBS HOLLUM: DIV.AANPASS. 3E LOKAAL 1994	40	7.896	0	0	0	7.896	11	2.373	216	2.158	1,500	36	251
BBS HOLLUM: UITBREIDING 2006	25	61.341	0	0	0	61.341	9	22.037	2.449	19.588	1,500	331	2.779
TELLING BIJZ. BASISONDERWIJS HOLLUM		300.185	0	0	0	300.185		74.124	8.742	65.383		1.112	9.854
BBS NES: SCHOOL NA BRAND 1998	30	907.560	0	0	0	907.560	6	105.433	17.572	87.861	1,500	1.581	19.154
BBS NES: UITBR./AANPASSING SCHOOL 1999	30	70.608	0	0	0	70.608	7	15.908	2.273	13.635	1,500	239	2.511
BBS NES: UITBREIDING SCHOOL 2003/2004	25	238.967	0	0	0	238.967	7	66.910	9.559	57.351	1,500	1.004	10.562
TELLING BIJZ. BASISONDERWIJS NES		1.217.135	0	0	0	1.217.135		188.250	29.403	158.847		2.824	32.227
B.W.S.: UITBREIDING GEBOUW 1990	40	67.843	0	0	0	67.843	7	6.684	955	5.729	1,500	100	1.055
B.W.S.: AANPASSING/UITBREIDING 2000	25	122.937	0	0	0	122.937	3	14.752	4.917	9.835	1,500	221	5.139
B.W.S.: VERNIEUWEN GEBOUW 2011-2013	40	2.848.398	0	0	0	2.848.398	30	2.136.299	71.210	2.065.089	1,500	32.044	103.254
TELLING B.W.S.		3.039.178	0	0	0	3.039.178		2.157.735	77.082	2.080.653		32.366	109.448

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
ACCOMM.: BOUW SPORTHAL HOLLUM 1986	40	699.728	0	0	0	699.728	3	49.417	16.472	32.945	1,500	741	17.214
ACCOMM.: VERBOUW KANTINE GEEL-WIT 2001	25	176.009	0	0	0	176.009	3	21.218	7.073	14.145	1,500	318	7.391
ACCOMM.: BESTUURSKAMER SPORTHAL HOLLUM	25	49.828	0	0	0	49.828	3	5.974	1.991	3.983	1,500	90	2.081
ACCOMM.: ENERGIENEUTR.VERB. HAL NES 2012-2013	40	29.887	0	0	0	29.887	30	22.415	747	21.668	1,500	336	1.083
ACCOMM.: ENERGIENEUTRALE INSTALLATIES 2012 / 2013	20	50.745	0	0	0	50.745	10	25.373	2.537	22.835	1,500	381	2.918
ACCOMM.: Energiemaatregelen sporthallen Nes en Hollum, 2014	20	41.030	0	0	0	41.030	11	22.567	2.052	20.515	1,500	338	2.390
TELLING SPORT		1.047.227	0	0	0	1.047.227		146.963	30.872	116.091		2.204	33.077
MUSEA: AANKOOP MOLEN HOLLUM 2003	25	13.002	0	0	0	13.002	5	2.601	520	2.081	1,500	39	559
MUSEA: MOSTERDMOLEN HOLLUM	25	9.746	0	0	0	9.746	8	3.119	390	2.729	1,500	47	437
TELLING MOLENS		22.748	0	0	0	22.748		5.719	910	4.809		86	996
MUSEA:: VUURTOREN 2004	50	500.000	0	0	0	500.000	32	320.000	10.000	310.000	1,500	4.800	14.800
BUURT- EN CLUBHUIZEN: UITBREIDING DE TOEL 2001	25	4.068	0	0	0	4.068	3	487	162	324	1,500	7	169
TELLING BUURT- EN CLUBHUIZEN		4.068	0	0	0	4.068		487	162	324		7	169
BEGRAAFPL.: VOORZ. AULA HOLLUM 2002	25	38.181	0	0	0	38.181	4	6.363	1.591	4.773	1,500	95	1.686
BEGRAAFPL.: VOORZ. AULA NES 2002	25	2.717	0	0	0	2.717	4	453	113	340	1,500	7	120
BEGRAAFPL.: VOORZ. AULA NES 2004/2005	25	388.083	0	0	0	388.083	7	108.745	15.535	93.210	1,500	1.631	17.166
TELLING BEGRAAFPLAATSEN		428.981	0	0	0	428.981		115.562	17.239	98.322		1.733	18.973
BRANDWEER: GARAGE NES 2000	40	497.061	0	0	0	497.061	18	223.677	12.427	211.251	1,500	3.355	15.782
BRANDWEER: AMBULANCESTALLING 2003	25	98.342	0	0	0	98.342	5	19.668	3.934	15.734	1,500	295	4.229
TELLING BRANDWEER		595.403	0	0	0	595.403		243.345	16.360	226.985		3.650	20.010

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
REIN.: MILIEUSTRAAT / BEHEERDERSLOGE 2015	20	268.374	0	0	0	268.374	12	161.024	13.419	147.606	1,500	2.415	15.834
TELLING AFVALINZAMELING ALGEMEEN		268.374	0	0	0	268.374		161.024	13.419	147.606		2.415	15.834
AMBTSWONING RENOVATIE 2022 / 2023	20	532.547	61.230	61.144	0	593.691	20	532.547	29.685	564.006	1,500	7.988	37.673
TELLING AMBTSWONING		532.547	61.230	61.144	0	593.691		532.547	29.685	564.006		7.988	37.673
HUISVSTNG: UITBREIDING 1998	40	1.244.078	0	0	0	1.244.078	15	465.357	31.024	434.333	1,500	6.980	38.004
HUISVSTNG: AANPASSINGEN 2009	20	32.606	0	0	0	32.606	6	9.782	1.630	8.152	1,500	147	1.777
TELLING HUISVESTING		1.276.684	0	0	0	1.276.684		475.139	32.654	442.485		7.127	39.781
HUISVSTNG BUITNDNST: UITBR. 1996	40	435.606	0	0	0	435.606	13	145.745	11.211	134.534	1,500	2.186	13.397
HUISVSTNG BUITNDNST: VM SOC. WERKPL. 1990	40	145.870	0	0	0	145.870	7	29.564	4.223	25.340	1,500	443	4.667
HUISVSTNG BUITNDNST: KAPSCHUUR 2000 / 2023	20	8.219	56.781	35.664	0	43.883	20	8.219	0	43.883	1,500	123	123
Opslagloods Buitendienst incl sleufsilo's 2020	15	347.986	0	0	0	347.986	12	278.389	23.199	255.190	1,500	4.176	27.375
ZOUTLOODS VERVANGING 2022	20	72.804	0	0	0	72.804	19	69.164	3.640	65.524	1,500	1.037	4.678
HERINRICHTING BUITENDIENSTTERREIN 2024	20	0	0	0	0	0	19	0	0	0	1,500	0	0
TELLING HUISVESTING BUITENDIENST		1.010.486	56.781	35.664	0	1.046.150		531.081	42.274	524.471		7.966	50.240
OPENBAARTOILET BALLUMERBOCHT 2024	20	0	0	0	0	30.000	19	0	0	0	1,500	0	0
TELLING OPENBARE RUIMTE		0	0	0	0	30.000		0	0	0		0	0
NIEUWE STELP 2024	50	0	10.491.357	9.281.679		9.281.679	-	0	0	9.281.679	1,500	0	0
TOTAAL (BEDRIJFS)GEBOUWEN		11.595.535	11.134.591	9.378.487	0	21.004.022		5.222.327	349.517	14.251.297		78.335	427.852

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
WONINGBOUW													
WONINGBEDRIJF: MAT.VASTE ACTIVA	-	16.825.337	0	0	0	16.825.337	-	15.278.599	130.357	15.148.241	1,500	229.179	359.536
TOTAAL WONINGBOUW		16.825.337	0	0	0	16.825.337		15.278.599	130.357	15.148.241		229.179	359.536

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
GROND-, WEG- EN WATERBOUWKUNDIGE WERKEN													
PUTTEN BLUSWATERVOORZIENING 2023	20	0	42.500	37.855	0	37.855	20	0	1.893	35.962	1,500	0	1.893
VERBETEREN SMITTEWEG 2002	25	413.332	0	0	0	413.332	4	68.786	17.197	51.590	1,500	1.032	18.228
RECONSTRUCTIE BRAMERDUINENPAD ENZ. 2004	25	213.242	0	0	0	213.242	6	51.178	8.530	42.648	1,500	768	9.297
RECONSTRUCTIE DORPSKERN BUREN 2005	20	475.850	0	0	0	475.850	3	71.378	23.793	47.585	1,500	1.071	24.863
RECONSTRUCTIE KOOIWEG 2013 / 2014 (afronding 2014)	20	568.068	0	0	0	568.068	11	312.437	28.403	284.034	1,500	4.687	33.090
VERBINDINGSWEG 2015 en 2016	20	1.921.912	0	0	0	1.921.912	13	1.249.243	96.096	1.153.147	1,500	18.739	114.834
Betonnen fietspaden 2017//2019	30	1.115.563	0	0	0	1.115.563	26	966.821	37.185	929.636	1,500	14.502	51.688
Reconstructie dorpskern Nes 2017/2020	20	3.245.180	0	0	0	3.245.180	17	2.758.827	162.284	2.596.543	1,500	41.382	203.666
Fietspad Hagedoornveld 2020 (deel 2021)	30	417.970	31.098	32.140	0	450.110	27	376.828	15.147	393.821	1,500	5.652	20.799
VERNIEUWING FIETSPAD NOORDWAL 2021	30	200.000	0	0	0	200.000	28	186.667	6.667	180.000	1,500	2.800	9.467
TELLING WEGEN (maatschappelijk nut)		8.571.118	31.098	32.140	0	8.603.258		6.042.165	395.301	5.679.004		90.632	485.933
Duurzame openbare verlichting 2017 / 2018 / 2019	20	819.177	0	0	0	819.177	16	655.244	40.953	614.291	1,500	9.829	50.781
TELLING OPENBARE VERLICHTING (maatschappelijk nut)		819.177	0	0	0	819.177		655.244	40.953	614.291		9.829	50.781
PARKEERTERREIN WESTERLAAN HOLLUM 2022 / 2023	20	72.452	77.548	0	0	72.452	20	72.452	3.623	68.829	1,500	1.087	4.709
VERDEKSPAD INCL. BUSLUS 2007	20	79.355	0	0	0	79.355	5	19.740	3.948	15.792	1,500	296	4.244
PARKEERTERREIN ROOSDUNEN 2017	30	83.989	0	0	0	83.989	24	67.191	2.800	64.392	1,500	1.008	3.808
PARKEERTERREIN OMGEVING VEERDAM 2024	20		0	0	0	0	20	0	0	0	1,500	0	0
TELLING PARKEERTERREINEN (maatschappelijk)		235.796	77.548	0	0	235.796		159.383	10.370	149.013		2.391	12.761
VLIEGVELD: VERHARDEN PAD TANKPLAATS 2013	20	47.260	0	0	0	47.260	10	23.630	2.363	21.267	1,500	354	2.717
VLIEGVELD: VERHARDEN PAD LIER 2013	20	7.550	0	0	0	7.550	10	3.775	378	3.398	1,500	57	434
VLIEGVELD: DRAINAGE STARTBAAN 2013	25	10.762	0	0	0	10.762	15	6.458	431	6.027	1,500	97	527
VLIEGVELD: Helikopter platform 2018	15	31.023	0	0	0	31.023	10	20.682	2.068	18.614	1,500	310	2.378
VLIEGVELD: KWALITEITSIMPULS, TOTAAL GEBOUW 2024	40		0	0		0	40	0	0	0	1,500	0	0
VLIEGVELD: KWALITEITSIMPULS, INFRASTRUCTUUR 2024	20		0	0		0	20	0	0	0	1,500	0	0
TELLING VLIEGVELD (economisch nut)		96.595	0	0	0	96.595	105	54.545	5.239	49.306		818	6.057

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
VEERDIENSTEN: VEERDAM 2004	30	93.000	0	0	0	93.000	12	37.200	3.100	34.100	1,500	558	3.658
Veerdam, bestrating e.d. 2017 / 2019	20	1.352.525	0	0	0	1.352.525	16	1.073.369	67.086	1.006.284	1,500	16.101	83.186
TELLING VEERDIENSTEN (economisch nut)		1.445.525	0	0	0	1.445.525		1.110.569	70.186	1.040.384		16.659	86.844
KUNSTGRASVELD NES/BUREN, onderbouw 2016	30	163.378	0	0	0	163.378	23	124.149	5.398	118.751	1,500	1.862	7.260
HEKKEN TENNISBAAN NES 2022 (vervanging)	25	20.209	0	0	0	20.209	24	19.401	808	18.593	1,500	291	1.099
KUNSTGRASVELD NES/BUREN, mat 2016	15	225.000	0	0	0	225.000	8	80.000	10.000	70.000	1,500	1.200	11.200
SPORTVOORZIENINGEN NIEUWE STELP 2023 / 2024	20		150.000	205.047	0	205.047	0	0	0	205.047	1,500	0	0
TELLING GROENE VELDEN EN TERRREINEN (economisch nut)		408.588	150.000	205.047	0	613.634		223.550	16.206	412.391		3.353	19.559
DE VLEIJEN: AANLEG FASE I	40	1.713	0	0	0	1.713	2	118	59	59	1,500	2	61
DE VLEIJEN: AANLEG FASE II	40	19.068	0	0	0	19.068	3	1.897	632	1.265	1,500	28	661
DE VLEIJEN: AANLEG FASE III (TERR.)	40	5.732	0	0	0	5.732	4	730	183	548	1,500	11	193
DE VLEIJEN: FILTERS, POMPEN, ETC. 2024	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,500	0	0
TELLING DE VLEIJEN (maatschappelijk nut)		26.513	0	0	0	26.513		2.745	874	1.871		41	915
PASSANTENHAVEN: AANKOOP 2004	30	193.000	0	0	0	193.000	12	78.799	6.567	72.232	1,500	1.182	7.749
PASSANTENHAVEN: DRIJVENDE STEIGER 2014 (Vervanging)	30	56.991	0	0	0	56.991	21	39.893	1.900	37.994	1,500	598	2.498
Herinrichting jachthaven 2021 / 2022	20	1.642.825	0	0	0	1.642.825	19	1.560.684	82.141	1.478.543	1,500	23.410	105.552
TELLING PASSANTENHAVEN (ecnonomisch nut)		1.892.816	0	0	0	1.892.816		1.679.376	90.608	1.588.769		25.191	115.798
REIN.: CIVTECHN.WERK MILIEUSTRAAT 2015 (Nieuw)	30	659.720	0	0	0	659.720	22	483.794	21.991	461.804	1,500	7.257	29.248
Hek milieustraat 2023	25		15.000	5.917	0	30.000	25	0	237	5.681	1,500	0	237
Vetafscheider 2022	10	0	0	0	0	30.000	10	0	0	0	1,500	0	0
TELLING AFVALINZAMELING ALGEMEEN (economisch nut met heff.)		659.720	15.000	5.917	0	719.720		483.794	22.227	467.484		7.257	29.484

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
											1,500		
RIOLERING: AANSLUITINGEN 1976 - 1984	50	7.364.819	0	0	0	7.364.819	8	720.240	90.030	630.210	1,500	10.804	100.834
RIOLERING: OVERSTORT POLDERWEG 1997	50	224.988	0	0	0	224.988	25	113.085	4.523	108.561	1,500	1.696	6.220
RIOLERING: AANSLUITEN 16 PERCELEN 1998	50	95.245	0	0	0	95.245	25	47.635	1.905	45.730	1,500	715	2.620
RIOLERING: UITBREIDING ACHTERDIJKENWEG 1998	50	12.543	0	0	0	12.543	25	6.271	251	6.020	1,500	94	345
RIOLERING: OVERSTORT VERDEKSPAD 2000/2007	50	392.483	0	0	0	392.483	35	275.463	7.870	267.592	1,500	4.132	12.002
RIOLERING: OVERSTORT SMITTEWEG 2003	50	38.165	0	0	0	38.165	30	22.900	763	22.137	1,500	344	1.107
RIOLERING: SLOOT REEWEG BUREN 2003	50	3.355	0	0	0	3.355	30	2.014	67	1.947	1,500	30	97
RIOLERING: JAN ROEPESPAD 2003	25	230.738	0	0	0	230.738	5	46.148	9.230	36.918	1,500	692	9.922
RIOLERING: KLEIN VAARWATERWEG 2003	25	145.985	0	0	0	145.985	5	29.198	5.840	23.358	1,500	438	6.277
RIOLERING: RIOLERINGSWERKEN 2004	50	84.297	0	0	0	84.297	31	52.264	1.686	50.578	1,500	784	2.470
RIOLERING: RIOLERINGSWERKEN 2005	50	19.514	0	0	0	19.514	32	12.490	390	12.100	1,500	187	578
RIOLERING: RIOLERINGSWERKEN 2012	50	44.994	0	0	0	44.994	39	35.096	900	34.196	1,500	526	1.426
RIOLERING: Reconstructie NES 2018/2020	50	1.202.821	0	0	0	1.202.821	47	1.130.652	24.056	1.106.595	1,500	16.960	41.016
RIOLERING: Regenwatersysteem Hollum 2019/2020	50	233.322	0	0	0	233.322	47	219.322	4.666	214.656	1,500	3.290	7.956
TELLING RIOLERING (economisch nut met heffing)		10.093.269	0	0	0	10.093.269		2.712.776	152.178	2.560.597		40.692	192.870
HUISVSTNG BUITNDNST: INR. TERREIN 2024 (economisch nut)	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,500	0	0
OPENBARE RUIMTE EN INFRA. DE NIEUWE STELP 2023 / 2024	20	0	600.000	185.687	0	185.687	0	0	0	185.687	1,500	0	0
TOTAAL GROND-, WEG- EN WATERBOUWKUNDIGE WERKEN		24.249.116	916.146	466.645	0	24.769.844		13.124.147	806.034	12.784.758		196.862	1.002.897

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
MATERIAAL / MATERIEEL													
Electrische transporter (voor gaten) Vliegveld 2022	8	8.000	0	0	0	8.000	7	12.573	1.796	10.777	1,500	189	1.985
VOERTUIG MET AANHANGER BRANDWEER VLIEGVELD 2023	8		8.000	0		0	8	0	0	0	1,500	0	0
TELLING VLIEGVELD		8.000	8.000	0	0	8.000	15	12.573	1.796	10.777	3	189	1.985
HOOGWATERSIGNALERING MATRIXBORD 2023	5	0	25.000	25.329	0	25.329	5	0	5.066	20.263	1,500	0	5.066
TELLING VEERDAM		0	25.000	25.329	0	25.329		0	5.066	20.263		0	5.066
WSW: AANHANGWAGEN 2014 (Hapert)	10	5.739	0	0	0	5.739	1	574	574	0	1,500	9	583
WSW: John Deere Gator HPX815E 2019	10	17.028	0	0	0	17.028	6	10.217	1.703	8.514	1,500	153	1.856
WSW: Aanhangwagen 2024	10	0	0	0	0	0		0	0	0	1,500	0	0
TELLING SOCIALE WERKVOORZIENING		22.767	0	0	0	22.767		10.791	2.277	8.514		162	2.439
RIOLERING: KOLKENZUIGER 2025	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,500	0	0
TELLING RIOLERING		0	0	0	0	0		0	0	0		0	0
Chassis + opbouw zijlader 2020	8	230.531	0	0	0	230.531	5	144.082	28.816	115.265	1,500	2.161	30.978
Zjilader, weeginstallatie 2020	8	36.595	0	0	0	36.595	5	22.872	4.574	18.298	1,500	343	4.917
Achterlader 2020	10	142.715	0	0	0	142.715	5	89.197	17.839	71.358	1,500	1.338	19.177
TELLING REINIGING		267.126	0	0	0	409.841	15	256.151	51.230	204.921	5	3.842	55.072
HUISVSTNG BUITNDNST: TANKPLAATS 2009	15	24.032	0	0	0	24.032	1	1.548	1.548	0	1,500	23	1.571
BUITNDNST: ZOUTSTROOIER 2012 (grote)	15	29.400	0	0	0	29.400	4	8.363	2.091	6.272	1,500	125	2.216
BUITNDNST: HEFBRUG 2014	20	12.580	0	0	0	12.580	12	7.548	629	6.919	1,500	113	742
BUITNDNST: HAAK voor kraanhaakarmauto 2014	10	9.070	0	0	0	9.070	1	894	894	0	1,500	13	908
Shovel 2016	10	121.796	0	0	0	121.796	3	36.539	12.180	24.359	1,500	548	12.728
Minikraantje plus aanhanger 2016	10	25.064	0	0	0	25.064	3	6.266	2.089	4.177	1,500	94	2.183
Trekker kunstgrasveld 2016	10	12.151	0	0	0	12.151	3	3.645	1.215	2.430	1,500	55	1.270
Kraan-haakarm 2017	8	220.701	0	0	0	220.701	2	55.175	27.588	27.588	1,500	828	28.415
Bebakeningswagen 2017	8	10.100	0	0	0	10.100	2	2.525	1.263	1.263	1,500	38	1.300

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
Container kadaverkoeling 2017	8	6.425	0	0	0	6.425	2	1.606	803	803	1,500	24	827
Lage laadbak met afsluitbare klep (haakarmauto) 2018	10	12.570	0	0	0	12.570	5	6.285	1.257	5.028	1,500	94	1.351
Maai-unit sport (aanbouw trekker) 2018	8	11.439	0	0	0	11.439	3	4.290	1.430	2.860	1,500	64	1.494
Iveaco Daily 54-BKK-8 Monteur 2018	8	70.124	0	0	0	70.124	3	26.296	8.765	17.531	1,500	394	9.160
Vetvangcontainer 2018	8	7.976	0	0	0	7.976	3	2.991	997	1.994	1,500	45	1.042
Iveco Daily 35C14A8 Hovenier 2018	8	40.773	0	0	0	40.773	3	15.290	5.097	10.193	1,500	229	5.326
Iveco Daily 35C14AB Straatwerk 2018	8	40.060	0	0	0	40.060	3	15.022	5.007	10.015	1,500	225	5.233
BUITNDNST: FORD IVECO MAAIPLOEG 2018	8	32.654	0	0	0	32.654	3	12.245	4.082	8.164	1,500	184	4.265
BUITNDNST: FORD IVECO TIMMERMAN 2018	8	34.578	0	0	0	34.578	3	12.967	4.322	8.644	1,500	194	4.517
Ransomes HR300 maaimachine bermen 2019	5	49.095	0	0	0	49.095	1	9.819	9.819	0	1,500	147	9.966
John Deere 5100R: Trekker strand 2019 + frontaftakas	5	74.255	0	0	0	74.255	1	14.851	14.851	0	1,500	223	15.074
Fiat Ducato V-381-ZR	8	28.368	0	0	0	28.368	4	14.184	3.546	10.638	1,500	213	3.759
Fiat Ducato VDK76F	8	22.941	0	0	0	22.941	4	11.471	2.868	8.603	1,500	172	3.040
Ducker USM 21 Klepelmaaier bermen 2019	5	15.000	0	0	0	15.000	1	2.429	2.429	0	1,500	36	2.465
Grote sneeuwploeg 2023	8		12.000	0	0	0	8	0	0	0	1,500	0	0
Trilplaat / zuignap / hefunit 2021	10	7.929	0	0	0	7.929	8	6.343	793	5.550	1,500	95	888
Houtsnippermachine 2023	10		41.476	41.476	0	41.476	10	0	4.148	37.328	1,500	0	4.148
Kleine zoutstrooier 2023	8		10.000	0	0	0	10	0	0	0	1,500	0	0
Trekker sport 2023	10		90.000	0	0	0	10	0	0	0	1,500	0	0
Toyota Hi-Lux (opzichter) 2021	8	34.664	0	0	0	30.000	6	26.741	4.457	22.284	1,500	401	4.858
Nissan (elektrisch) 2022	8	47.628	0	0	0	30.000	7	41.675	5.954	35.721	1,500	625	6.579
Veeg- en zuigmachine 2023	8		200.000	0	0	30.000	8	0	0	0	1,500	0	0
Fiat Doblo 2023	8		40.000	0	0	30.000	8	0	0	0	1,500	0	0
Fiat Doblo 2023 elektrisch	8		45.000	0	0	30.000	8	0	0	0	1,500	0	0
Toyota Hi-Lux 2022 (ongedierte)	8	0	0	38.394	0	38.394	8	0	4.799	33.594	1,500	0	4.799
Ford Ranger (strand)	8		45.000	58.732	0	58.732	8	0	7.342	51.391	1,500	0	7.342
Nissan Visia (uit 2016; overname Friesland Lease) 2023	5		0	8.842	0	8.842	5	0	1.768	7.074	1,500	0	1.768
Kop voor shovel 2023	8		8.000	0	0	0	8	0	0	0	1,500	0	0
Werktuigdrager knippen hagen 2021	8	49.041	0	0	0	49.041	6	36.781	6.130	30.651	1,500	552	6.682
Aanhangwagen Titan (werktuigdrager) 2022	8	9.582	0	0	0	9.582	7	8.384	1.198	7.186	1,500	126	1.323
Platte bak met schotten (aanhanger) 2023	8		20.000	0	0	0	8	0	0	0	1,500	0	0
Zitmaaier sportvelden 2023 (Majoor)	8	0	12.000	0	0	0	8	0	0	0	1,500	0	0
Front klepelmaaier bermen buitengebied, 2023 (Spearhead)	8	0	10.000	8.635	0	8.635	8	0	1.079	7.556	1,500	0	1.079
WSW Frontmaaier 2023	5		35.000	33.599	0	33.599	5	0	6.720	26.879	1,500	0	6.720
Peugeot partner, elektrisch, 2023	8	0	45.000	0	0	0	8	0	0	0	1,500	0	0
Draaibank, 2023	20	0	17.637	17.637	0	17.637	20	0	882	16.755	1,500	0	882
Mobiele badkamer, 2023	10	0	13.400	12.895	0	12.895	10	0	1.289	11.605	1,500	0	1.289
TELLING MATERIAAL / MATERIEEL BUITENDIENST		1.059.997	644.513	220.209	0	1.377.914		392.173	161.327	451.056		5.883	167.210
TOTAAL MATERIAAL / MATERIEEL		1.357.889	677.513	245.538	0	1.843.851		671.688	221.696	695.530		10.075	231.771

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
OVERIGE MACHINES, APPARATEN, INSTALLATIES													
VLIEGVELD: ONDERGR.TANKINSTALLATIE 2011	20	127.650	0	0	0	127.650	9	59.070	6.563	52.506	1,500	886	7.449
TELLING VLIEGVELD		127.650	0	0	0	127.650		59.070	6.563	52.506		886	7.449
B.W.S.: INSTALLATIES 2012 / 2013	20	884.690	0	0	0	884.690	10	442.345	44.234	398.110	1,500	6.635	50.870
B.W.S.: ENERGIENEUTRALE INSTALLATIES 2012 / 2013	20	279.951	0	0	0	279.951	10	139.976	13.998	125.978	1,500	2.100	16.097
TELLING B.W.S.		1.164.641	0	0	0	1.164.641		582.321	58.232	524.088		8.735	66.967
Schoonmaakmachine 2023	8		14.433	14.433	0	14.433	8	0	1.804	12.629	1,500	0	1.804
TELLING ACCOMMODATIES SPORT		0	14.433	14.433	0	14.433		0	1.804	12.629		0	1.804
GR.VELDEN: Slangenwagen (beregeningsinstallatie) 2022	8	9.075	0	0	0	9.075	7	7.941	1.134	6.806	1,500	119	1.253
GR.VELDEN: Top-air beluchter, 2022	10	16.680	0	0	0	16.680	9	15.012	1.668	13.344	1,500	225	1.893
VERLICHTING GEEL WIT 2023	20		25.000	0	0	0	20	0	0	0	1,500	0	0
TELLING GROENE VELDEN EN TERREINEN		25.755	25.000	0	0	25.755		22.952	2.802	20.150		344	3.147
REIN.: WEEGBRUG + APP. Milieustraat 2015 (aanpassing)	10	42.524	0	0	0	42.524	2	8.505	4.252	4.252	1,500	128	4.380
Weegcellen weegbrug 2022	10	5.973	0	0	0	5.973	9	5.376	597	4.778	1,500	81	678
TELLING AFVALINZAMELING ALGEMEEN		48.497	0	0	0	48.497		13.881	4.850	9.031		208	5.058
GPS Ontvanger 2023	4		13.000	0	0	0	4	0	0	0	1,500	0	0
TELLING OMGEVINGSVERGUNNINGEN		0	13.000	0	0	0		0	0	0		0	0

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
HUISVSTNG: LUCHTBEH.INSTALLATIE 2009	20	12.691	0	0	0	12.691	6	3.807	635	3.173	1,500	57	692
HUISVSTNG: DIVERSE INSTALLATIES 2009	15	13.369	0	0	0	13.369	1	891	891	0	1,500	13	905
HUISVSTNG: AIRCO RAADSZAAL 2014	15	12.450	0	0	0	12.450	6	4.980	830	4.150	1,500	75	905
HUISVSTNG: Luchtbehandeling archiefruimte	15	11.052	0	0	0	11.052	7	5.304	758	4.546	1,500	80	837
HUISVSTNG: CV - INST./LUCHTBEH. 2016 (vervanging)	15	8.302	0	0	0	8.302	9	4.981	553	4.428	1,500	75	628
HUISVSTNG: GELUIDSAPPARATUUR 2019	8	37.333	0	0	0	37.333	4	18.666	4.667	14.000	1,500	280	4.947
HUISVSTNG: CAMERASYSTEEM 2021	8	40.671	0	0	0	40.671	6	30.503	5.084	25.419	1,500	458	5.541
Vervanging installaties gemeentehuis 2021 / 2022	15	570.331	0	54.656	0	624.987	14	529.780	41.745	542.691	1,500	7.947	49.692
TELLING HUISVESTING		706.199	0	54.656	0	760.856		598.913	55.163	598.407		8.984	64.147
HUISVSTNG BUITNDNST: HIJSMAT. ARBO 2004, vervanging 2023	15	0	24.149	0	0	0	15	0	0	0	1,500	0	0
TELLING HUISVESTING BUITENDIENST		0	24.149	0	0	0		0	0	0		0	0
TOTAAL OVERIGE MACHINES, APPARATEN, INSTALLATIES		2.072.742	76.582	69.090	0	2.141.832		1.277.136	129.415	1.216.812		19.157	148.572

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
OVERIGE ACTIVA													
INVENTARIS SPORTHALLEN 2021	15	100.921	0	0	0	100.921	13	88.027	6.771	81.255	1,500	1.320	8.092
TELLING ACCOMMODATIES SPORT		100.921	0	0	0	100.921		88.027	6.771	81.255		1.320	8.092
DE VLEIJEN: TOREN zuidplas 2016	10	14.353	0	0	0	14.353	5	5.741	1.148	4.593	1,500	86	1.234
DE VLEIJEN: KABELBAAN zuidplas 2016	10	5.840	0	0	0	5.840	3	1.947	649	1.298	1,500	29	678
DE VLEIJEN: JUNGLEBRUG (3 ELEMENTEN) zuidplas 2018	10	8.053	0	0	0	8.053	5	4.027	805	3.221	1,500	60	866
DE VLEIJEN: VLOT + STEIGERS 2017 zuidplas 2019	10	6.788	0	0	0	6.788	6	4.073	679	3.394	1,500	61	740
DE VLEIJEN: KNUPPELBRUG noordplas 2019	10	9.099	0	0	0	9.099	6	5.459	910	4.549	1,500	82	992
DE VLEIJEN: Walbeschoeiing (hokje met steiger) zuidplas 2022	10	29.600	0	0	0	29.600	9	26.640	2.960	23.680	1,500	400	3.360
OPENL.REC: RUITER- EN MENROUTES 2005	20	33.049	0	0	0	33.049	3	4.960	1.653	3.306	1,500	74	1.728
OPENL.REC: Schip Abraham Fock Stay Okay 2017	10	11.261	0	0	0	11.261	3	3.754	1.251	2.503	1,500	56	1.308
OPENL.REC: Buren Combi-speeltoestel) Farbrieksweg 2018	10	9.464	0	0	0	9.464	5	4.732	946	3.786	1,500	71	1.017
OPENL.REC: Hollum Speelbos Verdwenen dorp 2018	10	8.875	0	0	0	8.875	5	4.437	887	3.550	1,500	67	954
OPENL.REC: Hollum Speelbos Speelroute 2019	10	21.679	0	0	0	21.679	6	13.007	2.168	10.840	1,500	195	2.363
Ondergr. container strandovergang Hollum, overname KV 2021	8	4.027		4.027		8.053	6	3.020	1.174	5.872	1,500	45	1.220
PUMPTRACKBAAN 2023	15	0	177.000	0	0	0	15	0	0	0	1,500	0	0
HEKWERK OERD, UITKIJKPLATEAU 2023	10	0	15.000	0	0	0	10	0	0	0	1,500	0	0
TOILETVOORZIENING OERDHUT 2023	5	0	11.510	11.510	0	11.510	5	0	2.302	9.208	1,500	0	2.302
TELLING OPENB. RUIMTE EN (OPENLUCHT) RECREATIE		162.087	409.960	15.537	0	177.624		81.796	17.534	79.799		1.227	18.761
STRANDREC.: DOUCHES BADSTRANDEN 2023	10		12.000	0	0	0	10	0	0	0	1,500	0	0
STRANDREC.: UNIT NES 2020	10	107.400	0	0	0	107.400	7	75.180	10.740	64.440	1,500	1.128	11.868
STRANDREC.: UNIT BUREN 2020	10	107.400	0	0	0	107.400	7	75.180	10.740	64.440	1,500	1.128	11.868
STRANDREC.: Unit Hollum 2023	10		125.300	125.300	0	125.300	10	0	12.530	112.770	1,500	0	12.530
TELLING STRANDRECREATIE		214.800	137.300	125.300	0	340.100		150.360	34.010	241.650		2.255	36.265

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
											1,500		
ELEKTRISCHE STRANDROLSTOELEN (twee) 2021	4	13.416	0	0	0	13.416	2	6.708	3.354	3.354	1,500	101	3.455
ELEKTRISCHE STRANDROLSTOEL 2020, vervanging 2023	4		8.000	0	0	0	4	0	0	0	1,500	0	0
MAX mobielen (twee) 2022	8	25.260	0	0	0	25.260	7	22.103	3.158	18.945	1,500	332	3.489
TELLING SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE		38.676	8.000	0	0	38.676		28.811	6.512	22.299		432	6.944
REIN: Ondergrondse containers, voorraad (2021)		22.603	0	0	22.603	0	-	22.603	0	0	1,500	339	339
REIN: twee afzetcontainers glas (verpakkingsglas) 2023	10	0	35.000	0	0	0	10	0	0	0	1,500	0	0
TELLING AFVALINZAMELING ALGEMEEN		22.603	35.000	0	22.603	0		22.603	0	0		339	339
REIN.: MINICONTAINERS 2014 (vervanging)	15	217.474	0	0	0	217.474	6	86.990	14.498	72.491	1,500	1.305	15.803
REIN: 3 Persontainers 2018	10	107.983	0	0	0	107.983	5	53.992	10.798	43.193	1,500	810	11.608
Ondergrondsecontainers, nieuw vakantieonderkomens 2020	15	38.461				38.461	12	30.384	2.532	27.852	1,500	456	2.988
Ondergrondsecontainers overname OMRIN, 2021 (2e hands) dorpen	8	65.702				65.702	6	49.277	8.213	41.064	1,500	739	8.952
Ondergrondsecontainers overname OMRIN, 2021 (2e hands) vak. ond.	8	529.373				529.373	6	397.030	66.172	330.858	1,500	5.955	72.127
Ondergrondse containers Qurios, overname 2022 (2e hands)	10	22.147	0	0	0	22.147	9	19.932	2.215	17.718	1,500	299	2.514
Ondergrondsecontainers, nieuw (extra) campings, 2020	15	146.153	0	18.297		164.450	12	116.867	11.264	123.901	1,500	1.753	13.017
TELLING AFVALINZAMELING HUISHOUDELIJK AFVAL		1.127.293	0	18.297	0	1.145.591		754.471	115.691	657.077		11.317	127.008
REIN: Bedrijfscontainers (aanvullend papier en gft) 2015	10	81.802	0	0	0	81.802	2	16.360	8.180	8.180	1,500	245	8.426
REIN: Glascontainers bedrijven (verzamelplekken) 2015	15	24.295	0	0	0	24.295	7	11.338	1.620	9.718	1,500	170	1.790
REIN: Glascontainers 2016	15	13.555	0	0	0	13.555	8	7.229	904	6.326	1,500	108	1.012
Ondergrondsecontainers veerdam (5) overname KV 2021	8	22.698				22.698	6	17.024	2.837	14.186	1,500	255	3.093
Ondergrondse containers (2), nieuw Klein Vaarwaterweg 2020	15	7.692	0	8.524		16.216	13	6.667	1.168	14.022	1,500	100	1.268
Glascontainers, 19 stuks gegalvaniseerd 2023	15	0	60.000	29.955	0	29.955	15	0	1.997	27.958	1,500	0	1.997
TELLING AFVALINZAMELING BEDRIJVEN		150.042	60.000	38.479	0	188.521		58.618	16.706	80.390		879	17.586

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023 1,500	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
HUISVSTNG: BUREAUSTOELEN 2009	15	3.282	0	0	0	3.282	1	219	219	0	1,500	3	222
HUISVSTNG: FIETSOVERKAPPING 2009	15	10.333	0	0	0	10.333	1	689	689	0	1,500	10	699
HUISVSTNG: FIETS- en motorstalling 2015	10	11.403	0	0	0	11.403	2	2.281	1.140	1.140	1,500	34	1.174
HUISVSTNG: VERBOUW KCC, etc. 2015	15	118.247	0	0	0	118.247	7	55.182	7.883	47.299	1,500	828	8.711
HUISVSTNG: INRICHTING KANTOREN (diversen) 2016	15	6.813	0	0	0	6.813	8	3.634	454	3.179	1,500	55	509
HUISVSTNG: tapijt 2015	10	21.252	0	0	0	21.252	2	4.250	2.125	2.125	1,500	64	2.189
HUISVSTNG: Vervanging keuken 2019	15	14.629	0	0	0	14.629	11	10.728	975	9.752	1,500	161	1.136
HUISVESTING: Bureaustoelen 2021	15	20.938	0	0	0	20.938	13	18.147	1.396	16.751	1,500	272	1.668
HUISVESTING: Meubilair 2024	15	0	0	7.241	0	7.241	0	0	0	7.241	1,500	0	0
TELLING HUISVESTING		206.897	0	7.241	0	214.138		95.129	14.881	87.488		1.427	16.308
BIJDRAGE STAM NIEUWBOUW MUSEA	40	2.131.832	0	0	0	2.131.832	26	1.389.650	53.448	1.336.202	1,500	20.845	74.293
BIJDRAGE STAM ACT.UREN NIEUWBOUW MUSEA	40	173.504	0	0	0	173.504	26	113.100	4.350	108.750	1,500	1.697	6.047
TOTAAL BIJDRAGE ACTIVA EIGENDOM DERDEN		2.305.336	0	0	0	2.305.336		1.502.750	57.798	1.444.952		22.541	80.339
ACTIVA OBO	-	170.399	0	23.908	0	194.307	div.	116.649	18.901	121.656	div.	0	18.901
ACTIVA BWS	-	633.740	0	64.610	0	698.350	div.	350.257	59.148	355.719	div.	0	59.148
TOTAAL OVERIGE ACTIVA		5.132.795	650.260	293.372	22.603	5.403.564		3.249.471	347.953	3.172.287		41.738	389.691
TOTAAL MAT. VASTE ACTIVA		**63.825.406**	**13.455.092**	**10.453.133**	**56.483**	**74.546.562**		**41.415.359**	**1.984.972**	**49.827.037**		**614.227**	**2.599.199**

OMSCHRIJVING	AANTAL JAREN AFSCHR.	AANSCH. WAARDE PER 1-1-2023	MUTATIES BEGROOT IN 2023	MUTATIES PLUS IN 2023	MUTATIES MIN IN 2023	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2023	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2023	AFSCHR. IN 2023	BOEK-WAARDE PER 31-12-2023	RENTE-PERC 2023	RENTE-BEDRAG 2023	KAPITAAL-LASTEN 2023
											1,500		
FINANCIELE VASTE ACTIVA													
DEELNEMINGEN													
VOLKSKREDIETBANK: WERKKAPITAAL	-	2.269	0	0	0	2.269	-	2.269	0	2.269	1,500	34	34
DEELNAME AFVALSTURING	-	20.420	0	0	0	20.420	-	20.420	0	20.420	1,500	306	306
AANDELEN BANK NED. GEMEENTEN	-	7.800	0	0	0	7.800	-	7.800	0	7.800	1,500	117	117
AANDELEN KABEL NOORD	-	p.m.	0	0	0	p.m.	-	p.m.	0	p.m.	1,500	0	0
AANDELEN FRYSLAN MILJEU	-	34.051	0	0	0	34.051	-	34.051	0	34.051	1,500	511	511
AANDELEN Zonnepark BV 2015	20	314.000	0	0	0	314.000	-	314.000	0	314.000	1,500	4.710	4.710
Aandelen zonnepark Ballumerbocht		0	0	0	0	0	-	0	0	0	1,500	0	0
AANDELLEN STEDIN PREFERENT 2021		199.967	0	0	0	199.967		199.967	0	199.967	1,500	3.000	3.000
AANDELEN STEDIN (BESTAAND, afsplitsing ENECO)		p.m.	0	0	0	p.m.	-	p.m.	0	p.m.	1,500	0	0
SVN Startersleningen		0	0	820.000	0	820.000	-	0	0	820.000	1,500	0	0
SVN Stimuleringsleningen		0	0	350.000	0	350.000	-	0	0	350.000	1,500	0	0
TOTAAL DEELNEMINGEN		578.507	0	1.170.000	0	1.748.507	0	578.507	0	1.748.507	17	8.678	8.678
HYPOTHECAIRE GELDLENINGEN													
HYPOTHECAIRE GELDLENINGEN AMBTENAREN	-	737.591	-14.861	0	27.423	737.591	-	353.654	0	326.230	1,500	5.305	5.305
TOTAAL HYPOTHECAIRE GELDLENINGEN		737.591	-14.861	0	27.423	737.591	0	353.654	0	326.230	1,500	5.305	5.305
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA		**1.316.098**	**-14.861**	**1.170.000**	**27.423**	**2.486.098**		**932.161**	**0**	**2.074.738**		**13.982**	**13.982**

Staat van reserves en voorzieningen

5 RESERVES EN VOORZIENINGEN Rekening 2023

Omschrijving	Saldo per 31-12-2022	Toevoeging rekeningsaldo 2022	Toevoeging in 2023	Onttrekking in 2023	Saldo per 31-12-2023
ALGEMENE RESERVE	2.500.000		0	0	2.500.000
BESTEMMINGSRESERVES					
ABR WONINGBEDRIJF	257.986		302.643	0	560.630
POLITIEKE AMBTSDRAGERS	1.657.799		17.000	144.962	1.529.838
ONDERHOUDSFONDS WEGEN	0		353.690	364.101	-10.411
ONDERHOUDSFONDS GEBOUWEN	1.812.511		270.000	50.422	2.032.089
BESTEMMINGSRESERVE OPO	516.322		20.820	0	537.142
BESTEMMINGSRESERVE BWS	1.277.796		0	208.296	1.069.500
RESERVE NIEUWBOUW DE STELP	3.664.369		0	0	3.664.369
RESERVE PROJECTEN WADDENEILANDEN	1.800.000		0	0	1.800.000
RESERVE PROJECTEN	6.189.051	1.849.223,00	0	0	8.038.274
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	**17.175.834**	**1.849.223,00**	**964.153**	**767.780**	**19.221.430**
VOORZIENINGEN					
EGALISATIEVOORZIENING RIOLERING	1.569.682		0	75.000	1.494.682
VOORZIENING VERLOFSPAREN	0		79.785	0	79.785
VOORZIENING VERLIEZEN GRONDEXPLOITATIES	0		55.346	0	55.346
TOTAAL VOORZIENINGEN	**1.569.682**		**135.131**	**75.000**	**1.629.813**
TOTAAL - GENERAAL	**21.245.516**		**1.099.284**	**842.780**	**23.351.243**

Toelichting reserves 2023	
Algemene reserve	
Saldo 31 december	**2.500.000**
mutaties	0
Saldo 31 december	**2.500.000**
ABR Woningbedrijf	
Saldo 1 januari	**257.986**
exploitatiesaldo via functie 980	302.643
Saldo 31 december	**560.630**
Politieke ambtsdragers	
Saldo 1 januari	**1.657.799**
begrote dotatie	17.000
uitkeringen voormalige wethouders (product 600.110)	-144.962
Saldo 31 december	**1.529.838**
Onderhoudsfonds wegen	
Saldo 1 januari	**0**
toevoeging volgens begroting	353.690
onderhoudskosten derden (product 621.000)	-364.101
Saldo 31 december	**-10.411**
Onderhoudsfonds gebouwen	
Saldo 1 januari	**1.812.511**
toevoeging	270.000
lasten groot onderhoud gebouwen	-50.422
Saldo 31 december	**2.032.089**
Bestemmingsreserve OPO	
Saldo 1 januari	**516.322**
mutatie	20.820
Saldo 31 december	**537.142**
Bestemmingsreserve BWS	
Saldo 1 januari	**1.277.796**
mutatie	-208.296
Saldo 31 december	**1.069.500**
Bestemmingsreserve nieuwbouw De Stelp	
Saldo 1 januari	**3.664.369**
mutatie	0
Saldo 31 december	**3.664.369**

Toelichting reserves 2023	
Bestemmingsreserve projecten Waddeneilanden	
Saldo 1 januari	**1.800.000**
mutatie	0
Saldo 31 december	**1.800.000**
Bestemmingsreserve projecten	
Saldo 31 december (vòòr bestemming resultaat)	**6.189.051**
bestemming rekeningsaldo voorgaand jaar	1.849.223
Saldo 1 januari (ná bestemming resultaat vorig jaar)	**8.038.274**
onttrekking project Baron Rengersweg	0
Saldo 31 december (voor bestemming resultaat)	**8.038.274**

Toelichting voorzieningen 2023	
Egalisatievoorziening Riolering	
Saldo 1 januari	**1.569.682**
toevoeging	-75.000
Saldo 31 december	**1.494.682**
Voorziening verlofsparen	
Saldo 1 januari	**0**
toevoeging	79.785
Saldo 31 december	**79.785**

Staat van langlopende geldleningen

STAAT VAN LANGLOPENDE GELDLENINGEN 2023

OMSCHRIJVING	JAAR LENING	OORSPR. BEDRAG LENING	RENTE-PERC.	DATUM AFLOSS.	JAAR LAATSTE AFLOSS.	RESTANT LENING PER 1-1-2023	OPGENOMEN IN 2023	AFLOSSING IN 2023	RESTANT LENING PER 31-12-2023	RENTE-BEDRAG 2023	TOTAAL RENTE + AFLOSSING 2023	REST. LOOP-TIJD
NWB	2004	1.450.000	5,320	29-mrt	2029	406.000	0	58.000	348.000	19.285	77.285	6
BNG NR. 40.95868	2004	2.000.000	5,280	1-apr	2024	200.000	0	100.000	100.000	6.600	106.600	1
BNG NR. 40.0098989	2004	4.000.000	4,290	1-apr	2024	400.000	0	200.000	200.000	10.725	210.725	1
BNG NR. 40.102845	2007	2.000.000	4,980	15/6;15/12	2027	450.000	0	100.000	350.000	20.958	120.958	4
BNG NR. 40.103455	2008	3.000.000	4,520	21/2; 21/8	2028	825.000	0	150.000	675.000	33.335	183.335	5
BNG NR. 40.108426	2013	5.000.000	2,830	1-jul	2033	2.750.000	0	250.000	2.500.000	74.288	324.288	10
BNG NR. 40.110765	2016	5.000.000	1,104	1-nov	2046	4.000.000	**0**	166.667	3.833.333	43.853	210.520	23
BNG NR. 40. 111422	2017	2.500.000	1,665	2 okt.	2047	2.083.333	**0**	83.333	2.000.000	34.341	117.674	24
BNG NR. 40. 112301	2018	4.000.000	1,525	2 nov.	2048	3.466.667	**0**	133.333	3.333.333	52.528	185.861	25
BNG NR. 40. 115176	2021	6.000.000	0,678	25 okt.	2041	5.800.000	0	200.000	5.600.000	39.098	239.098	28
BNG NR. 40.116102	2022	5.000.000	2,590	5/6; 5/12	2072	5.000.000	**0**	100.000	4.900.000	128.637	228.637	49
BNG NR. 40.116361	**2023**	10.000.000	**2,840**	2 okt.	**2073**	0	**10.000.000**	0	10.000.000	71.000	71.000	50
TOTAAL GELDLENINGEN		**49.950.000**				**25.381.000**	**10.000.000**	**1.541.333**	**33.839.667**	**534.646**	**2.075.980**	*226*

Staat van salariskosten

PERSONEELSSTERKTE EN SALARISKOSTEN						
Betreft	**Primitieve begroting**		**Begroting na wijziging**		**Jaarrekening 2023**	
	*FTE **	*Lasten*	*FTE **	*Lasten*	*FTE **	*Lasten*
Personeel gemeente:						
Binnendienst	***60,55***	4.852.174	***58,04***	4.307.196	***56,47***	4.369.940
Buitendienst	***26,50***	1.480.759	***27,50***	1.421.988	***26,34***	1.440.417
Management*		0	***3,46***	361.211	***4,00***	384.337
	87,05	6.332.933	***89,00***	6.090.395	***86,81***	6.194.694
Bestuur:						
Raad		171.989		181.500		188.265
Burgemeester		147.744		153.215		140.097
Wethouders		173.975		211.959		173.545
Griffier		114.783		118.141		116.263
		608.491		664.815		618.170
Overige:						
Ambtenaren burgerlijke stand		15.000		15.000		7.812
Sigma-team (crisisbeheersing)		0		0		3.713
Bestuurscommissie onderwijs		11.700		11.700		11.377
WSW		314.710		300.967		299.875
		341.410		327.667		322.777
Totaal salariskosten		**7.282.834**		**7.082.877**		**7.135.641**
Inhuur personeel derden:						
Binnendienst personeel van derden		186.000		600.000		592.213
Buitendienst personeel van derden		0		0		0
Totaal salariskosten		**186.000**		**600.000**		**592.213**
** Het aantal Fte onder het Management is inclusief vacatureruimte binnen de organisatie.*						

SiSa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: A16/01*	*Aard controle R* *Indicator: A16/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	*Aard controle R* *Indicator: A16/04*	*Aard controle R* *Indicator: A16/05*	*Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 151.475		€ 117.049	€ 0	€ 0	€ 3.073
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
			Aard controle R *Indicator: A16/07*	*Aard controle R* *Indicator: A16/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 1.680	€ 156.228	€ 223.803		

FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	6	0	0	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Ja				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
							€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 0	€ 2.280	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Ja				

BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 3.539	€ 0	1	19	0	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03585137*	€ 0	0	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2						
		100						

BZK	C96	Regiodeals 4e tranche		Naam actielijn/ programmalijn/ pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C96/01*	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C96/02*	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C96/03*	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn actielijn/ programmalijn /pijler. *Aard controle R* *Indicator: C96/04*	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn actielijn/ programmalijn /pijler. *Aard controle R* *Indicator: C96/05*	
			1	Goed wonen en leven	€ 0	€ 0			
			2	Toekomstbestendig ondernemen & ontwikkelen	€ 0	€ 0			
			3	Optimaal bereikbaar & verbonden	€ 0	€ 0			
			4	Duurzame energie	€ 0	€ 0			
			5	Circulaire economie	€ 0	€ 0			
			6						
				Kopie Naam actielijn/ programmalijn/ pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C96/06*	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C96/07*	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. Inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C96/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C96/09*		
			1	*Goed wonen en leven*	€ 0	€ 0			
			2	*Toekomstbestendig ondernemen & ontwikkelen*	€ 0	€ 0			
			3	*Optimaal bereikbaar & verbonden*	€ 0	€ 0			
			4	*Duurzame energie*	€ 0	€ 0			
			5	*Circulaire economie*	€ 0	€ 0			
			6						
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C96/10*	Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C96/11*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage *Aard controle R* *Indicator: C96/12*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C96/13*		
				Nee	€ 0	€ 0	Nee		

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 73.791	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 19.668	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						

IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)						
			Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030002 Provincie Friesland	377816	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		3						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	030002 Provincie Friesland	377816	Nee			
		2						
		3						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	030002 Provincie Friesland	377816	Aanleg IT-riool (Afkoppelen Ballum (deels))	Nee		
		2			Aanleg IT riool en wadi('s) (Afkoppelen Nes (deels))	Nee		
		3			Aanleg IT-riool (Afkoppelen Hollum (deels))	Nee		
		4						

IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*	
		1	301 Aanleg van openbare verlichting|aantal in Meters	Nee	0		
		2	310 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden|aantal in Meters	Nee	0		
		3	318 Verbreden van fietspaden|aantal in Meters	Nee	0		
		4	322 Fysiek opheffen fietsoversteek|aantal in Stuks	Nee	0		
		5	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0		
		6	332 Wegversmalling|aantal in Stuks	Nee	0		
		7	333 As-verspringing|aantal in Stuks	Nee	0		
		8	337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg|aantal in Meters	Nee	0		
		9	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	0		
		10	378 Aanleg van een snelheidsremmend plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt|aantal in Stuks	Nee	0		
		11					
		12					
		13					
		14					
		15					

EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 0	€ 78.407	€ 19.950	€ 98.357	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 28.409	€ 0	€ 19.191	€ 0	€ 3.369	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 3.449	€ 3.449	€ 0	€ 163.312	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 35.348	€ 1.090
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 57	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.182	€ 15
			6 Totaal	-€ 57	€ 0	€ 0	€ 36.530	€ 1.105
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	0	0	0

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 53.413	€ 128.214				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Beheer en exploitatie	€ 22.511		€ 22.511		
		2	Extra kosten mengpercentage	€ 70.497			€ 70.497	
		3	Aanleg sportvoorzieningen (tennisbaan en verlichting voetbalveld)	€ 35.206	€ 35.206			Artikel 13 activiteit
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042419	€ 18.858	€ 0	€ 23.924	€ 0	€ 23.924
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042419	Ja				
		2						
		3						
		4						

VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*	
			€ 11.267	€ 21.267	Ja	Nee	

VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 6.000	€ 3.639	€ 2.361	€ 3.639	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 20.000	€ 46.365	€ 0	€ 46.365	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 5.819	€ 8.816	€ 0	€ 8.816	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 8.580	€ 12.516	€ 0	€ 12.516	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 2.036	€ 5.354	€ 0	€ 5.354	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 5.091	€ 5.368	€ 0	€ 5.368	Ja
			7	Valpreventie	€ 14.982	€ 9.411	€ 5.571	€ 9.411	Ja
			8	Leefomgeving	€ 2.909	€ 6.369	€ 0	€ 6.369	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 728	€ 7.139	€ 0	€ 7.139	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 10.619	€ 10.750	€ 0	€ 10.750	Ja
			11	Mantelzorg	€ 2.909	€ 3.650	€ 0	€ 3.650	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 2.909	€ 2.909	€ 0	€ 2.909	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 1.601	€ 4.782	€ 0	€ 4.782	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 728	€ 728	€ 0	€ 728	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 2.590	€ 5.240	€ 0	€ 5.240	Ja

	Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
1	Lokaal Sportakkoord	Ja
2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja
4	Kansrijke Start	Ja
5	Mentale Gezondheid	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja
7	Valpreventie	Ja
8	Leefomgeving	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja
10	Versterken sociale basis	Ja
11	Mantelzorg	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	Ja
13	Welzijn op recept	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*
Nee

VWS	H32	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*		
			MEOZ23166	€ 483.526	€ 483.526		
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*
		1	*De Schalken*	€ 55.810	€ 55.810	Ja	
		2	*Klein Vaarwater*	€ 427.716	€ 427.716	Ja	
		20					

Beleidsindicatoren

Programma 1 Bestuur

Bestuur			
		Begroot primitief	Werkelijk
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	23,17	23,29
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	22,29	22,71
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2.721	2.670
Externe inhuur*	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	16,21%	19,13%
Overhead	% van totale lasten	22,99%	24,59%

* De externe inhuur bestaat uit 3 onderdelen in deze berekening:

Personeel derden	€ 592.213
Externe deskundigen	€ 1.006.819
Externe deskundigen sociaal domein	€ 88.578
Totaal inhuur	**€ 1.687.611**

Personeel derden betreft personeel dat wordt ingehuurd in verband met openstaande vacatures.

Externe deskundigen betreft taxateurs, fiscale adviseurs, buurtsportcoaches, welstandscommissie, TOZO-uitvoering, projectleider duurzaamheid, projectleider woningbouw, projectleider van de Stelp en de huisadvocaat.

Externe deskundigen sociaal domein betreft de inzet van het Gebiedsteam, een bijdrage van de Veiligheidsregio voor jeugdgezondheidszorg en het advies/opstellen van de Toekomstvisie Welzijnswerk.

Openbare orde en veiligheid			
		Begroot primitief	Werkelijk
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2	16
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,3	0,0
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	6,1	3,9
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,0	0,0
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2,7	2,6

Programma 2 Sociaal domein

Maatschappelijke ondersteuning			
		Begroot primitief	Werkelijk
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO()	Aantal per 1.000 inwoners	64	65

Jeugdhulp			
		Begroot primitief	Werkelijk
Jongeren met een delict voor de rechter()	% 12 t/m 21 jarigen	0,0%	0,0%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	11,0%	6,7%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	n.b.	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	n.b.	n.b.

Participatie			
		Begroot primitief	Werkelijk
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	986,5	1063,6
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	71,4%	74,6%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	0,0%	0,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	1,0%	1,0%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	114,2	31,7
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	44	42,6

Sport			
		Begroot primitief	Werkelijk
Niet-wekelijkse sporters	% van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	62,0%	58,4%

Programma 3 Onderwijs

Lokaal onderwijsbeleid			
		Begroot primitief	Werkelijk
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5 – 18 jaar	0,0	0,0
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5 – 18 jaar	0	14,0
Vroegtijdig schoolverlaters totaal (VO + MBO)	% dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat	0,0%	0,0%

Programma 4 Fysieke leefomgeving

Natuur en milieu			
		Begroot primitief	Werkelijk
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	361,0	650,0

Programma 5 Economie

Ondernemerschap, kennis en innovatie			
		Begroot primitief	Werkelijk
Functiemenging	% van de verhouding tussen banen en woningen. Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	56,4%	57,8%
Vestigingen	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74 jaar.	252,1	257,2

Programma 6 Duurzaamheid

Duurzame energiebronnen			
		Begroot primitief	Werkelijk
Hernieuwbare elektriciteit	%	28,0%	27,4%

Programma Dekkingsmiddelen

Belastingen			
		Begroot primitief	Werkelijk
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's	57600,0%	60300,0%
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's	673	686
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	268	386